

รายงานผลการวิจัย
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง

SML กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

SML: DEVELOPMENT OF THE ECONOMY
IN THE COMMUNITY

โดย

จินดา จันที มีนา ทาหอม วิไลพร นามวงศ์

2552

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง SML กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2550

จำนวน 400,000 บาท

หัวหน้าโครงการ

นางจินดา จันที

ผู้ร่วมโครงการ

นางสาวมินา ทาหอม

นางวิไลพร นามวงศ์

งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

เมษายน 2552

SML กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

SML: DEVELOPMENT OF THE ECONOMY IN THE COMMUNITY

จินดา จันท์ มีนา ทาหอม วิไลพร นามวงศ์

JINDA JUNTEE MEENA THAHOM WILAIORN NAMWONG

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “SML กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์โดยรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่จะสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ขอบเขตของการศึกษาใช้พื้นที่ 5 อำเภอที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 175 โครงการ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียง 91 โครงการ สำหรับกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลประกอบด้วย ข้าราชการที่รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด จำนวน 1 คน ระดับอำเภอ 5 คน ประธานหรือรองประธาน และคณะกรรมการโครงการ ๆ ละ 1 คน และประชาชนโครงการละ 1 คน สำหรับวิธีการวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS

สรุปผลการวิจัย พบว่า โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 91 โครงการ จำแนกเป็นโครงการสาธิตอุปโภค จำนวน 34 โครงการ ด้านการเกษตร จำนวน 30 โครงการ การส่งเสริมรายได้/อาชีพ จำนวน 17 โครงการ ด้านสวัสดิการชุมชน จำนวน 8 โครงการ และด้านการอนุรักษ์และรักษาสีศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 โครงการ งบประมาณได้รับทั้งสิ้น 38.00 ล้านบาท

ความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงในทัศนะของประธานหรือรองประธานและคณะกรรมการในด้านผลการดำเนินโครงการ พบว่า โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมาก

ที่สุด ด้านการบริหารจัดการโครงการ พบว่า โครงการมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อกำหนดนั้นอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อผลการดำเนินโครงการคือ โครงการ SML สร้างผู้นำรุ่นใหม่

ส่วนความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของโครงการ SML ในทัศนะของประชาชนทั่วไป พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยโครงการ SML ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน และทำให้ชุมชนเกิดการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการประชาธิปไตย

ABSTRACT

The research entitled: “SML: Development of the Economy in the Community,” aimed to study the following: 1) the whole situation in the community/village chosen for sufficiency economy in Chiang Mai, and 2) the management system in the community/village chosen for sufficiency economy in Chiang Mai that will support for the development of a stable and sustainable economy in Chiang Mai, totaling 175 projects. Data collected from 91 projects were obtained from the following respondents: 1) one government official at provincial government level, 2) five government officials at district government level, 3) one chairman/vice-chairman/committee member of each project, and 4) one community member from each project. Using a questionnaire and interview method, data gathered from the representative respondents were evaluated by SPSS/PC program.

The research concluded that the project developing the potentials of the village/community (SML) following the sufficiency economy theory in 91 projects were categorized as follows: 1) thirty-four (34) consumerism projects, 2) thirty (30) agricultural projects, 3) seventeen (17) income-generating projects, 4) eight (8) welfare projects, and 5) two (2) projects on preservation of cultural heritage and conservation of natural resources with total funding of 38 M baht.

The opinions towards levels of reality following the attitudes of the chairman/vice-chairman and staff of the project’s implementing committee, found that the project highly conformed to the basic needs of the community. The management of the project found that the project strictly implemented the rules and requirements of the project. Thus, the SML project highly recommended to the implementation committee the launching of the “Leadership Program: Making Future Leaders.”

Concerning the opinions towards the levels of reality of the SML Project following the attitudes of the general public or community members, it was found that the opinions were at high level because the SML Project allowed participation of the community members in solving the community problems in a democratic process.

คำนิยม

โครงการวิจัย “SML กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” เป็นโครงการวิจัยที่ผู้วิจัยได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการวิจัยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 จากสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์โดยรวม ระบบการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษากระบวนการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอขอบคุณผู้สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของภาคราชการ ประธานหรือรองประธาน และคณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชน ประชาชนทั่วไป ของโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมือจนเสร็จสิ้นโครงการ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

คณะผู้วิจัย

ธันวาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ข
ABSTRACT	ง
คำนิยม	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและหน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	2
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
ที่มา หลักการ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนา	
ศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน	5
ความรู้เกี่ยวกับ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)	
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	28
วิสาหกิจชุมชน	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	45
ส่วนที่ 1 ประเภทของโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	45
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่	47
กลุ่มที่ 1 ผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ	47
กลุ่มที่ 2 ประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ	54
กลุ่มที่ 3 ประชาชนที่อยู่ในเขตที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ	69
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอ	76
สรุปผลการวิจัย	76
ข้อเสนอแนะ	78
อภิปรายผล	80
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	84
ภาคผนวก ข สรุปโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2551 ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณในจังหวัดเชียงใหม่	104

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงความแตกต่างระหว่างโครงการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน กับ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)	6
2 ผลการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน เปรียบเทียบอัตราที่เพิ่มขึ้นในการได้รับเงินยืมของครัวเรือนยากจนเป้าหมายและมีรายได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด	14
3 แสดงขนาดหมู่บ้าน จำนวนประชากร และงบประมาณที่ได้รับของโครงการ SML	17
4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	40
5 จำนวนและร้อยละของประเภทโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่	46
6 แสดงจำนวนงบประมาณที่ได้รับของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) จำแนกตามขนาดของโครงการ	47
7 แสดงจำนวนงบประมาณที่ได้รับของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) จำแนกตามขนาดของโครงการ	48
8 จำนวน และร้อยละของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามอายุ	48
9 จำนวนและร้อยละของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามตำแหน่งราชการ	49
10 จำนวน และร้อยละของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด	49
11 จำนวนและอันดับของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	49
12 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ จำแนกตามเพศ	55
13 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ จำแนกตามอายุ	56
14 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด	56
15 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ จำแนกตามตำแหน่ง	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 จำนวนและจำนวนและอันดับของข้อมูลประธานหรือรองประธานและ คณะทำงานโครงการ จำแนกตามคุณสมบัติของโครงการ	58
17 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงาน โครงการ จำแนกตามการใช้งบประมาณร่วมกับหน่วยงาน	59
18 จำนวนและอันดับของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงาน โครงการ จำแนกตามประเภทการทำทะเบียนทรัพย์สิน	59
19 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงาน โครงการ จำแนกตามการทำทะเบียนบัญชีทรัพย์สินรับจ่าย	60
20 ค่าเฉลี่ย และระดับความเป็นจริงที่มีต่อโครงการ SML ของประธานหรือรอง ประธาน และคณะทำงานโครงการ	61
21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นจริงที่มีต่อการบริหาร จัดการโครงการ (SML) ของประธานหรือรองประธานและคณะทำงาน โครงการ	62
22 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงาน โครงการ จำแนกตามการเข้าร่วมแสดงประชามติของสมาชิก	64
23 ค่าเฉลี่ย และระดับความเป็นจริงที่มีต่อผลการดำเนินงาน โครงการ SML ของ ประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ	65
24 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามเพศ	70
25 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามอายุ	70
26 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด	71
27 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามการได้รับ ประโยชน์จากโครงการ	71
28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นจริงที่มีต่อโครงการ SML ของประชาชนทั่วไป	72

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ยุทธศาสตร์และนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล (ประชาชนเป็นศูนย์กลาง)	10
2	กรอบการดำเนินโครงการ	18
3	กรอบรูปแบบการดำเนินงาน	19
4	รูปแบบการดำเนินงานของโครงการ SML	20

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากประเด็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน เพื่อให้สามารถขจัดความยากจนของประเทศให้หมดสิ้นไป โดยบูรณาการการบริหารจัดการงบประมาณและการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนทั้งระบบ ตั้งแต่บุคคลที่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงรุก เพื่อให้คนยากจนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ ทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรที่มั่นคง และมีรายได้เพิ่มขึ้น มีโอกาสเข้าถึงบริการด้านการศึกษา การเรียนรู้และแหล่งทุน ได้รับการแก้ไขปัญหานี้อย่างเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชน ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการแก้ไขปัญหาบริหารจัดการพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจ ที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นและในระดับประเทศ เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยจัดที่ดินทำกินพร้อมสาธารณูปโภคและแหล่งน้ำให้เกษตรกร การรักษาเสถียรภาพด้านราคาโดยการบริหารจัดการด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาด ตลอดจนสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคมให้แก่แรงงานภาคเกษตรให้ทั่วถึง

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในระดับชุมชน ในการเสริมสร้างขบวนการชุมชนเข้มแข็งและเชื่อมโยงประโยชน์จากปัจจัยแวดล้อม โดยชุมชนจะได้รับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร) จึงได้ริเริ่มให้มี “โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)” ขึ้น โดยมีรูปแบบของการจัดสรรงบประมาณที่แตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิงคือ เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากการจัดสรรงบประมาณจากรัฐสู่หน่วย งานของรัฐ มาเป็นการจัดสรรงบประมาณจากรัฐสู่ประชาชนโดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องผ่านองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ เป็นการลดบทบาทหน่วยงานของรัฐจากผู้กำกับและดำเนินการ มาเป็นเพียงผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกเท่านั้น

จากประเด็นยุทธศาสตร์และนโยบายของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหของชุมชน จึงได้ดำริให้ดำเนินโครงการนำร่องในหมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน 1,024 แห่งทั่วประเทศ เพื่อนำร่องในการขยายผลในทุกหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตรงตามเจตนารมณ์ที่นายกรัฐมนตรีได้ให้ไว้ จึงเกิดคำถามว่า “ทำอย่างไรจึงจะทำให้โครงการพัฒนา

ศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็งตลอดไป” การจะทำให้โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน สามารถแข่งขันกับตลาดและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนนั้นต้องทำให้หมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณทราบถึงสถานการณ์โดยรวมของศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ทำให้หมู่บ้าน/ชุมชนมีการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาส่วนรวมเพื่อการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน โดยประชาชนเป็นผู้บริหารจัดการเอง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์โดยรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาทบทวน นโยบาย กฎหมาย แนวคิด ทฤษฎี และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาสถานการณ์โดยรวมหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่
3. ศึกษากระบวนการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่ที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อไป

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษามหาวิทยาลัยหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกและได้รับงบประมาณสนับสนุนให้เป็นหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ในอำเภอหางแม่แจ่ม อำเภอแม่ฮาด อำเภอหางดง อำเภอแม่ออน และอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ระบบการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งหมู่บ้าน/ชุมชนอื่นๆ ที่ได้รับการขยายผลตาม

นโยบายรัฐบาลต่อไป สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และยังสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจให้แก่หมู่บ้าน/ชุมชนที่จะดำเนินการโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษา วิจัย ควบคุม สนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

2. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ หมู่บ้าน/ชุมชนที่จะได้รับการขยายผลตามนโยบายรัฐบาลต่อไป คณะกรรมการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน

นิยามศัพท์

โครงการ SML หมายถึง โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเภทของหมู่บ้าน มี 7 ลักษณะ คือ

หมู่บ้านขนาดเล็กพิเศษ 1 (S1) ได้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 1-50 คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 50,000 บาท มีจำนวน 0 หมู่บ้าน

หมู่บ้านขนาดเล็กพิเศษ 2 (S2) ได้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 51-150 คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 100,000 บาท มีจำนวน 79 หมู่บ้าน

หมู่บ้านขนาดเล็กพิเศษ 3 (S3) ได้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 151-250 คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 150,000 บาท มีจำนวน 339 หมู่บ้าน

หมู่บ้านขนาดเล็ก (S) ได้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 251-500 คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 200,000 บาท มีจำนวน 2,084 หมู่บ้าน

หมู่บ้านขนาดกลาง (M) ได้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 501-1,000 คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 250,000 บาท มีจำนวน 3,396 หมู่บ้าน

หมู่บ้านขนาดใหญ่ (L) ได้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 1,001-1,500 คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 300,000 บาท มีจำนวน 670 หมู่บ้าน

หมู่บ้านขนาดใหญ่มาก (XL) ได้แก่ หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 1,501 คน ขึ้นไป ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 350,000 บาท มีจำนวน 316 หมู่บ้าน

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทาง
สายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่
ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและ
การกระทำ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย ผู้วิจัยขอทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะทำการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้ (www.sml.go.th)

1. ที่มา หลักการ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)
2. ความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจ พอเพียง
3. วิสาหกิจชุมชน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ที่มา หลักการ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

ผลจากการที่นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปตรวจราชการทั่วประเทศในปี 2547 พบว่า ปัญหาที่ประชาชนร้องเรียนและขอความช่วยเหลือคือ เรื่องของงบประมาณในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน และปัญหาในชีวิตประจำวัน นายกรัฐมนตรีจึงได้เกิดแนวคิดในการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณโดยตรง เพื่อประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนจะนำไปแก้ไขปัญหาส่วนร่วมเพื่อการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน โดยประชาชนเป็นผู้บริหารจัดการเอง (ร่วมคิด – ร่วมทำ) โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความพร้อมในด้านการดำรงชีวิตและมีอาชีพที่มั่นคง
2. เป็นเครื่องมือในการสร้างปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ซึ่งตรงกับทิศทางและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน (Demand) และทำให้เกิดการบูรณาการกับภาคอื่นๆ (Integrated Supply)
3. พัฒนาศักยภาพบุคคลในภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความพร้อม และสร้างผู้นำในท้องถิ่น สำหรับการพัฒนากองทุนส่วนท้องถิ่น และการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ ๔ ประการ นายกรัฐมนตรีจึงได้อนุมัติให้ดำเนินโครงการหมู่บ้านต้นแบบนาร่องในหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ จำนวน 1,024 แห่งทั่วประเทศ เพื่อศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม และเตรียมการสำหรับการขยายผลในทุกหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศต่อไป

หลักการของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

1. เป็นโครงการที่ตั้งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานที่ว่า “ประชาชนเป็นผู้มีศักยภาพ มีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ และมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา
2. มุ่งพัฒนาศักยภาพของคนให้ร่วมกันคิด วิเคราะห์ ทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนในชุมชน ในการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การตัดสินใจ บริหารจัดการ ทรัพยากรงบประมาณ ตลอดจนแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เน้นความร่วมมือของทุกฝ่ายโดยภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานให้คำแนะนำ โดยมอบอำนาจการตัดสินใจ พิจารณาโครงการให้เป็นของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ เพื่อประโยชน์สูงสุดของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน

ความแตกต่างระหว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

เป้าหมายสำคัญของโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) คือการให้งบประมาณแก่ประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหา/สร้างประโยชน์ส่วนรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน หรือเพื่อเอื้อต่อการมีอาชีพและการมีงานทำของส่วนรวม ซึ่งแตกต่างกับเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เน้นการให้งบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะกลุ่มปัญหารายบุคคลในลักษณะสินเชื่อรายบุคคล/สินเชื่อเฉพาะราย (Personal Loan) นอกจากนี้รายละเอียดอื่น ๆ ของโครงการ SML และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังแตกต่างกันอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนว่าโครงการ SML ไม่ได้เข้าซ้อนทับกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หากแต่เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่เพิ่มเติมเสริมกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนแก่ประชาชนของรัฐบาล (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงความแตกต่างระหว่างโครงการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง กับโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

	กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)
รูปแบบ	สินเชื่อเฉพาะราย (Personal Loan)	1. เงินอุดหนุนโดยตรงสู่ประชาชน 2. เงินอุดหนุนในรูปแบบของการรวมกลุ่มของชาวบ้าน โดยตรง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)
ลักษณะ	การลงทุนเพื่อการบริโภค (Consumption) และการลงทุนแบบปัจเจก (Individual Investment)	1. การลงทุนพัฒนาทรัพย์สินสาธารณะ (Public Goods) ที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนโดยรวมในหมู่บ้าน/ชุมชน (Socio-Economic) แต่เป็นสิ่งที่เอกชนยังไม่สนใจที่จะลงทุน 2. เป็นการนำไปใช้จ่ายในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นทิศทางการความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการของหน่วยงานของภาครัฐและท้องถิ่น
แนวทางการใช้	เพื่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะกลุ่ม/ปัญหารายบุคคล	เพื่อการแก้ไขปัญหา/สร้างประโยชน์ส่วนรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน หรือเพื่อเอื้อต่อการมีอาชีพและการมีงานทำ
ผลที่เกิดขึ้น	1. เกิดผลตอบแทนทางการเงิน (Financial Return) ของกลุ่ม/บุคคลในหมู่บ้าน/ชุมชน	1. คุณภาพชีวิต (Quality of Life) ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนดีขึ้น 2. เป็นเครื่องมือให้หมู่บ้านมี “เสียง” ที่เข้มแข็งจะนำไปสู่การพัฒนา/แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนตามความต้องการที่แท้จริง (Demand) ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน 3. เตรียมความพร้อมของประชาชนในการเรียนรู้การบริหารจัดการตนเองตามแนวทางการกระจายอำนาจ

1.1 หลักการสำคัญของโครงการ SML

1. เป็นโครงการที่ตั้งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานว่าประชาชนเป็นผู้มีศักยภาพมีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ และมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา
2. มุ่งพัฒนาศักยภาพของประชาชน ให้ร่วมกันคิด วิเคราะห์ ทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน ในการมีส่วนร่วมตั้งแต่การตัดสินใจ บริหาร จัดการทรัพยากร งบประมาณ ตลอดจนแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เน้นความร่วมมือของทุกฝ่ายโดยภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาทำหน้าที่เป็น ผู้ประสานให้คำแนะนำ โดยมอบอำนาจการตัดสินใจ พิจารณาโครงการให้เป็นของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

4. คำนึงถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางที่สมดุลยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม

1.2 แหล่งที่มาและหลักการของโครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน (SML)

จากการที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปตรวจราชการที่ต่างจังหวัดทั่วประเทศเมื่อปี 2547 ได้พบว่า ส่วนใหญ่สิ่งที่ประชาชนร้องเรียนและขอความช่วยเหลือคือ เรื่องงบประมาณไปแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน และปัญหาในชีวิตประจำวัน จึงได้ริเริ่มให้มี "โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (S M L)" ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณโดยตรง เพื่อประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนจะได้นำไปแก้ไขปัญหา ส่วนรวมเพื่อการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน โดยที่ประชาชนเป็นผู้บริหารจัดการเอง (ร่วมคิด-ร่วมทำ) และถือเป็นอีกขั้นหนึ่งของการพัฒนาประชาธิปไตย การพลิกฟื้นหมู่บ้าน (Empowerment) ให้มีพลังในการขับเคลื่อน การแก้ไขปัญหา ความยากจน และการสร้างโอกาสให้แก่ประชาชนอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความพร้อมในกระบวนการสร้างสรรค์ ความคิด และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในด้านการดำรงชีวิต และมีอาชีพอย่างมีคุณภาพมั่นคง และยั่งยืน เป็นเครื่องมือซึ่งทำให้เห็นทิศทาง และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน (Demand) เป็นรูปแบบในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในภาคประชาชน จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการ เพื่อการดำรงชีพและการมีอาชีพของประชาชนโดยส่วนรวม เป็นการเตรียมความพร้อมของประชาชนในหมู่บ้าน เกิดการสร้างผู้นำในท้องถิ่นที่มาจากภาคประชาชนโดยแท้จริง เพื่อการพัฒนา การปกครองส่วนท้องถิ่น และการกระจายอำนาจ ที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

1.3 สาเหตุที่ต้องมีโครงการนี้

จากการที่ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ไปตรวจราชการที่ภาคอีสาน แล้วได้รับจดหมายร้องเรียนตลอดเวลา จึงได้นำจดหมายที่ประชาชนร้องเรียนมารวบรวมดู ก็พบว่า จดหมายร้องเรียนเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ในหมู่บ้าน ซึ่งหากประชาชนมีงบประมาณเองก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ งบประมาณของ อบต. มีแค่โครงสร้างของ อบต. ประกอบด้วยหลายหมู่บ้านโดยตำบลหนึ่งประมาณ 10 หมู่บ้าน ซึ่งอาจจะเห็นความสำคัญของหมู่บ้านหนึ่งกับอีก

หมู่บ้านหนึ่งไม่เท่ากัน เพราะฉะนั้นงบประมาณก็ไม่สามารถเข้าไปแก้ปัญหาของหมู่บ้านนั้น ๆ ได้ เมื่อ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ทราบถึงปัญหา ก็เลยนึกถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านที่ทำกันมา ซึ่งประสบผลสำเร็จดีและมีโครงสร้างของกองทุนหมู่บ้านอยู่แล้ว โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีกรรมการหมู่บ้าน ๆ ละ 15 คน แต่ละชุมชนก็มีกรรมการชุมชนอยู่ 15 คน ที่เป็นผู้บริหารจัดการเงิน 1 ล้านบาทที่ให้มาเป็นทุนหมุนเวียนประจำหมู่บ้าน แต่เงินกองทุนหมู่บ้านนี้เป็นเงินที่แต่ละคนสามารถกู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาของตัวเอง มาทำมาหากิน มาทำรายได้ของตัวเอง แต่ไม่ใช่เรื่องของส่วนรวม เงินเพื่อใช้แก้ปัญหาส่วนรวม หมู่บ้านจะวิ่งไปหา อบต. ซึ่งบางที่ อบต. ก็มีงบจำกัด บาง อบต. มีรายได้น้อย หรือบาง อบต. ก็อาจจะมองเห็นปัญหาไม่เหมือนกับชาวบ้านเห็น พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร จึงได้มีแนวความคิดที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้ก่อตั้งโครงการ SML ขึ้นมา (ภาพที่ 1)

1.4 สรุปการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาล

1. การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

2. การแก้ไขปัญหาความยากจนโดย

2.1 ความยากจนของกลุ่มเป้าหมายต้องลดลง

2.2 ต้องลดรายจ่ายลง

2.3 ต้องมีการเพิ่มรายได้

2.4 ขยายโอกาส

2.5 ปัญหาการว่างงานของกลุ่มเป้าหมายต้องลดลง

3. การแก้ไขปัญหาสังคม

3.1 สังคมไทยมีรากฐานที่นำไปสู่ สังคมแห่งการเรียนรู้

1.4.2 นโยบายที่สำคัญในการให้บริการของภาครัฐ

1. การให้ปัจจัยส่งเสริม

1.1 ส่งเสริมในด้านปัจจัยการผลิต เช่น การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

1.2 ส่งเสริมในด้านการสร้างงาน เช่น การรวมกลุ่ม OTOP, SMEs

2. การให้ปัจจัยยั่งยืน

2.1 การให้การศึกษา เช่น การมีโครงการโรงเรียนในฝัน การให้ทุนการศึกษา กองทุน ICL

3. การให้ปัจจัยพื้นฐาน

3.1 ด้านสาธารณสุข เช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค

3.2 ด้านความมั่นคงและที่อยู่ เช่น โครงการบ้านเอื้ออาทร ประกันชีวิตเอื้ออาทร

3.3 ด้านปัจจัยพื้นฐานในด้านอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณูปการ ด้านสาธารณูปโภค

ภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์และนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล (ประชาชนเป็นศูนย์กลาง)

1.4.3 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการให้งบพัฒนาหมู่บ้าน (SML) (Supply)

สิ่งที่ได้จากการมีงบประมาณพัฒนาหมู่บ้านคือ การมีเงินกองทุนภายในหมู่บ้าน รวมกับงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อรวมกับปัจจัยต่าง ๆ จากการบริการของรัฐ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยยั่งยืน ปัจจัยพื้นฐาน และเมื่อได้รับปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ เหล่านี้ จึงทำ

ให้เกิดการมีอาชีพ มีงานทำ มีความมั่นคง รวมไปถึงมีทุนทรัพย์ และปัจจัยการผลิต ส่วนในเรื่องคุณภาพชีวิตที่ได้รับในเรื่องปัจจัยสี่ องค์ความรู้ต่าง ๆ ความสะดวกสบาย ความมั่นคงในด้านชีวิต และทรัพย์สิน และสภาพแวดล้อมที่ดี เมื่อประชาชนได้รับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะทำให้ จากขั้นแรกนี้อาจจะเป็นผู้ขาดโอกาส/ผู้ด้อยโอกาสในเรื่องการแข่งขันต่าง ๆ การมีส่วนร่วมต่าง ๆ ก็จะทำให้เป็นผู้มีโอกาสในสิ่งเหล่านั้น จนกระทั่งไปสู่เป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ คือ เป็นผู้มีความสามารถในการแข่งขัน และเป็นตัวช่วยในการพัฒนาประเทศที่สำคัญต่อไป

1.5 การแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ในปี พ.ศ. 2533 พบว่า ปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทไทยมีจำนวนมาก โดยผลจากการสำรวจรายได้ของครัวเรือนทั่วประเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย พบว่า คนจน (มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน) ได้เพิ่มขึ้นค่อนข้างมากในเขตชนบท และจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค.) ยังบ่งบอกว่ามีหมู่บ้านล้าหลัง หรือหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 อยู่จำนวน 11,608 หมู่บ้าน กระทรวงมหาดไทยจึงได้ดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2536 ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 1 (ปี 2536-2540) จำนวน 11,608 หมู่บ้าน โดยมอบให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ เพื่อตอบสนองนโยบายการกระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค ผลจากการดำเนินงานระยะที่ 1 ประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง คนยากจนได้มีโอกาสสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสามารถบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเอง อาจกล่าวได้ว่า เป็นการดำเนินงานกองทุนชุมชนของชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม พบว่า จำนวนคนยากจนยังกระจายตัวอยู่ในหมู่บ้านชนบทอีกจำนวนมาก คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2540 เห็นชอบในหลักการโครงการ กข.คจ. ระยะที่ 2 (ปี 2540-2545) จำนวน 28,038 หมู่บ้าน โดยดำเนินการในหมู่บ้านที่มีครัวเรือนยากจน มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 บาท/คน/ปี ตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2539 เพื่อขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านที่ยังไม่ได้ดำเนินการในระยะที่ 1

1.5.1 เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาคความยากจน

ดำเนินการใน 75 จังหวัด กำหนดเป้าหมาย จำนวนทั้งสิ้น 39,646 หมู่บ้าน ดังนี้

1. หมู่บ้านเป้าหมายโครงการ กข.คจ. ได้แก่

1.1 หมู่บ้านเป้าหมายโครงการ กข.คจ. ระยะที่ 1 คือ หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 ตามข้อมูล กชช.2 ค. ปี 2533 จำนวน 11,608 หมู่บ้าน

1.2 หมู่บ้านเป้าหมายโครงการ กข.คจ. ระยะที่ 2 คือ หมู่บ้านที่มีครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี 2539 (ต่ำกว่า 15,000 บาท/คน/ปี) ตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป จำนวน 28,038 หมู่บ้าน

2. ครัวเรือนเป้าหมาย คือ ครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมายโครงการ กข.คจ. ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ในปีที่ได้รับงบประมาณดำเนินการ และครัวเรือนในลักษณะเดียวกันในปีต่อ ๆ ไป ระยะที่ 1 จำนวน 11,608 หมู่บ้าน แยกเป็น

ปี 2536 จำนวน 1,000 หมู่บ้าน

ปี 2537 จำนวน 1,335 หมู่บ้าน

ปี 2538 จำนวน 3,100 หมู่บ้าน

ปี 2539 จำนวน 4,500 หมู่บ้าน

ปี 2540 จำนวน 1,673 หมู่บ้าน

ระยะที่ 2 จำนวน 17,626 หมู่บ้าน แยกเป็น

ปี 2541 จำนวน 878 หมู่บ้าน

ปี 2542 จำนวน 4,536 หมู่บ้าน

ปี 2543 จำนวน 1,612 หมู่บ้าน

ปี 2544 จำนวน 10,600 หมู่บ้าน

รวมทั้งสิ้น 2 ระยะ ดำเนินการได้จำนวน 29,234 หมู่บ้าน

1.5.2 หลักการในการดำเนินงาน

1. สนับสนุนเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนยากจน เป้าหมายหมู่บ้านละ 280,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย

2. การมอบอำนาจและหน้าที่ ความรับผิดชอบให้องค์กรประชาชนในหมู่บ้าน เป้าหมายคือ คณะกรรมการกองทุน กข.คจ. หมู่บ้าน เป็นผู้บริหารจัดการเงินทุนให้หมุนเวียนคงอยู่ในหมู่บ้านตลอดไป โดยมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้สนับสนุน ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงาน กองทุน กข.คจ. ให้มีประสิทธิภาพ

1.5.3 วัตถุประสงค์

เพื่อกระจายโอกาสให้คนยากจนระดับครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมายมีเงินทุนในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

1.5.4 ผลการดำเนินงานโดยสรุป

1. หมู่บ้านเป้าหมาย จำนวน 29,234 หมู่บ้าน

2. เงินทุนรวมทั้งสิ้น จำนวน 8,263.46 ล้านบาท
 - 2.1 จากกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 8,185.44 ล้านบาท
 - 2.2 จากการอุดหนุนโดย อบจ. และ อบต. จำนวน 78.02 ล้านบาท
3. ครั้วเรือนยากจนเป้าหมาย จำนวน 2,443,111 ครั้วเรือน
4. สมาชิกครั้วเรือนยากจน เป้าหมาย จำนวน 12.21 ล้านคน
5. ครั้วเรือนยากจนเป้าหมายได้รับเงินยืมแล้ว จำนวน 1,811,744 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 74.16
6. เงินยืมสะสมทั้งสิ้น จำนวน 11,236.96 ล้านบาท
7. มีรายได้หลังหักต้นทุนแล้วจำนวน 3,878.96 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 34.52
8. มีครั้วเรือนยากจนเป้าหมายมีรายได้ผ่านเกณฑ์ จำนวน 873,514 ครั้วเรือน (ผ่าน 15,000 บาท/คน/ปี) คิดเป็นร้อยละ 32.30
9. มีหมู่บ้านเป้าหมายที่ครั้วเรือนมีรายได้ผ่านเกณฑ์ทุกครั้วเรือนแล้ว จำนวน 2,816 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.63
10. การประกาศเกียรติคุณและเชิดชูเกียรติ โดยการมอบโล่เกียรติยศและใบประกาศเกียรติคุณ ดังนี้
 - 10.1 หมู่บ้าน กข.คจ. ดีเด่นระดับประเทศ ปี 2541 จำนวน 150 หมู่บ้าน และปี 2544 จำนวน 150 หมู่บ้าน รวม 300 หมู่บ้าน
 - 10.2 ครั้วเรือน กข.คจ. ดีเด่นระดับประเทศ ปี 2541 จำนวน 150ครั้วเรือน และปี 2544จำนวน 150 ครั้วเรือน รวม 300 ครั้วเรือน
 ครั้วเรือนยากจนเป้าหมายยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ได้แก่
11. อาชีพด้านการเกษตร จำนวน 777,539 ครั้วเรือน จำนวนเงิน 12,009,368,900 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุน จำนวนเงิน 2,992,609,594 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.92
12. อาชีพค้าขาย จำนวน 188,235 ครั้วเรือน จำนวนเงิน 1,580,636,300 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุน จำนวนเงิน 605,768,750 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.32
13. อาชีพอุตสาหกรรมในครั้วเรือน 63,318 ครั้วเรือน จำนวนเงิน 580,901,900 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุน จำนวนเงิน 183,287,060 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.55
- 14.อาชีพด้านช่าง 53,435 ครั้วเรือน จำนวนเงิน 381,803,500 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุน จำนวนเงิน 125,473,940 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.86
15. อาชีพอื่น ๆ จำนวน 33,979 ครั้วเรือน จำนวนเงิน 721,881,000 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุน จำนวนเงิน 116,646,550 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.16

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน เปรียบเทียบอัตราที่เพิ่มขึ้น ในการได้รับเงินยืมของครัวเรือนยากจนเป้าหมายและมีรายได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ผ่าน 15,000 บาท/คน/ปี)

การยืมเงินของครัวเรือน		หมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ทุกครัวเรือน			
จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ร้อยละ	ครัวเรือนที่ผ่านเกณฑ์		หมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ทุกครัวเรือน	
		จำนวนครัวเรือน	จำนวนร้อยละ	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนร้อยละ
1,811,744	74.16	873,514	48.21	2,816	9.63

1.5.5 ปัญหา/ข้อจำกัดในการดำเนินงาน

1. เงินทุนน้อย ส่งผลให้ครัวเรือนเป้าหมายได้รับเงินยืมล่าช้าและไม่ทั่วถึง ในกรณีของหมู่บ้านที่มีครัวเรือนเป้าหมายจำนวนมาก (ข้อมูล ณ ปัจจุบัน มีครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่ยังไม่ได้รับเงินยืมจากโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ 25.84)

2. ภัยธรรมชาติ ทำให้ครัวเรือนไม่สามารถคืนเงินยืมได้ตามกำหนด ต้องขอผ่อนผันการชำระคืน และยังส่งผลให้ครัวเรือนที่รอยืมในรอบต่อไปได้รับเงินยืมล่าช้าและไม่ทั่วถึง

3. ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย (บางครัวเรือน) นำเงินยืมไปใช้จ่ายไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กข.คจ. แต่นำไปใช้อย่างอื่น ส่งผลให้ไม่สามารถชำระคืนเงินยืมได้ตามกำหนด

4. การทุจริตเงินตามโครงการของคณะกรรมการกองทุน กข.คจ. ประจำหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องบางส่วน

1.5.6 วิธีดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา

- ส่งเสริม สนับสนุนให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน
- ตรวจสอบ (X-RAY) หมู่บ้าน กข.คจ. เพื่อจัดระดับการพัฒนา และดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านที่อยู่ในระดับอ่อนแอปานกลางก้าวสู่หมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง
- ซักซ้อมมาตรการแนวทางระเบียบปฏิบัติแก่คณะกรรมการครัวเรือนยากจนเป้าหมายให้มีความเข้าใจในระเบียบ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และระเบียบอย่างเคร่งครัด
- กำหนดมาตรการสำหรับผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้นกับกองทุน กข.คจ. และส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้ในชุมชน ในการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่กองทุน
- สนับสนุนให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยงน้อย

1.5.7 ปัญหาของหมู่บ้านในช่วงดำเนินโครงการที่จะต้องแก้ไข

ปัญหาที่พบในแต่ละพื้นที่ในแต่ละหมู่บ้าน อาจมีปัญหามาไม่เหมือนกัน หรือทราบปัญหา แต่งบประมาณที่ อบต. มีอยู่อาจจะไม่เพียงพอที่แก้ปัญหานั้นได้ ส่วนปัญหาที่พบในหลาย ๆ หมู่บ้าน/ ชุมชน ที่เจอสามารถสรุปปัญหาออกมาได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาที่ 1 ไม่มีร้านค้าชุมชนเพื่อที่จะเอาของในหมู่บ้านไปขาย อยากได้ศูนย์เศรษฐกิจร้านค้าชุมชน เพื่อจำหน่ายผลิตผลในหมู่บ้านของตนเอง

ปัญหาที่ 2 ถนนเพื่อการเกษตรมีปัญหา หน้าแล้งเป็นหลุมเป็นบ่อ หน้าฝนมีน้ำขังลำบากในการขนผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาด ทำให้ได้ค่าตอบแทนน้อย ไม่คุ้มค่านื่องจากต้นทุนในการขนย้ายสูง

ปัญหาที่ 3 แหล่งน้ำ คลองส่งน้ำเพื่อการเกษตร เนื่องจากชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้าน ที่เป็นหมู่บ้านนาร่อง อาศัยน้ำธรรมชาติเพื่อทำการเกษตร เมื่อถึงหน้าฝนน้ำมา คลองดินเงินทำให้ส่งน้ำไม่สะดวกเป็นปัญหาสำหรับชุมชน คลองส่งน้ำมีความยาว 3,500 เมตร

ปัญหาที่ 4 ปัญหาหนี้สินต่าง ๆ เกิดจากราคาพืชเกษตรตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูงอยากให้รัฐบาลประกันราคามันสำปะหลังในราคาดิโกลกรัมละ 1.50 บาท ข้าวโพดราคาดิโกลกรัมละ 6 บาท อ้อยตันละ 900 บาท

ปัญหาที่ 5 สนามกีฬาด้านยาเสพติดทางชุมชนทั้ง 3 ชุมชน ได้สร้างสนามกีฬาในเนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ สร้างสนามไปแล้ว 3 สนามบาท แต่ไม่สามารถแข่งขันได้ เพราะพื้นสนามยังไม่เสร็จ และขาดงบประมาณ

ทั้งหมดนี้คือปัญหาที่แต่ละหมู่บ้านประสบอยู่ และนี่คือการให้อำนาจประชาชนในการแก้ปัญหของตัวเองด้วยตัวเอง จะเกิดความสามัคคีในชุมชนขึ้นในการที่จะแก้ปัญหของตัวอง นั่นคือหลักที่มาของโครงการนี้

1.5.8 วิธีการคิดแก้ปัญหาที่มีอยู่

หลังจากที่ทราบถึงปัญหาแล้ว ทีนี้ก็เรียกประชาชนมาประชุมกัน เพื่อให้ทราบปัญหาของ หมู่บ้าน/ ชุมชนโดยทั่วกัน แต่ปัญหาบางเรื่องต้องส่งให้จังหวัด ๆ แก้ได้ ก็แก้ที่จังหวัด เพราะจังหวัดแต่ละจังหวัดมีงบของจังหวัดอยู่แล้ว ถ้าจังหวัดแก้ไขไม่ได้ก็ต้องส่งเรื่องให้รัฐบาล ทางจังหวัดส่งเรื่องให้ อบจ. ก็ได้ หรือ อบต. ก็ได้ เพราะฉะนั้นมันยังมีงบๆ อยู่ ส่วนงบประมาณนี้ จะมีงบใหญ่คืองบของรัฐบาล ของกระทรวง แล้วกระจายมาที่จังหวัด คืองบๆ ใ้ว่าๆ กับส่วนราชการที่อยู่ในจังหวัด และยังมีงบๆ ท้องถิ่น ประกอบด้วย อบจ. และ อบต. แต่งบประชาชนไม่มี อันนี้คืองบๆ ประชาชน แต่ก็ต้องใช้งบๆ ให้ประหยัดที่สุดเพื่อให้เงินสองแสนห้านี้เกิดประโยชน์มากที่สุด อัน

นี่คือสิ่งที่จะบอกให้ประชาชนที่อยู่ตามหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศไทย ทราบว่า อะไรคือปัญหา แล้วเรียงลำดับความสำคัญให้พอกับเงินที่มีอยู่

1.5.9 เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา

การเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือ เมื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ได้งบประมาณมาจัดสรรพัฒนา แก้ปัญหาภายในหมู่บ้านแล้ว ต้องดูต่อไปอีกว่าเป็นปัญหาที่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนนั้นเดือนร้อนมากแค่ไหน เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงไหม ไม่ใช่ว่า งบประมาณนี้มาใช้แก้ปัญหาไม่ถูกจุด ก็จะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณเปล่า ๆ และต้องรู้จักเก็บเงินไว้ใช้ระหว่างมีปัญหาขึ้นมา หรือเก็บเงินไปใช้อีกโครงการหนึ่งด้วย สมมติว่าศูนย์ร้านค้าชุมชนเป็นสิ่งที่ทำรายได้ และมีที่ขายของ ถ้าเราคิดว่าอันนี้สำคัญก็เก็บไว้ ถ้าคิดว่าหมู่บ้านช่วยกันลงแขกมาช่วยกันซุดก็ใช้เงินน้อยลงหน่อย ก็อาจจะพอมีเงินเหลือ อันนี้กรรมการหมู่บ้านจะต้องจัดประชุมกัน แล้วประชุมชาวบ้าน เพื่อที่จะให้ชาวบ้านได้เห็น ว่า ถ้าทุกคนเห็นพ้องก็ตัดสินใจได้ เพราะโครงการ SML ต้องการให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเกิดกระบวนการคิดร่วมกันของปัญหาส่วนรวมแล้ว จะเกิดความรักความสามัคคีกัน ช่วยกันเสนอแนะปัญหา แล้วนำมาแก้ปัญหา เวลานี้สมมติว่าตกลงกันไม่ได้ว่าจะตัดอะไรแล้วจะทำทั้งหมด ก็ให้มีการโหวตลงคะแนนกัน เมื่อเห็นพ้องต้องกันแล้วว่าปัญหาใดควรตัดไปก่อน เงินก็จะเหลือ อันนี้คือการบริหารเงิน ที่ได้รับการจัดสรรมาจากรัฐบาล ๆ มาให้หมู่บ้าน/ชุมชนมาบริหารจัดการกันเองเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่นแล้ว แต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนจะต้องสำรวจว่าหมู่บ้านนี้ชุมชนนี้มีปัญหาอะไร เช่นหมู่บ้าน/ชุมชน कोईไม่มีปัญหาอะไร ก็ให้จดปัญหามา ถ้าจดเสร็จก็ทำการโหวต ว่าอะไรคือปัญหาที่เห็นว่าสำคัญที่สุด ถ้าโหวตเสร็จเรียบร้อย ก็ทำการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา แล้วก็ให้ทุกคนประเมินว่าปัญหาแต่ละปัญหาใช้เงินเท่าไร แล้วเรามีเงินอยู่ 250,000 บาท จะเลือกใช้แก้ปัญหาอะไรก่อน เพื่อที่จะได้ใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เงินแก้ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชนได้ เป็นปัญหาที่เป็นปัญหาที่เจอจริง ๆ เจ็บจริง ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน

1.5.10 วิธีการดำเนินงานตามโครงการ

วิธีการดำเนินงานก็เป็นไปเหมือนกับกองทุนหมู่บ้านก็คือว่าให้ประชาชนในหมู่บ้านนั้น มารวมตัวกัน แล้วออกกติกา แต่การรวมตัวนี้ต้องเกินร้อยละ 75 คือหมายความว่า ถ้ามี 100 คนก็ต้องมี 75 คนเป็นอย่างน้อย แล้วเลือกกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง บางทีก็ใช้กรรมการชุดกรรมการหมู่บ้านก็ได้ หรืออาจจะเลือกใหม่ก็ได้แล้วแต่หมู่บ้าน อยู่ที่ตกลงกันว่าร้อยละ 75 ที่มาประชุมกันจะเลือกกรรมการใหม่หรือจะใช้กรรมการหมู่บ้านของชุดที่เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านก็ได้ แต่เงินคนละส่วนกัน ห้ามปะปนกัน สมมติหมู่บ้าน कोई หมู่ที่ 1 เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง รัฐบาลก็มอบเงินมาให้ 250,000 บาท หมู่บ้านนี้ก็ไปเปิดบัญชีกับธนาคารใกล้บ้าน อาจจะเป็นธนาคารออมสิน

หรือ รทส. ก็ได้ เปิดบัญชีเสร็จเงินก้อนนี้ก็อยู่ในบัญชี เป็นบัญชีของกองทุนเพื่อการบริหารและแก้ปัญหาหมู่บ้าน ไม่ใช่กองทุนหมู่บ้าน คนละส่วน คนละวิธีกัน อันนั้นล้านหนึ่งก็หมุนเวียนไป อันนี้ไม่หมุนเวียน อันนี้ใช้เลย โดยกรรมการหมู่บ้านจะเป็นแกนกลางในการบริหารจัดการ

1.5.11 การดำเนินการโครงการ SML โดยนายกรัฐมนตรี

1. นายกรัฐมนตรีชี้แจงให้หมู่บ้านเข้าใจวัตถุประสงค์
2. จัดตั้งคณะทำงานหมู่บ้าน โดยการเสนอเพื่อโหวต/เพื่อขอความเห็นชอบ
3. คณะทำงานหมู่บ้าน พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบในการบริหารจัดการ
4. ที่ประชุมเสนอความต้องการ ปัญหา
5. คณะทำงานหมู่บ้าน และ/หรือที่ประชุม พิจารณาปัญหา/ความต้องการ โดยประเด็นสำคัญ คือ

5.1 ชี้แจงงบประมาณที่มีอยู่ของหมู่บ้าน และการเปิดบัญชีของหมู่บ้านโดยตรงตามขนาดของหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านขนาดเล็ก (ประชากรไม่เกิน 500 คน) ได้รับการจัดสรร 200,000 บาท หมู่บ้านขนาดกลาง (ประชากรตั้งแต่ 500 คน แต่ไม่เกิน 1,000 คน) ได้รับการจัดสรร 250,000 บาท หมู่บ้านขนาดใหญ่ (ประชากรตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป) ได้รับการจัดสรร 300,000 บาท (ตารางที่ 3)

5.2 จัดกลุ่มปัญหา/ความต้องการ (เศรษฐกิจ-การประกอบอาชีพ การค้า การเกษตร การผลิต, สังคม - สาธารณูปโภค เบียดเบียนคนชรา

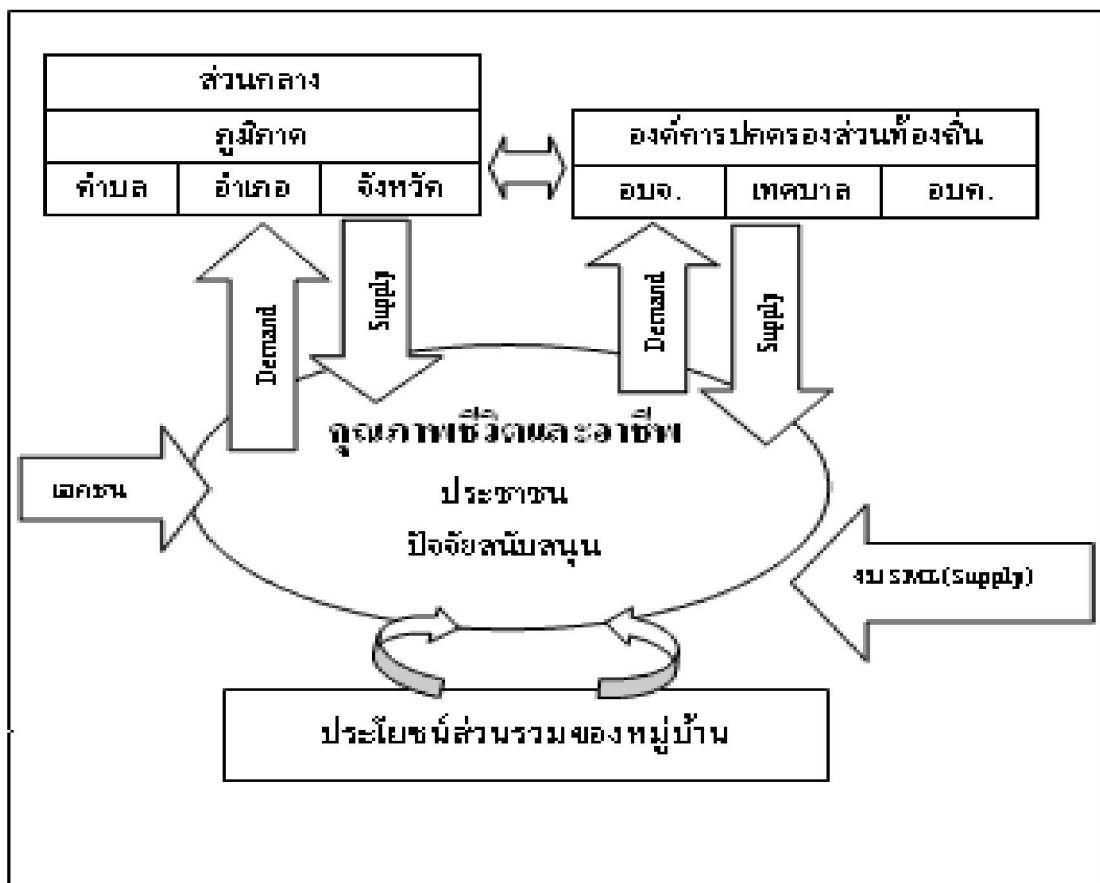
5.3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการ

5.4 พิจารณาแนวทางการดำเนินงาน (ดำเนินการเอง ดำเนินการโดยส่งต่อให้ส่วนราชการ

ตารางที่ 3 แสดงขนาดหมู่บ้าน จำนวนประชากร และงบประมาณที่ได้รับ ของโครงการ SML

ขนาดหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	งบประมาณที่ได้รับ
หมู่บ้าน/ ชุมชนขนาดเล็ก (s1 w1)	1-50 คน	50,000 บาท
หมู่บ้าน/ ชุมชนขนาดเล็ก (s2 w2)	51-100 คน	100,000 บาท
หมู่บ้าน/ ชุมชนขนาดเล็ก (s3 w3)	101-200 คน	50,000 บาท
หมู่บ้าน/ ชุมชนขนาดเล็ก (S)	201-500 คน	100,000 บาท
หมู่บ้าน/ ชุมชนขนาดกลาง (M)	501-1,000 คน	250,000 บาท
หมู่บ้าน/ ชุมชนขนาดใหญ่ (L)	1,001 คนขึ้นไป	300,000 บาท

จากแนวคิดในการที่จะฟื้นฟูหมู่บ้าน/ชุมชน (Empowerment) ให้มีพลังในการขับเคลื่อนสู่การแก้ปัญหาคือความยากจน และสร้างโอกาสให้แก่ประชาชนอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จึงก่อให้เกิดโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนนำไปแก้ไขปัญหาส่วนรวมเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพที่มั่นคง ยั่งยืน โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการเอง (ร่วมคิด-ร่วมทำ) ภายใต้หลักการสำคัญของโครงการ SML ดังนี้ (ภาพที่ 2)

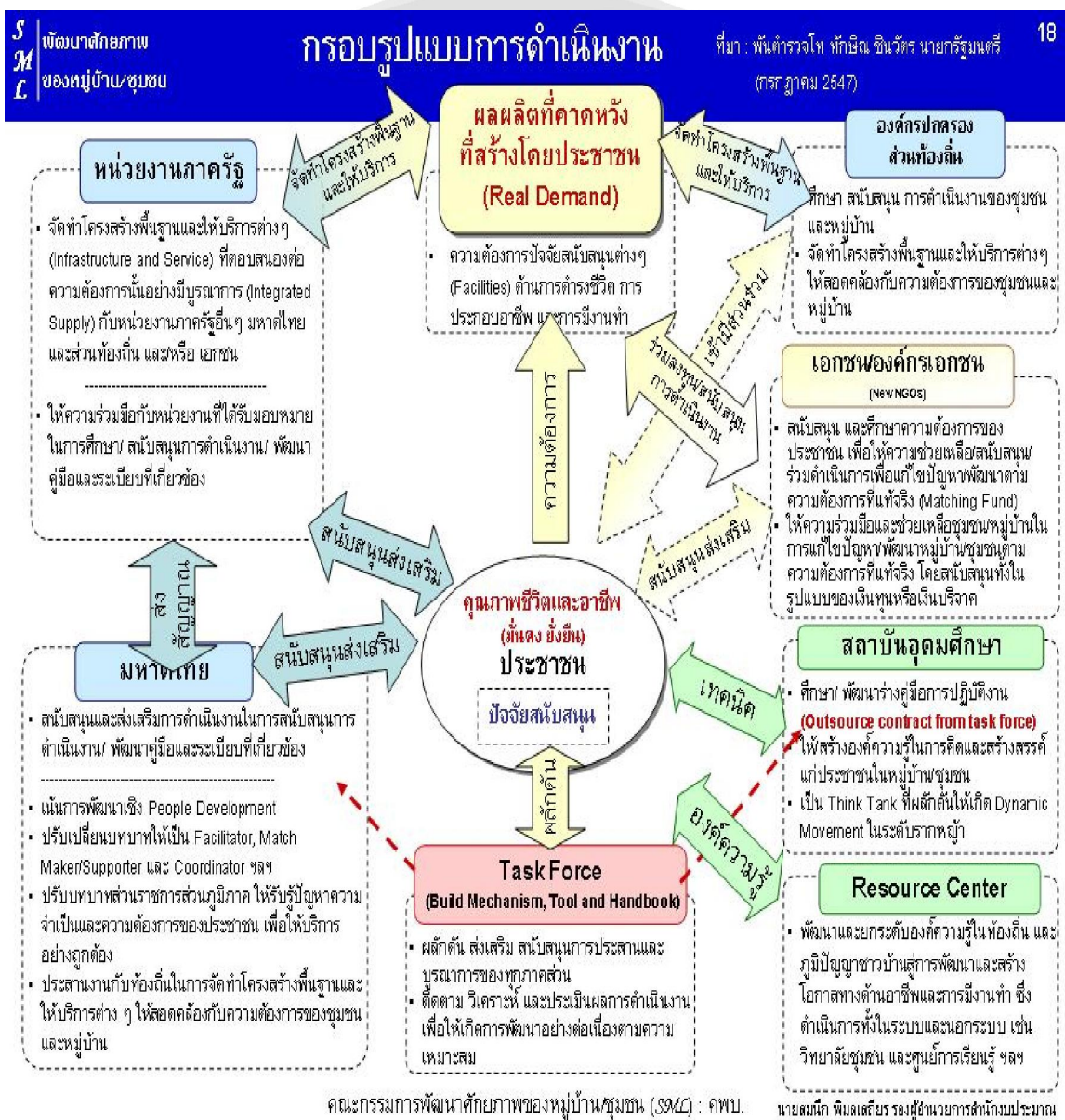
ที่มา : กฤษฎา บัวเข็มทอง

ภาพที่ 2 กรอบการดำเนินโครงการ

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความพร้อมในกระบวนการสร้างสรรค์ความคิด และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตและมีอาชีพ อย่างมีคุณภาพมั่นคงและยั่งยืน
2. เป็นเครื่องมือในการสร้างปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่เกิดจากกระบวนการสร้างศักยภาพของประชาชนในการดำรงชีวิตและมีอาชีพ (Supply) ซึ่งจะทำให้เห็นทิศทางและความต้องการที่

แท้จริงของประชาชน (Demand) ในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและให้บริการต่าง ๆ (Infrastructure and Service) ของหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นที่ต้องสนองตอบอย่างมีบูรณาการ

3. เป็นรูปแบบในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในภาคประชาชน จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสรรค์ความคิด สร้างปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพและเป็นการเตรียมความพร้อมของประชาชนในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดการสร้างผู้นำในท้องถิ่นที่มาจากภาคประชาชนอย่างแท้จริง (Natural Leader) เพื่อการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

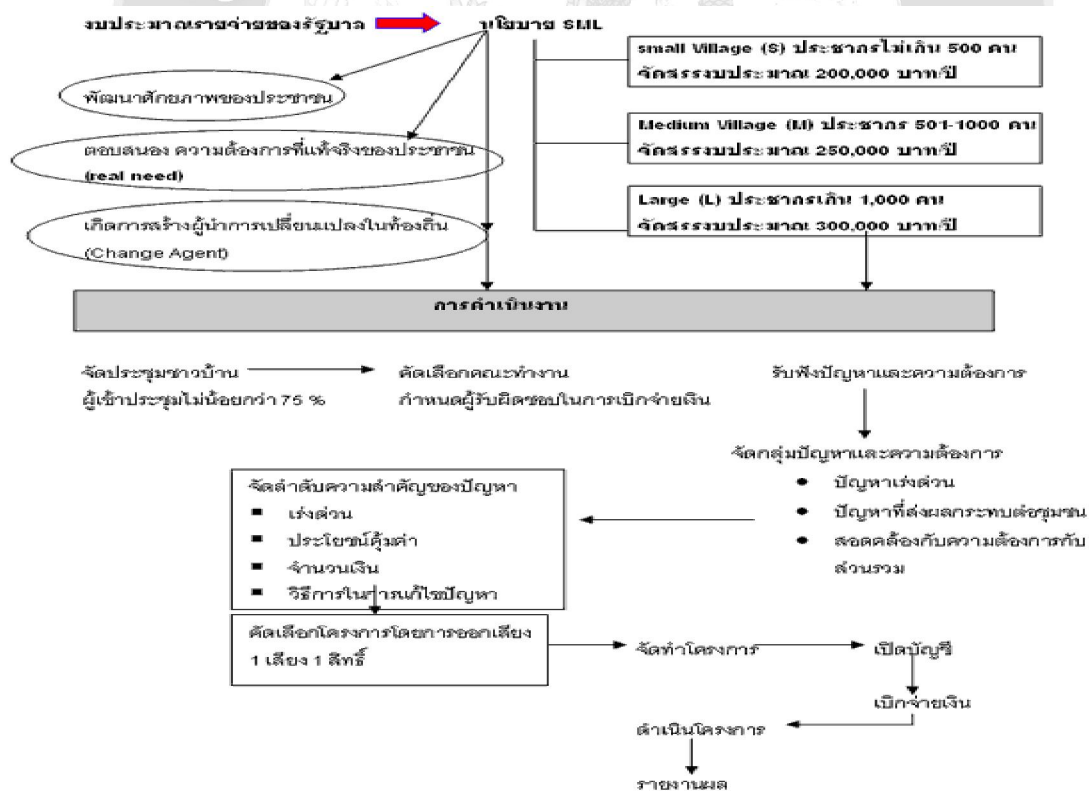
ภาพที่ 3 กรอบรูปแบบการดำเนินงาน

ทั้งนี้ได้มีการจัดตั้งคณะทำงาน (Prime Minister's Task Force) เพื่อสร้างหมู่บ้านต้นแบบ ขึ้นมา 2 หมู่บ้าน โดยเลือกหมู่บ้านท่าตอน ตำบลท่าตาล อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก และ หมู่บ้านหัวริน ตำบลทุ่งสะโตก อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำระเบียบในการดำเนินงาน รวมทั้งการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานแก่ทุกฝ่าย เพื่อรองรับการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ

หากจะวิเคราะห์จากรูปภาพประกอบทั้งสองรูปข้างบน (ภาพที่ 2 และ 3) จะเห็นถึง เป้าหมายและจุดประสงค์ของโครงการนี้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานตามโครงการ SML มุ่งที่จะ สร้างคนและพัฒนาศักยภาพของคนภายในท้องถิ่นในชุมชน ให้เป็นผู้ที่สามารถจัดการในการแก้ไข ปัญหาโดยกระบวนการพึ่งตนเอง (Self-help) โดยมีงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ เพื่อให้เป็นเพียง เครื่องมือหรือน้ำมันในการหล่อลื่นการทำงานภายในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการ ของประชาชนในท้องถิ่นในชุมชนนั้น ๆ

1.5.12 รูปแบบการดำเนินงานของโครงการ SML

รูปแบบของการดำเนินงานตามโครงการ มักจะมีการดำเนินการในรูปแบบที่ เบ็ดเสร็จและตายตัวในการดำเนินงาน โดยพอวิเคราะห์ให้เห็นภาพการดำเนินงาน ได้ดังนี้ (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 รูปแบบการดำเนินงานของโครงการ SML

โครงการ SML ถือได้ว่าเป็นโครงการที่รัฐบาลทักษิณสร้างขึ้นมา เพื่อตอบสนองระบบทุนนิยม แต่ภายใต้แนวคิดใหม่ ระบบทุนนิยมมิได้เกิดขึ้นในระดับทุนมหภาค แต่เกิดขึ้นที่ระดับชุมชน เป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ของระบบทุนในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ต้องการจะเจาะตลาดท้องถิ่นให้เข้ามาสู่วังวนของระบบทุนนิยมที่เงิน ระบบเงินตราเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ภายใต้แนวคิดที่ว่า ท้องถิ่นสามารถจัดการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ หากมีงบประมาณในการสนับสนุน แม้แนวคิดดังกล่าวของรัฐบาลจะได้รับการคัดค้านและวิพากษ์ในเชิงลบมากมาย แต่หากจะวิเคราะห์ในมุมมองของการพัฒนาชุมชน จะเห็นได้ว่าหลายแนวคิดของโครงการ SML ได้นำเอาหลักการพัฒนาชุมชนเข้ามาใช้ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง

1. การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน (Participation) ในการร่วมประชุม ร่วมวางแผนร่วมดำเนินการร่วมรับผลประโยชน์
2. ส่งเสริมให้ชาวบ้านพึ่งตนเอง (Self-help) หรือ Self – reliance เช่น เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาการหาแนวทางแก้ไขการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. เสริมสร้างผู้นำชุมชน ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน (Participation Leadership)
4. ปรับบทบาทของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการทำงานโดยระบบ Top-Down โดยการสั่งการเป็นระบบของการหนุนเสริมและการทำงานร่วมกับชุมชน (Facilitator)

ถึงแม้ว่าจุดเด่นของโครงการ SML ค่อนข้างจะเป็นข้อได้เปรียบในเชิงของการนำเอาแนวคิดของการพัฒนาไปใช้มากกว่า โครงการเชิงนโยบายประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการมิยาซาว่า โครงการพักชำระหนี้สินเกษตรกร และให้โอกาสประชาชนในหมู่บ้านในการบริหารจัดการโครงการเองก็ตามที่ เรายังคงพบว่า ชุมชนเองก็ยังมีสภาพของความเป็นอยู่ที่เหมือนเดิม ซึ่งนั่นก็เท่ากับว่าโครงการ SML ไม่ได้สร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชาวบ้าน (Well-being) เนื่องจากว่าตัวโครงการเองมีจุดด้อย และมีข้อจำกัดที่หน่วยงานเบื้องบนไม่สามารถเข้าใจถึงความเป็นไปของวิถีชุมชนที่อยู่ท่ามกลางภาวะหนี้สิน ภาวะของความไม่มี และความขาดโอกาสในการจัดการชีวิตของตนเองโดยปราศจากการชี้นำจากหน่วยงานรัฐหรือจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมในรูปแบบต่างๆ

1.5.13 ข้อคิดของการจัดการโครงการ SML อย่างยั่งยืน

1. เน้นการแก้ไขปัญหา/ ความต้องการของส่วนรวม การเตรียมชุมชน การศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน (Community Study) จะนำมาซึ่งกระบวนการแรกที่สำคัญ เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน (Real need)
2. เน้นการดำเนินโครงการที่ตอบสนองความต้องการของคนส่วนรวมในชุมชนมิใช่เพื่อเป้าหมายใด เป้าหมายหนึ่ง มิใช่เพื่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

3. เน้นการใช้ประโยชน์ในระยะยาว คำนึงถึงความประหยัด คุ่มค่าและให้ผลตอบแทนสูงสุด ซึ่งมักจะถูกตั้งคำถามเสมอว่า จะทำอย่างไรหมู่บ้านตนจึงได้รับการจัดสรรงบประมาณ 250,000 บาท แต่จากการศึกษาสภาพปัญหาที่เร่งด่วนของชุมชน คือ ต้องการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน ซึ่งหากต้องดำเนินการจะต้องใช้งบประมาณประมาณ 500,000 บาท ซึ่งมันมากกว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรร เคยทำเรื่องไปทื่้องการบริหารส่วนตำบลแล้ว แต่ได้รับคำตอบว่าให้รอก่อน เนื่องจากต้องจัดสรรงบประมาณไปอีกหลายหมู่บ้าน นี่เป็นอีกตัวอย่าง ที่จะให้แง่คิดกับผู้นำรัฐบาลว่า กระบวนทัศน์ในการจัดสรรงบประมาณภายใต้แนวคิดของ Block Grant น่าจะยังไม่ใช่วิถีทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับการพัฒนาในยุคปัจจุบัน ที่ต้องการพัฒนาคน พัฒนาแนวคิด ก่อนการพัฒนาวัตถุ

4. ไม่ควรเป็นในรูปของเงินหมุนเวียน เนื่องจากจะมีความซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านซึ่งมีอยู่เดิมแล้ว

5. ควรพิจารณาการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความยั่งยืนและความพร้อมของชุมชนเป็นหลัก มิใช่ใช้ยุทธวิธีการดำเนินโครงการต่าง ๆ แบบปูพรม เนื่องจาก ณ ปัจจุบัน เราคงต้องพูดความจริงกันว่า ความพร้อมและศักยภาพของแต่ละชุมชนมีแตกต่างกัน ตามสภาพทุนทางสังคมของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การสร้างรูปธรรม หรือ Best Practice ที่ดีจะนำมาสู่ความสำเร็จของการบริหารงานชุมชน

1.5.14 การกระจายงบประมาณไปสู่หมู่บ้าน

ในการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนได้นำเงินมาให้ประชาชนบริหารจัดการกันเอง ก็คือลดงบประมาณของรัฐบาล และเอามาแบ่งเป็นงบประมาณของประชาชน หลักกว้าง ๆ คืออย่างนั้น คือเอางบประมาณของรัฐบาล มาแบ่งให้กลายเป็นงบประมาณของประชาชน โดยกระจายไปตามหมู่บ้านและชุมชน เหมือนคล้ายกองทุนหมู่บ้านแต่ไม่เหมือนกัน เพราะอันนี้เป็นงบแก้ปัญหาหมู่บ้าน เพราะฉะนั้น เลยแบ่งงบประมาณส่วนหนึ่ง เอามาให้หมู่บ้านและชุมชนแก้ไขปัญหาเอง ก็เลยแบ่งหมู่บ้านออกเป็น 3 ขนาด ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขนาดเล็กก็จัดงบประมาณให้ 200,000 บาทต่อปี ขนาดกลางก็ให้ 250,000 บาทต่อปี ขนาดใหญ่ก็ให้ 300,000 บาทต่อปี จึงได้มีความคิดออกมาเหมือนเสื้อ ขนาดเล็กคือ SIZE S ขนาดกลางก็ SIZE M ขนาดใหญ่ก็ SIZE L ก็เลยเรียกกันง่าย ๆ ว่า SML มันเรียกง่าย ๆ แต่จริง ๆ แล้วก็คือว่า เขาจะจัดสรรงบประมาณส่วนที่เป็นของรัฐ เอามาเป็นงบประมาณเพื่อให้ประชาชนบริหารจัดการเอง ก็เป็นการลดอำนาจของภาครัฐ ที่จะไปใช้อำนาจในการจัดสรรเงินตัวนี้ มาให้เป็นอำนาจของประชาชน และประชาชนก็บริหารจัดการกันเอง

1.5.15 การคัดเลือกกรรมการกองทุน

สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปก็คือได้มีการเลือกกรรมการหมู่บ้านใหม่ โดยจะไม่ใช้กรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยที่คณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านนี้ ได้ถูกกำหนดให้มีทั้งหมด 15 คน และหลังจากทำการเลือกคณะกรรมการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ทำการเลือกประธานกับเลขาขึ้นมาเพิ่ม เพื่อที่จะได้มีหัวหน้ากลุ่มในการทำงาน

1.5.16 การเบิกจ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรร

หลังจากเลือกประธานและเลขาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ให้ประธานกับเลขาทำหน้าที่เป็นผู้มารับเงินจากการที่รัฐบาลได้จัดสรรให้ตามขนาดของหมู่บ้าน ตัวอย่างเช่น หมู่บ้านหนึ่งมีประชาชนอยู่ทั้งหมด 600 คน ถือว่าเป็นหมู่บ้านขนาดกลางก็มารับเงินของหมู่บ้านไปก่อน 250,000 บาท เอาเงินไปเลย เพราะระบบของกระทรวงมหาดไทยใช้จำนวนประชากร ถือว่าเป็น 250,000 บาท เพราะว่า เกิน 500 คน อันนี้มี 600 คนในหมู่บ้านนี้ สรุปแล้วหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง เพราะว่ากระทรวงมหาดไทยถือว่าหมู่บ้านขนาดเล็กคือ ประชากรต่ำกว่า 500 คน ประชากรเกิน 500 คน แต่ไม่เกิน 1,000 คน ถือว่าเป็นหมู่บ้านขนาดกลาง ประชากรเกิน 1,000 คน ถือว่าเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ เพราะฉะนั้นหมู่บ้านนี้ถือว่าเป็นหมู่บ้านขนาดกลาง ซึ่งจะต้องได้งบประมาณ 250,000 บาท แล้วก็เอาเงินไปฝากที่ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ (ธกส.) หรือธนาคารออมสิน คือสรุปว่าทางรัฐบาลจะโอนเงินมาเข้าธนาคารที่ใกล้หมู่บ้าน ของ ธกส.หรือ ออมสิน แล้วท่านก็ไปเปิดบัญชีของหมู่บ้าน เรียกว่ากองทุนพัฒนาหมู่บ้าน เปิดบัญชีโดยที่ประธานกับเลขาฯ เช่นชื่อร่วมกัน หรือกรรมการคนอื่นอีกสัก 2-3 คน เช่นชื่อร่วมกัน เมื่อชาวบ้านโหวตกันเรียบร้อยแล้ว ก็ไปเบิกเงินมาโดยเซ็นรับรองกัน เป็นพยานกัน แล้วนำมาแก้ปัญหา แล้วไม่ต้องใช้หนี้สิน ถือว่าเป็นงบประมาณประจำปีที่ได้เลย และต่อไปนี่ก็จะเป็นอย่างนี้ทุกปี เพราะฉะนั้นปีนี้แก้ปัญหาเรื่องนี้ ไปปีหน้าก็ต้องคิดอีกว่า แล้วปีหน้า เรามีปัญหา เราจะแก้เรื่องอะไรต่อ แล้วในที่สุดปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ของหมู่บ้านจะถูกแก้โดยมันเองหมด ไม่ต้องมีเรื่องร้องเรียน เรื่องอะไรต่ออะไร เพราะเราแก้ปัญหาได้ หมู่บ้านชุมชนก็จะเข้มแข็งขึ้น มีความรัก ความสามัคคี ปกปักรักษาหรือ ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ คิดให้เป็น ว่าเราในหมู่บ้านมีปัญหาอะไร และจะร่วมแก้ปัญหากันอย่างไร เราจะมองเห็นภาพรวมของปัญหาคือด้วยกันอย่างไร

1.5.17 ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ในการดำเนินโครงการ SML ซึ่งเป็นโครงการที่ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นคนคิดขึ้นมาและเป็นผู้ก่อตั้งโครงการนี้ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการนี้ไว้ทั้งหมดเป็นระยะเวลา 4 ปี คือได้ตั้งเป้าหมายไว้แต่ละปี คือ

ปีที่ 1 ได้คาดการณ์ไว้ว่า ประชาชนและชุมชนเริ่มระดมความคิด และสร้างรูปแบบวิถีคิด สามารถกำหนดเค้าโครงของการบริหารจัดการ และจัดทำร่างหลักเกณฑ์เพื่อจัดสรรงบประมาณลงสู่ชุมชน/หมู่บ้าน/ประชาชนโดยตรง พร้อมทั้งรัฐปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนการบริหารจัดการให้เกิดการกระจายอำนาจสู่องค์กรประชาชนควบคู่ไปกับการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณสู่ประชาชนโดยตรงได้

ปีที่ 2 จัดสรรงบประมาณลงสู่ชุมชน/หมู่บ้าน/ประชาชนโดยตรง ประชาชนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงขึ้น เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ส่วนราชการและองค์กรส่วนท้องถิ่น เริ่มปรับบทบาทในการดำเนินตามภารกิจ ให้เป็นไปในทิศทางที่ประชาชนต้องการมากยิ่งขึ้น

เข้าสู่ปีที่ 3 เกิดการบูรณาการกิจกรรมของส่วนราชการท้องถิ่น และเอกชนให้ตรงตามความต้องการ ประชาชนทราบสภาพ และสิทธิในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ (Right to live gracefully) เห็นพัฒนาการของศักยภาพของประชาชน/ชุมชน/หมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพและสร้างผู้นำตามธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ เข้าสู่สุดท้าย

ปีที่ 4 ประชาชน/ชุมชน/หมู่บ้านมีศักยภาพเต็มรูปแบบและสามารถพัฒนารูปแบบการระดมทุนเพื่อให้เกิดการ Matching Fund ประชาชนในหมู่บ้านได้พัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และสามารถรองรับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นเต็มรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการเต็มรูปแบบระหว่างความต้องการของประชาชนกับส่วนราชการท้องถิ่น และภาคเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนของหมู่บ้าน/ชุมชน สามารถลดการพึ่งพาของประชาชน/ชุมชน/หมู่บ้าน ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านการเมืองที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็คือการคาดการณ์ผลตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการที่จะได้รับการก่อตั้งโครงการนี้ขึ้นมา

1.5.18 กระบวนการคิดก่อให้เกิดระบบต่อยอด

ระบบต่อยอด ก็คือ การทำให้เกิดการเพิ่ม การขยาย ยกตัวอย่างเช่น หมู่บ้านหนึ่ง ทำทอผ้ากับจักสาน ผลงานดีเหลือเกิน เอาไปขายก็ขายได้ ทีนี้เครื่องจักรที่ซื้อ สมมุติว่าต้องซื้อเครื่องจักร 3 แสนบาท แต่มีเงินเพียง 2 แสน 5 หมื่น ชนาครมาเห็นว่า โครงการอย่างนี้ดี เขาก็อาจจะให้กู้ อย่างนี้เรียกว่า "ต่อยอด" หรือไม่บางโครงการเกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน เช่น การอนุรักษ์วัฒนธรรมหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งทุกวันนี้บริษัทธุรกิจทั้งหลาย เขาได้รับการเพิ่มค่าลดหย่อนจากประกาศของรัฐบาลเมื่อไม่กี่วันมานี้ เขาก็อาจจะอยากมาทำงานร่วมกับชุมชน พอชุมชนทำงานก็มีเงินแสน เขาอาจจะต่อยอดให้อีกสองแสน สามแสน ซึ่งหลังจากนี้ระบบต่อยอดจะเกิดขึ้นอย่าง

ต่อเนื่อง เพราะว่าเกิดกระบวนการคิดของประชาชน คิดร่วมกัน ประชุมร่วมกัน เกิดกระบวนการคิดของประชาชน เมื่อประชาชนรู้ปัญหา ผลสุดท้ายก็แก้ปัญหาของตนเองได้ ส่งผลให้ต่อไป ฐานะการคลังประเทศดีขึ้น งบก็จะเพิ่มไปเรื่อย ๆ เพราะต่อไปนี้บางส่วนนี้เป็นประวัติศาสตร์ ที่ประชาชนมีงบประมาณของตัวเอง พอมีแล้ว ใครจะตัดไม่ได้ มันจะมีต่อเนื่อง นี่คือการกระจายอำนาจของรัฐบาลมายังประชาชนโดยตรง แล้วเองบที่ได้อำนาจบริหารจัดการกันเอง เพราะประชาชนจะรู้ทุกข์ของตัวเองดีกว่ารัฐบาล แทนที่รัฐบาลจะมาสั่งบให้ประชาชน ก็เปลี่ยนเป็นเองบมาให้ประชาชนสั่งการเอง นี่คือหลักทั้งหมด

1.5.19 งบประมาณที่รัฐบาลแบ่งให้ประชาชนใช้

สิ่งที่รัฐบาลทำ ก็คือการกระจายงบประมาณ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลที่จะใช้เองก็ได้ หรือใช้ตามที่รัฐบาลเห็นว่าควรจะใช้ เรื่องอะไรก็ได้ แต่รัฐบาลก็แบ่งให้ประชาชนแก้ปัญหา เพราะประชาชนจะเข้าใจปัญหาของตัวเอง ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากกว่าการที่รัฐบาลเข้าไปแก้ปัญหา โดยที่ไม่รู้ปัญหาที่แท้จริงของประชาชน นั่นคือการแบ่งงบประมาณมาเพื่อให้ประชาชนได้ปรึกษาหารือและแก้ปัญหากันเอง อันนี้จะสร้างความเป็นปึกแผ่นของชุมชนเป็นอย่างดี เพราะชีวิตเหล่านี้มันเป็นชีวิตที่ในอดีตผู้ใหญ่ในสมัยก่อน จะมีแต่ความสามัคคีปรองดองกัน ทำแกงก็ทำแกงเผื่อข้างบ้าน เอาไปฝากกัน บ้านหนึ่งทำแกงอย่างหนึ่งแล้วไปแบ่งเพื่อนบ้าน เพื่อนบ้านก็ทำแกงอีกอย่างก็มาแบ่งเพื่อนบ้าน คือทำอย่างเดียว แต่กิน 3-4 อย่าง นั่นคือสิ่งที่ในอดีต เพราะฉะนั้นวันนี้งบประมาณที่ประชาชนได้ไปเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะสร้างความสามัคคี แล้วสอนการคิดร่วมกัน ฝึกเรียนรู้ด้วยกันของชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านได้มองเห็นปัญหาร่วมกันและช่วยกันแก้ เมื่อก่อนนี้อาจจะคิดร่วมกันได้แต่ไม่มีสตางค์มาแก้ ถ้าพึ่งจะลงขันคงไม่ไหวเพราะรายได้ก็แย้อยู่แล้ว วันนี้รัฐบาลจึงกระจายงบประมาณมาให้ประชาชน เท่ากับเป็นการลดอำนาจการใช้จ่ายของรัฐบาล มาเป็นอำนาจการใช้จ่ายในการแก้ปัญหของประชาชนด้วยประชาชนเอง ซึ่งจะเป็นยิ่งกว่าคำว่า “ประชาธิปไตย” คือให้ประชาชนจัดการเอง อันนี้ก็คือว่าเป็นประวัติศาสตร์ของการงบประมาณ ที่มีการกระจายงบประมาณสู่ประชาชนอย่างแท้จริงและจะเป็นอย่างนี้ไปตลอด เพราะต้องการให้เกิดความเข้มแข็งขององค์กรท้องถิ่น องค์กรท้องถิ่นก็จะทำหน้าที่ของตัวเอง ได้งบประมาณเหมือนเดิม แต่องค์กรท้องถิ่นก็ต้องแก้ปัญหาให้ประชาชนด้วย แต่บางปัญหาใหญ่ ที่มีงบแก้ได้ก็แก้ งบใหญ่กว่าก็ต้องไปองค์กรที่สูงขึ้น คือ อบจ. อบจ. สูงขึ้นก็ต้องไปที่จังหวัด จังหวัดก็ไปที่กระทรวง หรือไปที่รัฐบาล แต่เล็กๆ ก็คือหมู่บ้าน ซึ่งต่อไปนี้ เล็กๆ ของหมู่บ้านนี้มีงบประมาณแล้ว เพราะปัจจุบันนี้ได้มีงบประมาณมาแค่ระดับตำบลเพราะผ่าน อบต. แต่ระดับหมู่บ้านยังไม่มี แต่วันนี้ระดับหมู่บ้าน

แทนที่จะผ่านกลไกอื่นที่ผ่านกลไกชุมชนเลย เพื่อชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นและเข้มแข็ง และชุมชนได้คิดร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน นี่คือนี่สิ่งที่เป็นหลัก ทั้งหมดของการสร้างนโยบายนี้ขึ้นมา

จากนโยบายนี้รัฐบาลต้องการให้ประชาชนได้ใช้งบประมาณในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และต่อเนื่อง แล้วสามารถมองไปได้ในปีหน้า เราจะแก้ปัญหาอะไรต่อ หรือว่างบมีเหลือระหว่างปี ถ้าหากว่ามันมีอะไรจะต้องแก้ ก็แก้ต่อ ถ้ามันไม่มีปัญหาและเงินเหลือก็เก็บไว้ใช้ต่อไปได้ และสามารถเก็บไว้ได้ แต่ว่าเมื่อมีปัญหาที่ไม่ควรที่จะเก็บเงินไว้ เมื่อมีปัญหาที่แก้ได้ ถ้ายังไม่มีปัญหาหรือปัญหายังตกลงกันไม่ได้ก็อย่าไปรีบใช้ เพราะฉะนั้นควรจะมึกระบวนกรของการประชุมร่วมกัน การประชุมใหญ่ ๆ ก็จะมีกระบวนการประชุมของกรรมการ เพราะฉะนั้นกรรมการก็ต้องประชุม เพื่อที่จะมีหลักการ แล้วนำไปสู่การประชุมใหญ่ เพื่อให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมมาก ๆ ในการแก้ปัญหาของชุมชน

1.6 โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ ชุมชน (SML): โดยประชาชน เพื่อประชาชน

ในการพลิกฟื้นศักยภาพของประเทศและพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนภายในเวลาอันรวดเร็ว การดำเนินนโยบายของรัฐจึงต้องทำไปหลายทางพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาเศรษฐกิจที่ใช้แนวทางการพัฒนาแบบคู่ขนาน กล่าวคือ การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศในสังคมโลก และการพัฒนาความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานราก โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ ชุมชน (Small Medium Large: SML) จึงได้เกิดขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวอย่างใดก็ตาม คำถามสำคัญที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ กระบวนการทัศน์ SML มีความแตกต่างจากโครงการต่าง ๆ ที่ผ่านมาของรัฐบาล ได้แก่ การพักชำระหนี้สินเกษตรกร การจัดสรรเงินกองทุนให้กับหมู่บ้านทั้งในชนบทและเขตเมือง การให้สินเชื่อกับผู้ประกอบการรายย่อยและการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือไม่นอกจากนี้ยังมีความกังวลว่าโครงการ SML จะมีกระบวนการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การดำเนินนโยบาย

นโยบาย SML แบ่งหมู่บ้านออกเป็น 3 ขนาด ตามขนาดของพื้นที่และประชากร ได้แก่ ประชากรไม่เกิน 500 คน เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก (Small) ประชากร 500-1,000 คน เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง (Medium) และประชากรเกิน 1,000 คน เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ (Large) โดยขนาดเล็กจัดเงินงบประมาณให้ 200,000 บาทต่อปี ขนาดกลางจัดเงินงบประมาณให้ 250,000 บาทต่อปี และขนาดใหญ่จัดเงินงบประมาณให้ 300,000 บาทต่อปี โดยให้ประชาชนในหมู่บ้านเลือกกรรมการขึ้นมามีบริหารจัดการกันเอง จากรูปแสดงวิธีการทำงานของโครงการข้างต้น กล่าวได้ว่าโครงการ SML กับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากหลายโครงการในอดีตมีสาระที่เหมือนกันคือ เป็นการมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดเป็นระบบการบริหารการกันเอง

ความคืบหน้าล่าสุดจนถึงขณะนี้ รัฐบาลได้เปิดโครงการนำร่องเพื่อสร้างหมู่บ้านต้นแบบในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) วงเงินกว่า 250 ล้านบาท ให้แก่ 1,002 หมู่บ้านและชุมชน 75 จังหวัดไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งงบประมาณที่ใช้จำนวนดังกล่าวนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้งบเสริมสร้างศักยภาพ 59,000 ล้านบาท ซึ่งหากโครงการนำร่องประสบความสำเร็จ รัฐบาลเตรียมขยายผลการดำเนินการอีกประมาณ 80,000 หมู่บ้าน โดยจะกระจายให้ครบไปทั่วทุกชุมชนหรือหมู่บ้านทั่วประเทศ และจะให้ต่อไปทุกปี และจะเริ่มดำเนินการภายในปี 2548 โดยจะใช้งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลผ่านธนาคารออมสินปีละประมาณ 20,000 ล้านบาท ตั้งแต่ปี 2548 จนถึง 2551

บทบาทและความแตกต่างในการดำเนินงานของ SML เมื่อเปรียบเทียบกับกองทุนหมู่บ้าน และ อปท. ถึงแม้ว่าแนวคิดหลักการกระจายอำนาจจะแพร่หลายในประเทศมาเป็นเวลานาน โดยผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การกระจายอำนาจการคลังเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังเป็นแค่จุดเริ่มต้นเท่านั้น ซึ่งยังห่างไกลกับคำว่า “การกระจายอำนาจทางการคลังอย่างเต็มรูปแบบ” โดยภาพรวมนั้น การใช้งบประมาณในปัจจุบันสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ระดับคือ งบสนับสนุนจากส่วนกลางที่ผ่านกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ กระจายลงไป และงบประมาณที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินการที่ผ่านมา งบฯ ที่ให้กับ อปท. มีช่องโหว่ที่สำคัญในส่วนที่เป็นระดับหมู่บ้าน ซึ่งประสบกับปัญหาการเบิกจ่ายในระดับล่างที่มีความล่าช้า ทำให้ประสิทธิภาพจากเงินงบประมาณต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่นลดลง ที่ผ่านมารัฐบาลจำเป็นต้องจัดสรรงบฯ สูงถึง 91,438 ล้านบาท เพิ่มเติมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แต่จำนวนเงินดังกล่าว ไม่สามารถถึงมือชาวบ้านได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งงบฯ ของ SML จะมาช่วยอุดช่องโหว่ในส่วนนี้ โดยที่งบสนับสนุนจาก SML สามารถลงไปให้หมู่บ้านได้โดยตรง และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ต้องทำความเข้าใจว่าแนวคิดของ SML ไม่ได้มาแทนที่งบประมาณเดิมที่รัฐถ่ายโอนลงสู่ อปท. แต่จะเป็นการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาแบบคู่ขนาน เพื่อประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่สูงสุด ทั้งนี้กลไกที่จะตัดสินใจในการใช้เงินจากโครงการ SML นั้น ได้ผ่านการตัดสินใจร่วมกันของชาวบ้านอย่างแท้จริง ซึ่งในส่วนของกลไกดังกล่าวนี้ มีความคล้ายคลึงกับกองทุนหมู่บ้าน กล่าวคือ หมู่บ้านต้องมีคณะกรรมการขึ้นมา แล้วก็ตัดสินใจว่าจะให้เงินนี้สร้างหรือทำอะไรบ้าง อย่างไรก็ตาม โครงการ SML มีความแตกต่างกับกองทุนหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เงินที่จะจัดสรรให้หมู่บ้านต่าง ๆ ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านนั้น เป็นการแก้ไขปัญหให้กับปัจเจกบุคคล โดยหากส่วนไหนที่ท้องถิ่นไม่สามารถจัดการให้ได้ ต่างจากโครงการ SML ที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาส่วนรวม ทำให้ชาวบ้านสามารถนำเงินส่วนนี้ไปบริหารจัดการ เพื่อจัดหาสิ่งต่าง ๆ ที่ชาวบ้านต้องการได้ เช่น สาธารณูปโภค นอกจากนี้

โครงการ SML เน้นการลงทุนพัฒนาสินค้าสาธารณะ (Public Goods) ที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนโดยรวมในหมู่บ้าน เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อม ๆ กัน (Socio-Economic Development) ในขณะที่กองทุนหมู่บ้านจะเน้นการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุนส่วนบุคคลเท่านั้น ดังนั้น การดำเนินการร่วมกันของทั้งสองโครงการดังกล่าว จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

2. ความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง (พพพ.)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชน ให้เป็นพลังสำคัญในการต่อสู้แก้ไขปัญหาความยากจนและขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก โดยการเพิ่มศักยภาพในการหารายได้ ลดรายจ่าย สร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืนให้แก่ประชาชน สร้างโอกาสให้หมู่บ้านและชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและชุมชนด้วยตนเอง และพัฒนาโครงการที่ก่อให้เกิดรายได้อย่างยั่งยืน พัฒนาสินทรัพย์ อนุรักษ์ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านและชุมชน เพื่อการเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรของรัฐ ท้องถิ่น และจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินโครงการ SML เพื่อให้การบริหารจัดการโครงการได้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และมีขั้นตอน

การดำเนินงานน่าเชื่อถือ โปร่งใส และตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการด้านการเงิน การคลังสาธารณะที่ดี

โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อเพิ่มศักยภาพการหารายได้ ลดรายจ่าย สร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืนให้แก่ประชาชน สร้างโอกาสให้หมู่บ้านและชุมชน สามารถแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและชุมชนด้วยตนเอง และพัฒนาโครงการที่ก่อให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืน พัฒนาสินทรัพย์ของหมู่บ้านและชุมชน อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านและชุมชน เพื่อการเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรของรัฐ ท้องถิ่น และจังหวัด อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการ (พพพ.) เป็นการนำโครงการ SML ของรัฐบาลเดิมมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินโครงการใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กับหลักคุณธรรมในการบริหารจัดการ และมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไปพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน/ชุมชน พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อก่อให้เกิดรายได้และลดรายจ่าย หรือเพิ่มผลผลิต ในระดับครัวเรือนและหมู่บ้าน/ชุมชน สามารถบริหารจัดการและพึ่งตนเองตามวิถีชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้กระบวนการแผนแม่บทหมู่บ้านหรือชุมชน ตามนโยบาย 4 ป (โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด ประสิทธิภาพ) โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความพอดี พอเพียง ความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามวิถีทางระบอบประชาธิปไตย

2.1 หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ แบ่งตามขนาดของหมู่บ้านได้ดังนี้

จำนวนประชากร (คน)	งบประมาณ (บาท)	ขนาดหมู่บ้าน
1 – 50 คน	50,000	S1
51 – 100 คน	100,000	S2
101 – 250 คน	150,000	S3
252 – 500 คน	200,000	S
501 – 1,000 คน	250,000	M
1,001 - 1,500 คน	300,000	L
1,501 คนขึ้นไป	350,000	XL

2.1 แนวทางการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ประกาศคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีความประสงค์จะขอรับการจัดสรรงบประมาณตามโครงการ SML จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อปฏิบัติได้จริง และต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) เป็นหมู่บ้านหรือชุมชนที่ได้ดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ปี 2548-2549 และโครงการ พพพ. ปี 2550 เสร็จเรียบร้อยแล้ว

(2) เป็นหมู่บ้านหรือชุมชนที่ได้ดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ปี 2548-2549 และโครงการ พพพ. ปี 2550 ที่ไม่อยู่ระหว่างกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนหรือการพิจารณาในชั้นศาล

สำหรับหมู่บ้านหรือชุมชนที่ได้รับงบประมาณโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ปี 2548-2549 และโครงการ พพพ. ปี 2550 แล้วแต่ยังไม่ได้ดำเนินการ ให้ดำเนินการต่อไปให้แล้วเสร็จ ทั้งนี้อาจจะขอเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมโครงการใหม่ภายในวงเงินงบประมาณที่มีอยู่เดิมได้ และสำหรับโครงการ พพพ. ปี 2550 แล้ว ยังมีเงินงบประมาณเหลืออยู่ในบัญชีเงินฝากธนาคารของหมู่บ้านหรือชุมชนสามารถนำเงินงบประมาณไปสมทบกับงบประมาณโครงการ SML ได้ โดยให้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในคู่มือต่อไป

(3) เป็นหมู่บ้านหรือชุมชนที่อยู่ในเกณฑ์จัดตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ที่ได้รับการพิจารณาจากกรมการปกครอง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

2.2 คุณสมบัติของโครงการ

(1) เป็นโครงการที่เพิ่มศักยภาพในการหารายได้ ลดรายจ่าย สร้างโอกาสในอาชีพ และเพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ไปสู่พื้นฐานการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมละพลังงาน ให้แก่ประชาชนและหมู่บ้านหรือชุมชนอย่างยั่งยืน

(2) เป็นโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริม หรือสร้างอาชีพใหม่ ให้ผู้ไม่มีงานทำ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ว่างงานตามฤดูกาล มีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน

(3) เป็นโครงการที่สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสินทรัพย์ของหมู่บ้านหรือชุมชน

โดยจะต้องเป็นโครงการที่ริเริ่มจากหมู่บ้านหรือชุมชนและผ่านการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุมประชาคม และมีการกำหนดกรอบงบประมาณที่จะใช้เพื่อดำเนินการอย่างชัดเจน และหรือเป็นโครงการที่สามารถร่วมลงทุน เพื่อดำเนินการร่วมกันภายใต้โครงการเดียวกันกับหมู่บ้านหรือชุมชนใกล้เคียง หรือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในท้องถิ่นได้

ทั้งนี้ จะต้องเป็นโครงการที่ไม่ซ้ำซ้อนกับที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจัดให้มีขึ้น ยกเว้นโครงการที่จะจัดให้มีขึ้นนั้นสามารถดำเนินการร่วมกันได้และเป็นการเกื้อหนุนให้ดีขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่ และเป็นโครงการที่ไม่ขัดหรือหมิ่นต่อกฎหมาย ศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และต้องไม่เป็นโครงการที่เอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องหรือเฉพาะกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

2.3 บทบาทของนายอำเภอ/ปลัดอำเภอ กับกำนัน ในการดำเนินโครงการ SML

(1) บทบาทในการส่งเสริม/สนับสนุน การจัดประชุมประชาคมของประชาชน ซึ่งนายอำเภอ/ปลัดอำเภอต้องเตรียมความพร้อมและส่งเสริม/สนับสนุนให้มีการจัดการประชุมประชาคมในหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีความพร้อมและต้องการจัดประชุมประชาคม จะต้องติดประกาศให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชน รับทราบก่อนล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน ซึ่งประชาชนจะแจ้งกำหนดวันและเวลาที่จัดประชุมประชาคมต่อนายอำเภอ/ปลัดอำเภอ/ผู้แทน โดยมีบทบาทดังนี้

1) อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมทั้งอาสาสมัครพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (อาสา SML) ในการรวบรวมข้อมูลของหมู่บ้าน/ชุมชน จากข้อมูลที่มีอยู่ของหน่วยงานต่าง ๆ และจากการสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อจัดทำข้อมูลพื้นฐานในรูปแบบของ Village Profile

2) ชี้แจงโครงการ SML แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการและขั้นตอนการดำเนินโครงการ (โดยเน้นความสำคัญของการเลือกคณะทำงานฯ และการทำประชาคมโดยประชาชน)

3) ทำความเข้าใจกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ SML เพื่อนำไปใช้ในการเตรียมการ และให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินโครงการ

4) ส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อทำประชาคม โดยเน้นให้มีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของผู้ที่อาศัยอยู่จริงภายในหมู่บ้าน/ชุมชน (ในการคัดเลือกคณะทำงานฯ และโครงการ)

5) รวบรวมและจัดตารางเวลาการประชุมของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีความพร้อมและแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบทราบ เพื่อให้จัดส่งอาสา SML หรือผู้แทน (ถ้ามี) มาร่วมในวันและเวลาที่หมู่บ้าน/ชุมชน กำหนด

2.4 ขั้นตอนการคัดเลือกคณะกรรมการของหมู่บ้าน/ชุมชน

1) จัดประชุมประชาคม โดยให้แต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน กำหนดวันประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน โดยจัดทำหนังสือเชิญรายครัวเรือน หรือประกาศเสียงตามสายเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม โดยแจ้งล่วงหน้าให้ประชาชนรับทราบไม่น้อยกว่า 3 วัน ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป และเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจริงในขณะนั้น

2) คุณสมบัติของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมประชาคม จะต้องมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- เป็นคนไทย มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
- อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่น้อยกว่าหกเดือน

3) การเลือกคณะกรรมการฯ สามารถใช้คณะกรรมการชุดเดิมได้ (ชุดโครงการ SML) แต่ต้องผ่านการประชุมประชาคมของประชาชน

4) คณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชน ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- เป็นคนไทย มีอายุ 18 ปีขึ้นไป
- อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่น้อยกว่าหกเดือน

- ต้องสมัครใจ มีเวลา และพร้อมเสียสละเพื่อส่วนรวม เนื่องจากไม่มีเงินค่าตอบแทน และคณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชน จะต้องทำหน้าที่ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ในการจัดกลุ่มปัญหา ความต้องการ จัดลำดับความสำคัญ คัดเลือกโครงการและงบประมาณ รวมทั้งทำหน้าที่ในการดูแลจัดทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบความถูกต้องต่าง ๆ และรายงานผลการดำเนินโครงการ คณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชนมีจำนวนประมาณ 9-15 คน ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่สามารถเป็นกรรมการได้ แต่จะเป็นคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการระดับอำเภอแทน

- คณะทำงานมีวาระการทำงาน 2 ปี และมีข้อกำหนดย่อยไว้ว่า เมื่อทำงานครบ 1 ปีแล้ว ต้องจัดประชุมประชาคมเพื่อรองรับคณะทำงานว่าจะให้อยู่ดำเนินการต่อไปหรือไม่ หากไม่ได้รับการรับรองจากที่ประชุม (จำนวนผู้ออกเสียงรับรองไม่ถึงครึ่งหนึ่งของประชาชนที่เข้าร่วมประชุม) ถือว่าหมดวาระ จะต้องคัดเลือกคณะกรรมการขึ้นมาใหม่ หากมีการลาออก ตาย หรืออื่น ๆ จะต้องคัดเลือกแทนให้ครบตามจำนวนเท่าที่ขาดหายไป

2.5 การดำเนินโครงการ

1) คณะทำงานโครงการ (พพพ.) จัดทำรายงานการประชุม และสรุปผลการคัดเลือกโครงการตามมติที่ประชุมฯ ส่งให้คณะกรรมการกลั่นกรองโครงการ พพพ. ระดับอำเภอ เพื่อ

พิจารณาคัดเลือกโครงการโดยตรวจสอบว่าเป็นโครงการที่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ แล้วจัดส่งไปยังกรมการปกครอง โดยรายงานผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงการอีกครั้ง แล้วเสนอโครงการให้สำนักเลขาธิการนายกเพื่อขออนุมัติโครงการ เมื่อสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีอนุมัติโครงการแล้ว สำนักงานพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะแจ้งให้ธนาคารและนายอำเภอทราบ เพื่อแจ้งให้คณะกรรมการของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณดำเนินการตามหลักเกณฑ์ต่อไป

2.6 การพิจารณาโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการที่สมควรดำเนินการ ต้องเป็นโครงการที่เพิ่มศักยภาพในการหารายได้ ลดรายจ่าย และสร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืน และเพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภค

- การก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ขยายเขตประปา (ผิวดิน ใต้ดิน ภูเขา)
- ก่อสร้างบ่อบาดาล
- การขุดลอก สระ หนองน้ำ คลอง บึง ลำห้วย
- การสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ถนนลูกรัง/คอนกรีต ท่อ-ร่อง-รางระบายน้ำ

เพื่อวิสาหกิจชุมชน

- การติดตั้ง ขยายเขต ไฟฟ้า ไฟทางส่องสว่างเพื่อวิสาหกิจชุมชน
- การสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุงสะพาน ท่าเทียบเรือ พร้อมทางขึ้นลงเพื่อ

วิสาหกิจ ชุมชน

2) ด้านการเกษตร

- การเลี้ยงสัตว์
- การผลิตอาหารสัตว์
- การจัดจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์การเกษตร
- การผลิตปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์
- การซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อใช้หรือให้บริการ
- การสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ยุ้ง-ฉางกลาง ลานตาก เพื่อเก็บรักษาผลผลิต

หรือให้บริการเก็บรักษาผลผลิต

- การสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุงทำนบ เขื่อนฝาย สระ หนอง คลอง บึง ลำ

ห้วย ท่อส่งน้ำเพื่อการเกษตร

- การทำสวน ทำนา ทำไร่ ปลูกพืชผัก ผลไม้ ไม่เศรษฐกิจ

3) ด้านการส่งเสริมรายได้/อาชีพ

- การแปรรูปผลผลิตการเกษตร
- การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ
- อุตสาหกรรมในครัวเรือนขนาดเล็ก
- ธุรกิจชุมชนขนาดเล็ก
- การจัดหาเพื่อให้บริการเครื่องเสียง เครื่องไฟ เครื่องดนตรี เครื่องปั่นไฟ
- การดำเนินการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ หรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อให้บริการด้าน การ

ท่องเที่ยว

4) ด้านสวัสดิการชุมชน

- การก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ตลาด เพื่อให้บริการ
- การก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง เพื่อดำเนินการกิจการร้านค้าชุมชน ร้านค้า

สวัสดิการ ร้านค้าสหกรณ์

5) ด้านอื่น ๆ

- อนุรักษ์และรักษาศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ศูนย์วัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

สำหรับโครงการที่ไม่สมควรดำเนินการ เพราะไม่สามารถเพิ่มศักยภาพในการหารายได้ลดรายจ่าย และสร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืน และเพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ดังนี้

- 1) การสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ต่อเติม ศาลาเอนกประสงค์ ศาลากลางบ้าน ศาลาประจำหมู่บ้าน ศาลาที่พักริมทาง ที่ทำการหมู่บ้าน/ชุมชนที่อ่านหนังสือพิมพ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ห้องสมุด ห้องน้ำ ห้องเก็บของ โรงครัว ป้อมยาม-จุดตรวจ
- 2) การสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ต่อเติม ศาสนสถานทุกศาสนา
- 3) การสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง สถานศึกษาและสถานอนามัย
- 4) การจัดซื้อเต็นท์ โต๊ะเก้าอี้ เครื่องครัว โรงเย็บ เครื่องใช้ในพิธีการต่างๆ
- 5) การจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องทำน้ำเย็น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือนานาชาติ ภาพ อุปกรณ์การศึกษา เครื่องมือแพทย์ ให้แก่สถาบันการศึกษาและสถานพยาบาล
- 6) การจัดซื้อถังน้ำ แท็งก์น้ำ เครื่องกรองน้ำ สำหรับแจกจ่ายตามครัวเรือน
- 7) การสร้าง/จัดซื้อหอกระจายข่าว เสียงตามสาย

- 8) การปรับปรุงภูมิทัศน์ตกแต่งสถานที่ ทำรั้ว กำแพง สถานที่สาธารณะต่างๆ
- 9) การจัดทำซุ้มประตูหมู่บ้าน/ชุมชน ป้ายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ป้ายชื่อเจ้าบ้าน/บ้านเลขที่
- 10) การจัดซื้อเครื่องแต่งกายของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ทุนการศึกษา เบี้ยเลี้ยงคนชรา
- 11) การสมทบงบประมาณกับกองทุน สหกรณ์ หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อการกู้ยืม
- 12) การจัดอบรม ศึกษาดูงาน ทัศนศึกษานอกสถานที่

3. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

การพัฒนาตนเองในบริบทของสังคมแบบใหม่ เรียกว่า ระบบวิสาหกิจชุมชน คำว่า วิสาหกิจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Enterprise หมายถึง การประกอบการ มีการนำเอาคำวิสาหกิจมาใช้มากมายเกี่ยวกับกิจการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME) ดังนั้น คำว่าวิสาหกิจชุมชน จึงไม่ใช่ธุรกิจชุมชน ทั้ง เสรี พงศ์พิส (2544) และวิชิต นันทสุวรรณ (2544) ได้อธิบายเกี่ยวกับ วิสาหกิจชุมชนว่าเป็นเรื่องของการจัดการทุนของชุมชน โดยชุมชน อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ทั้งนี้ทุนชุมชนไม่ได้หมายถึง เงินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทรัพยากร ผลผลิตโภคทรัพย์ และทุนทางสังคม

อย่างไรก็ตาม วิสาหกิจชุมชน เป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติหรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน มีหลักสำคัญ คือ สร้างความหลากหลายของผลผลิต และผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุด และเอาเปรียบผู้บริโภค

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน อยู่บนฐานสำคัญ 4 ประการ คือ

1) วิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของการแปรรูปหรือสร้างผลิตภัณฑ์ ของชุมชน เพื่อการบริโภคและอุปโภคภายในครัวเรือน เป็นการพึ่งตนเองขั้นต้น ลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว เงินทองไม่ไหลออกนอกหมู่บ้าน โดยไม่จำเป็น

2) วิสาหกิจชุมชนระดับชุมชน เมื่อชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้แล้ว ก็สามารถขยายไปสู่เพื่อนบ้านที่ผลิตเองไม่ได้ ต้องซื้อสินค้าจากภายนอก ดังนั้นการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ในขั้นนี้เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างครอบครัวในชุมชนเดียวกัน เป็นการลดภาระซื้อของแพงจากภายนอก เงินทองหมุนเวียนในหมู่บ้าน

3) วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย ในบางกรณีชุมชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้แต่ต้องอาศัยความร่วมมือและพึ่งพาชุมชนอื่น ดังนั้นหลาย ๆ ชุมชนต้องร่วมมือกันเป็นเครือข่ายเพราะแต่ละชุมชนมีทรัพยากรและผลผลิตแตกต่างกัน

4) วิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิตส่วนเกินเป็นวิสาหกิจที่ดำเนินการแปรรูปต่อเนื่องเพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองต่อตลาดภายนอกชุมชน และเครือข่าย

จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจชุมชนแตกต่างจากธุรกิจ และอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อม เพราะไม่ได้ใช้เกณฑ์เรื่องทุนและแรงงาน มาเป็นตัววัดขนาด และความสำเร็จเพราะวิสาหกิจชุมชนไม่ได้มุ่งเน้นการสร้างผลกำไรด้านเดียว แต่ยังมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน ระหว่างชุมชนและเครือข่ายไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรสูงสุด แต่ตอบสนองการอยู่ร่วมกันมีสุขภาพอนามัยดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนจึงมีลักษณะเป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน หรือร่วมมือกันหลายครอบครัวในรูปขององค์กรชุมชนหลายชุมชนในรูปเครือข่าย อาจใช้หรือไม่ใช้เครื่องจักร เครื่องทุนแรงก็ได้

วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนที่เลี้ยงตัวเองได้พึ่ง ตนเองได้แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการพัฒนาสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน โดยไม่เป็นภาระกับรัฐหรือการพึ่งพาจากภายนอก

ระบบตลาดของวิสาหกิจชุมชน เป็นระบบที่มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างจากระบบตลาดทั่วไป เพราะปัจจัยหลักที่กำหนดตลาดคือ การพึ่งพาตนเอง การพึ่งพาอาศัยกัน เน้น คุณภาพ และคุณธรรมเป็นสำคัญ ดังนั้นตลาดขั้นต้น คือ การบริโภค และอุปโภคในครัวเรือน ตลาดขั้นที่สองเป็นเพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกัน ตลาดขั้นที่สามคือชุมชนในเครือข่ายเดียวกัน และ ตลาดขั้นที่สี่คือ ตลาดภายนอกตามที่กล่าวแล้ว

โดยสรุป วิสาหกิจชุมชน เป็นเรื่องของการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจภายใต้เงื่อนไขของธรรมชาติ และมีฐานการเริ่มต้นที่ครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย มีการบริหารจัดการเป็นอิสระ เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญา ทั้งเน้นการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้การจัดการทรัพยากรและผลผลิต แสวงหาและพัฒนาความรู้ บนฐานของภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญชิน เสาภาภรณ์ (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน (SML) ในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ครัวเรือน ที่ตั้งอยู่ในอำเภอแปลงยาว จำนวน 377 ครัวเรือน ผลพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ การศึกษา อาชีพ หนี้สิน และการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การดำเนินงาน การจัดตั้งและการคัดเลือกคณะกรรมการ คณะทำงานโครงการ (SML) ขั้นตอนการเสนอปัญหาและความต้องการ พบว่า เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน ประชาชนเป็นผู้เสนอปัญหาหรือความต้องการให้กับคณะกรรมการในหมู่บ้าน การบริหารงานกลุ่มของคณะกรรมการ พบว่า มีความโปร่งใส ข้อมูลหลักฐาน สามารถตรวจสอบได้

3. ปัญหาในการดำเนินโครงการ พบว่า ประชาชนต้องการให้คณะกรรมการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) มีความรู้ความเข้าใจในโครงการ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานแก่ประชาชน ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ การนำงบประมาณไปใช้แก้ปัญหา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเล่นพรรคพวกให้น้อยลง จะทำให้โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) เกิดประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุดต่อไป

อำนาจ หวังสุข (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผลการประเมินพฤติกรรมและแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของชุมชนเจ้าแม่ศรีจันทร์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินพฤติกรรมการดำเนินโครงการและสร้างแนวทางการดำเนินโครงการของชุมชน และแบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การประเมินผลพฤติกรรมการดำเนินโครงการของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จากประชากร 249 คน ช่วงที่ 2 สร้างแนวทางการดำเนินโครงการของชุมชน โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (F.G.D.) ผลพบว่า

1. การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของชุมชนเจ้าแม่ศรีจันทร์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

2. การสร้างแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพ (SML) ของชุมชนเจ้าแม่ศรีจันทร์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยนำผลประเมินโครงการแต่ละด้านมาจัดทำแนวทางการดำเนินโครงการ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้วยกระบวนการ PDCA แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา โดยการเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ปรับปรุงและดำรงรักษา คือ

2.1 จุดแข็ง ควรดำรงรักษาและสนับสนุน ในด้านการสร้างความเข้าใจมีจำนวน 7 ข้อ ด้านกระบวนการประชามมีจำนวน 8 ข้อ ด้านการดำเนินโครงการมีจำนวน 18 ข้อ โดย

กระบวนการ PDCA เพื่อนำมาเป็นมาตรฐานแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพ (SML) ของชุมชนเจ้าแม่ศรีจันทร์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

2.2 จุดอ่อน ควรนำมาวิเคราะห์ แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา ในด้านสร้างความเข้าใจมีจำนวน 5 ข้อ ด้านกระบวนการประชามมีจำนวน 3 ข้อ ด้านการดำเนินโครงการมีจำนวน 4 ข้อ โดยกระบวนการ PDCA เพื่อนำมาเป็นมาตรฐานแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพ (SML) ของชุมชนเจ้าแม่ศรีจันทร์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ธนภัทร สัมปทาเสถียร (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ กรณีศึกษาในกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานโครงการ พบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการฯ ดังกล่าว หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.20 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.60 มีระดับการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 28.20 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 38.20 มีรายได้น้อยกว่าเดือนละ 5,000 บาท ร้อยละ 51.60 และอาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 11-15 ปี ร้อยละ 27.40 แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 39.10 การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ร้อยละ 55.00 เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงาน พบว่า อาชีพเกษตรกร มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจาก อบต. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน น้อยกว่าประเภทอื่น ๆ และสำหรับอายุ ระดับการศึกษา และการเข้าร่วมประชุม/สัมมนา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ดังนั้นผลที่ได้รับจากการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่างๆ และการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนจากอาชีพ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่ ส่วนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ในกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ระดับ ของการมีส่วนร่วมดำเนินการประชุมประชาคม ด้านการดำเนินโครงการ และด้านการรายงานผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการพิจารณาปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน อยู่ในระดับมาก

อรรถพล กลิรัตน์ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) กรณีศึกษาชุมชนบ้านดง เทศบาล

เมืองพระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของชุมชนบ้านดัง โดยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน และบุคคลที่เกี่ยวข้องอีก 15 คน เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์เป็นวิธีการหลัก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการดำเนินการโครงการ ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัยคือ กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งเสริมคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่วนในกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชนมีปัจจัยที่ส่งเสริมคือ ประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่ต้องการแก้ไข ประชาชนตั้งใจในการพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือ ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ และคณะทำงานมีความเสียสละ ส่วนในกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัจจัยที่ส่งเสริมคือ เทศบาลเมืองพระประแดงให้ความช่วยเหลือ เทศบาลประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดตั้ง เทศบาลมีความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างดี และเทศบาลช่วยเหลือในการออกแบบแปลนต่าง ๆ ในส่วนของปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการโครงการ ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย คือ กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่วนในกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือ ประชาชนไม่ต้องการรับผิดชอบหน้าที่ต่าง ๆ ประชาชนไม่เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ชุมชนไม่มีผู้ที่มีความรู้ในบางด้าน และการเป็นชุมชนต้นแบบ ไม่มีชุมชนในพื้นที่ให้ศึกษา ส่วนในกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือ โครงการต่อ ๆ ไปไม่มีงบประมาณในการจัดตั้งโครงการ และภาครัฐไม่มีการแนะนำขั้นตอนในการดำเนินงาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “SML กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” กรณีศึกษาโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอหางดง อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ฮ่องสอน และอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการจำนวน 175 โครงการ (รายละเอียดภาคผนวก)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการ จำนวน 91 โครงการ จากจำนวน 175 โครงการดังนี้

1. คัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนจากโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
2. คัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนโดยการกระจายตามสัดส่วนของแต่ละอำเภอในจังหวัด

เชียงใหม่

3. คัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนโดยการยัดขนาดของหมู่บ้าน/ชุมชน ตามเกณฑ์ของโครงการฯ คือ ขนาดเล็กพิเศษ1 (S1) ขนาดเล็กพิเศษ2 (S2) ขนาดเล็กพิเศษ3 (S3) ขนาดเล็ก (S) ขนาดกลาง (M) ขนาดใหญ่ (L) และขนาดใหญ่มาก (XL) (Cluster by Zoning)

4. คัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนโดยเน้นความหลากหลายของประเภทโครงการที่ดำเนินการอยู่ ผลการคัดเลือกโครงการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตามตารางที่ 4 ได้จำนวนทั้งสิ้น 91 โครงการ จากจำนวนโครงการทั้งสิ้น 175 โครงการ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อำเภอ	ประชากร (โครงการ)	กลุ่มตัวอย่าง (โครงการ)
อำเภอแม่แจ่ม	76	39
ขนาด S1 (ไม่เกิน 50 คน)	-	-
ขนาด S2 (51-150 คน)	-	-
ขนาด S3 (151-250 คน)	4	2

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ	ประชากร (โครงการ)	กลุ่มตัวอย่าง (โครงการ)
ขนาด S (251-500 คน)	33	16
ขนาด M (501-1,000 คน)	37	19
ขนาด L (1,001-1,500 คน)	1	1
ขนาด XL (1,501 คนขึ้นไป)	1	1
อำเภอแม่เมาะ	23	12
ขนาด S1 (ไม่เกิน 50 คน)	-	-
ขนาด S2 (51-150 คน)	-	-
ขนาด S3 (151-250 คน)	1	1
ขนาด S (251-500 คน)	6	3
ขนาด M (501-1,000 คน)	12	6
ขนาด L (1,001-1,500 คน)	2	1
ขนาด XL (1,501 คนขึ้นไป)	2	1
อำเภอหางดง	29	15
ขนาด S1 (ไม่เกิน 50 คน)	-	-
ขนาด S2 (51-150 คน)	-	-
ขนาด S3 (151-250 คน)	1	1
ขนาด S (251-500 คน)	10	5
ขนาด M (501-1,000 คน)	15	8
ขนาด L (1,001-1,500 คน)	3	1
ขนาด XL (1,501 คนขึ้นไป)	-	-
อำเภอแม่ออน	39	21
ขนาด S1 (ไม่เกิน 50 คน)	-	1
ขนาด S2 (51-150 คน)	5	3
ขนาด S3 (151-250 คน)	4	2
ขนาด S (251-500 คน)	19	9
ขนาด M (501-1,000 คน)	11	6

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ	ประชากร (โครงการ)	กลุ่มตัวอย่าง (โครงการ)
ขนาด L (1,001-1,500 คน)	-	-
ขนาด XL (1,501 คนขึ้นไป)	-	-
อำเภอโดยย่อ	8	4
ขนาด S1 (ไม่เกิน 50 คน)	-	-
ขนาด S2 (51-150 คน)	-	-
ขนาด S3 (151-250 คน)	-	-
ขนาด S (251-500 คน)	6	3
ขนาด M (501-1,000 คน)	2	1
ขนาด L (1,001-1,500 คน)	-	-
ขนาด XL (1,501 คนขึ้นไป)	-	-

ในแต่ละโครงการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด จังหวัดละ 1 คน
2. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ อำเภอละ 1 คน
3. ประธานหรือรองประธานกรรมการ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโครงการละ 1 คน
4. คณะกรรมการโครงการ (ไม่ใช่ประธาน/ รองประธาน) โครงการละ 1 คน
5. ประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการละ 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับคือ สำหรับข้าราชการที่รับผิดชอบโครงการ, สำหรับประธานหรือรองประธาน และคณะกรรมการ และสำหรับประชาชน โดยแบ่งรูปแบบของแบบสอบถามดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับข้าราชการที่รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตัวแทน จังหวัดละ 1 คน ระดับอำเภอได้แก่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย อำเภอละ 1 คน (5 อำเภอ) รวม 6 คน ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนิน โครงการพัฒนาศักยภาพ

หมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับประธานหรือรองประธานโครงการละ 1 คน (91 โครงการ) รวม 91 คน และคณะกรรมการของโครงการ จำนวนโครงการละ 1 คน (91 โครงการ) รวมกลุ่มเป้าหมายที่ต้องตอบแบบสอบถามฉบับนี้ จำนวน 182 คน ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนิน โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 4 ผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับประชาชนที่อยู่ในเขตที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ จำนวนโครงการละ 1 คน รวม 91 คน ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนิน โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **ขั้นเตรียมการ** จัดเตรียมแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย อุปกรณ์ต่าง ๆ และทำการประสานกับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล เพื่อบันทึกหมาย วัน/เวลา/สถานที่เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์รวมทั้งการสังเกตปรากฏการณ์เชิงคุณภาพ

2. **ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล** ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล และแนวทางการตอบแบบสอบถามกับผู้ให้ข้อมูล และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ทั้งนี้ให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยสังเกตสถานการณ์และการสนทนากับประชาชนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมายของระดับความเป็นจริงในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ ดังนี้

4.51 – 5.00	มีระดับความเป็นจริงมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีระดับความเป็นจริงมาก
2.51 – 3.50	มีระดับความเป็นจริงปานกลาง
1.51 – 2.50	มีระดับความเป็นจริงน้อย
1.00 – 1.50	มีระดับความเป็นจริงน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “SML กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” โดยศึกษาจากโครงการพัฒนา ศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการ สนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประเภทของโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

กลุ่มที่ 2 ประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ

กลุ่มที่ 3 ประชาชนที่อยู่ในเขตที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ

ส่วนที่ 1 ประเภทของโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ

ประเภทโครงการ

โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับ งบประมาณสนับสนุนในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 175 โครงการ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน จำนวน 91 โครงการ จำแนกเป็นโครงการสาขารัฐอุปโภค จำนวน 34 โครงการ (ร้อยละ 37.36) ด้านการเกษตร จำนวน 30 โครงการ (ร้อยละ 32.97) การ ส่งเสริมรายได้/อาชีพ จำนวน 17 โครงการ (ร้อยละ 18.68) ด้านสวัสดิการชุมชน จำนวน 8 โครงการ (ร้อยละ 8.79) และด้านการอนุรักษ์และรักษาสีศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 โครงการ (ร้อยละ 2.20) ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประเภทโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตาม
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่

ประเภทของโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านสาธารณูปโภค เช่น ประปาหมู่บ้าน ไฟฟ้า	34	37.36
2. ด้านการเกษตร เช่น โครงการเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ การผลิตอาหาร สัตว์ การจัดจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร การผลิตปุ๋ย พันธุ์พืช การซื้อเครื่องจักรกล ทำสวน สร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง เพื่อเก็บรักษา ผลผลิต หรือการให้บริการทางการเกษตร	30	32.97
3. ด้านการส่งเสริมรายได้/ อาชีพ เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน การจัดหาเพื่อให้ บริการ วัสดุ ครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างเพื่อการท่องเที่ยว	17	18.68
4. ด้านสวัสดิการชุมชน เช่น การก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง เพื่อ ดำเนินการกิจการตลาด ร้านค้าชุมชน ร้านค้าสวัสดิการ	8	8.79
5. ด้านการอนุรักษ์และรักษาสีปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน ศูนย์วัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	2	2.20
รวม	91	100.00

จำนวนงบประมาณที่ได้รับของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

ผลการวิจัย พบว่า โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตอำเภอแม่แจ่ม อำเภอหางดง อำเภอแม่อาว อำเภอแม่อน และอำเภอดอยหล่อ ในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนทั้งสิ้น 175 โครงการ งบประมาณรวม 38.00 ล้านบาท จำแนกเป็นโครงการขนาด S จำนวน 77 โครงการ คิดเป็นงบประมาณสนับสนุน 19.250 ล้านบาท รองลงมาโครงการขนาด S จำนวน 74 โครงการ โดยได้รับงบประมาณ 14.800 ล้านบาท โครงการขนาด L จำนวน 6 โครงการ จำนวนงบประมาณ 1.8 ล้านบาท โครงการขนาด S2 และ S3 งบประมาณได้รับ 0.5 และ 1.5 ล้านบาท ตามลำดับ และโครงการที่ได้รับการสนับสนุนโครงการน้อยสุดคือโครงการขนาด XL จำนวน 3 โครงการ งบประมาณ 1.050 ล้านบาท (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนงบประมาณที่ได้รับของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)
จำแนกตามขนาดของโครงการ

ขนาดของโครงการ	จำนวนโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ
ขนาด S1 (ไม่เกิน 50 คน)	-	-
ขนาด S2 (51-150 คน)	5	500,000
ขนาด S3 (151-250 คน)	5	1,500,000
ขนาด S (251-500 คน)	74	14,800,000
ขนาด M (501-1,000 คน)	77	19,250,000
ขนาด L (1,001-1,500 คน)	6	1,800,000
ขนาด XL (1,501 คนขึ้นไป)	3	1,050,000
รวมทั้งสิ้น	175	38,900,000

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

กลุ่มที่ 1 ผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือตัวแทน จังหวัดละ 1 คน ระดับอำเภอได้แก่ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย อำเภอละ 1 คน (5 อำเภอ) รวม 6 คน ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด จังหวัดละ 1 คน และระดับ

อำเภอ ๆ ละ 1 คน รวมกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มนี้จำนวน 6 คน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชาย จำนวน 4 คน (ร้อยละ 66.70) เพศหญิง จำนวน 2 คน (ร้อยละ 33.30) (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	4	66.7
หญิง	2	33.3
รวม	6	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ มีอายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วง 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีอายุอยู่ในช่วง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.67 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
31 - 35 ปี	1	16.67
36 – 40 ปี	2	33.33
41 ปี ขึ้นไป	3	50.00
รวม	6	100.00

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนภาคราชการซึ่งรับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ในระดับจังหวัด คือ เจ้าพนักงานปกครอง 7 และในระดับอำเภอคือ ปลัดอำเภอ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามตำแหน่งราชการ

ตำแหน่งราชการ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับจังหวัด		
เจ้าพนักงานปกครอง 7	1	16.67
ระดับอำเภอ		
ปลัดอำเภอ	5	83.33
รวม	6	100.00

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแทนภาคราชการซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.67 และระดับปริญญาโท ร้อยละ 33.33 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 จำนวน และร้อยละของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด

วุฒิการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	4	66.67
ปริญญาโท	2	33.33
รวม	6	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ตัวแทนภาคราชการซึ่งรับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) มากเป็นอันดับ 1 รองลงมา รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข โครงการกองทุนหมู่บ้าน (1 ล้านบาท) และโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 จำนวนและอันดับของข้อมูลภาคราชการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	อันดับ
โครงการกองทุนหมู่บ้าน (1 ล้านบาท)	3	3
โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.)	2	4
โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)	5	1
โครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข	4	2

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนภาคราชการคือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ทำให้ชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างยั่งยืน หรือไม่ อย่างไร

(1) โครงการ SML มีเป้าหมายที่ดี ที่ต้องการให้สมาชิกของชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ปัญหา หลายชุมชนดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย อย่างเป็นรูปธรรม แต่ยังมีบางส่วนที่ยังขาดองค์ความรู้ และไม่เข้าใจเป้าหมายที่แท้จริง เพราะมีความคิดเอนเอียงไปทางการเมือง และเห็นแก่ส่วนตัว หรือพวกพ้องบางกลุ่ม จึงทำให้โครงการ ชุมชน ไม่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

(2) เป็นโครงการที่มีประโยชน์ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน แต่ก็ยังมีบางชุมชนที่ยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปในลักษณะของการแจก ขาดการรวมกลุ่ม ซึ่งภาครัฐยังคงต้องสนับสนุน และเกาะติดชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยการติดตาม แนะนำการดำเนินงานให้หมู่บ้าน/ชุมชน จึงจะทำให้โครงการ SML เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

2. โครงการ SML ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลงได้หรือไม่ อย่างไร

(1) เป็นโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ บนพื้นฐานศักยภาพของชุมชน ในการบริหารจัดการ และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ก็ขึ้นอยู่กับสมาชิก และคณะกรรมการบริหารโครงการ ว่ามีศักยภาพในการทำงาน และบริหารจัดการโครงการได้ดีมากน้อยเพียงใด

(2) ขึ้นอยู่กับลักษณะประเภทของโครงการที่หมู่บ้านดำเนินการ แต่ส่วนใหญ่เป็นโครงการแก้ปัญหาในอาชีพหลักของประชาชน ที่สามารถลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ของครัวเรือน

3. โครงการ SML มีส่วนช่วยสร้างผู้นำรุ่นใหม่ของชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร

(1) การดำเนินโครงการ SML ต้องมาจากการจัดเวทีประชาคมที่สมาชิกของชุมชน อายุ 15 ปีขึ้นไป เข้าร่วมเสนอความคิดเห็นและลงมติพิจารณาคัดเลือกกิจกรรม/โครงการ เพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาในชุมชนตนเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงออกเพิ่มขึ้น จึงก่อเกิดผู้นำรุ่นใหม่

(2) มีส่วนสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพียงเล็กน้อย เพราะส่วนใหญ่คณะทำงานในการบริหารจัดการการมักจะเป็นผู้นำคนเดิม ๆ แต่โครงการ SML มีส่วนช่วยสนับสนุนการทำงานเป็นทีม หมู่ คณะ และกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

(3) โครงการ SML มีกระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เด็ก และเยาวชนรุ่นใหม่ ย่อมมีโอกาสได้เรียนรู้ และฝึกฝนภาวะผู้นำได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม

4. โครงการ SML ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยของชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร

(1) โดยการจัดเวทีประชาคมแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับปัญหา และความ ต้องการของชุมชน และจากการแสดงความคิดเห็นในเวทีประชาคมของหมู่บ้าน ย่อมเป็นการฝึกให้ สมาชิกได้เรียนรู้ เข้าใจความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

(2) การดำเนินงานทุกขั้นตอนต้องผ่านมติประชาคม ช่วยสร้างวิถีประชาธิปไตยในการ จัดการชุมชนได้ดี

(3) หลักการของโครงการ SML ให้ประชาชนมีอิสระในการดำเนินงาน การร่วมคิด ร่วมทำ การบริหารจัดการโดยชุมชนเอง เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยของชุมชน

5. โครงการ SML ทำให้ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคงมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

(1) เป็นการดำเนินโครงการที่สนับสนุนอาชีพหลักของคนในชุมชน และสร้างอาชีพ เสริมที่สนับสนุนการใช้ทุน และทรัพยากรในชุมชน และมีภูมูทางการตลาดภายใน และภายนอก ชุมชน

(2) ได้ระดับหนึ่ง สำหรับผู้ที่สนใจ ใฝ่รู้ กระตือรือร้น และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมของโครงการ ซึ่งจากการสังเกตสมาชิกของแต่ละชุมชน มีความสนใจที่เข้าร่วมกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของชุมชนตนเองมากขึ้นเรื่อย ๆ

6. โครงการ SML ทำให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

(1) ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้นำชุมชน และจิตสำนึกความรับผิดชอบของชุมชน

(2) ชุมชนส่วนใหญ่สามารถใช้งบประมาณตามโครงการ SML ในการพัฒนาศักยภาพ ให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ทำให้เข้มแข็งมากขึ้น

(3) หลักการของโครงการ SML ทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ในการค้นหาปัญหาของชุมชน และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา และร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่าง ยั่งยืนได้

7. การดำเนินงานโครงการ SML เป็นไปด้วยความสุจริต ยุติธรรม โปร่งใส หรือไม่ อย่างไร

(1) ถูกต้องตามระเบียบ และมีความเอื้ออาทรต่อกัน

(2) เป็นไปด้วยความยุติธรรม โปร่งใส เพราะมีการตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่มาจากเวทีประชาคม เพื่อให้สามารถตรวจสอบการทำงานกันเองได้ โดยมีภาคราชการคอยเป็นที่ปรึกษา

(3) ยังไม่มีปัญหาเรื่องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตการเบิกจ่ายเงิน โครงการ SML

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นฐานรากของประเทศมีความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาประเทศให้พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน โดยสรุปผลการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. มีโครงการฝึกอบรมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนให้หมู่บ้าน/ชุมชน ได้มีการพัฒนาศักยภาพให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างยั่งยืน

- (1) การฝึกอบรมภาวะผู้นำ และการบริหารจัดการชุมชน
- (2) การอบรมคณะทำงานหมู่บ้านให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางการดำเนินโครงการ SML อย่างชัดเจน ทั้งเรื่องการเบิกจ่าย การจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้โครงการ และต่อยอดการพัฒนาโดยชุมชนเอง
- (3) การจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง
- (4) การดำเนินโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข (อำเภอเป็นผู้จัดอบรมเอง โดยไม่มีงบประมาณ และดำเนินการอยู่สม่ำเสมอ เพื่อให้แกนนำในชุมชน สามารถนำโอกาส ปัญหา อุปสรรค ในชุมชนตนเองมาวิเคราะห์และเขียนโครงการได้)

2. ในการที่จะพัฒนาหรือสร้างศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชนให้เข้มแข็ง ท่านคิดว่าควรมีกระบวนการ การอย่างไร (ทำอย่างไรจึงจะทำให้หมู่บ้าน/ชุมชน มีศักยภาพเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งที่ดี)

- (1) ควรมีกระบวนการจัดทำแผนชุมชน และใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน และคุณภาพชีวิตของประชาชน
- (2) มีการจัดการให้ความรู้ และการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ
- (3) เปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบโครงการได้มีการศึกษาดูงาน โครงการที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีมาประยุกต์ใช้ในหมู่บ้าน/ชุมชนตนเอง
- (4) กำหนดให้มีการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ และสร้างการมีส่วนร่วมในวิถีประชาคม

3. ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาโครงการ SML ในอนาคตควรเป็นอย่างไร

(1) ประเภทโครงการที่ควรทำ

1. เป็นโครงการพัฒนาอาชีพของหมู่บ้าน/ชุมชน หรือผลิตภัณฑ์หมู่บ้าน/ชุมชน
2. โครงการต่อยอดการบริหารจัดการในลักษณะเงินทุนหมุนเวียน
3. ใช้ระบบบริหารจัดการแบบโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ซึ่งได้กำหนด

ระเบียบทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน

4. ขึ้นอยู่กับมติประชาคมของหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งเป็นความต้องการที่แท้จริง ซึ่งต้องไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการของภาคส่วนอื่น ๆ

(2) กระบวนการดำเนินงาน

1. ใช้ระบบบริหารจัดการแบบโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ซึ่งได้กำหนด

ระเบียบทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน

2. กระบวนการดำเนินงานไม่ควรยุ่งยาก และเอกสารไม่ควรซ้ำซ้อนกัน
3. ใช้แผนชุมชนเป็นหลักในการรองรับงบประมาณโดยตรงของหมู่บ้าน
4. ใช้มติประชาคมในการคัดเลือกโครงการที่มาจากกระบวนการจัดทำแผนชุมชน

และมีการคัดเลือกคณะกรรมการจากเวทีประชาคมในหมู่บ้าน/ชุมชน และการประเมินผลความพึงพอใจของหมู่บ้านโดยมติประชาคม

(3) กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ

1. ใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
2. ใช้ระบบบริหารจัดการแบบโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ซึ่งได้กำหนด

ระเบียบทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน

3. เบิกจ่ายในรูปคณะกรรมการ ซึ่งมีกระบวนการตรวจสอบซึ่งกันและกัน มีหลักฐานการเบิกจ่ายให้ชัดเจนกว่า

4. ควรมีระบบการเบิกจ่ายจากผู้รับผิดชอบระดับอำเภอ ก่อนนำส่งไปเบิกจ่ายไปยังธนาคาร

(4) ระบบเวลาในการดำเนินงาน

1. ใช้ระบบบริหารจัดการแบบโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ซึ่งได้กำหนด

ระเบียบทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน

2. ในการดำเนินโครงการควรกำหนดระยะเวลาโครงการให้สอดคล้องกับปีงบประมาณ เพื่อให้หมู่บ้าน/ชุมชน จัดทำแผนและโครงการให้สอดคล้องกับการเสนองบประมาณ

3. ให้หมู่บ้านดำเนินโครงการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ เพื่อให้ระบบการติดตามประเมินผลโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

(1) การจัดสรรงบประมาณโครงการ ต้องคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นหลัก

(2) การกระตุ้นเศรษฐกิจแบบปูพรม จะสร้างปัญหาให้กับชุมชน เพราะบางชุมชนที่ไม่มีความพร้อม จะทำให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งกันภายในหมู่บ้าน เพราะชาวบ้านทั่วไปมองว่า เมื่อได้งบประมาณมา ต้องได้ประโยชน์แก่ทุกคนในหมู่บ้าน ซึ่งในทางปฏิบัติไม่สามารถทำได้ ทำให้เกิดข้อร้องเรียนต่าง ๆ ตามมาภายหลัง

(3) การจัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณสนับสนุนควรมีเอกสารที่สามารถสื่อสารกับผู้วิเคราะห์โครงการได้อย่างครอบคลุม ไม่ควรมีเอกสารมากเกินไป และเห็นควรเปิดโอกาสให้มีการปรับปรุงโครงการให้มีความเป็นไปได้มากที่สุด

(4) ควรปรับหลักเกณฑ์ผู้เข้าร่วมประชาคม เป็นตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน และสามารถเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด เพื่อสะดวกในการจัดประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสร้างความมีส่วนร่วมกันทุกครัวเรือน

(5) การจัดทำคู่มือโครงการ ควรจัดทำเป็นเอกสารคู่มือดำเนินงานโครงการให้สามารถเอื้ออำนวยต่อความรู้ ความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติของผู้รับผิดชอบ และให้มีการแจกจ่ายให้กับทุกหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้ได้รับทราบโดยทั่วกัน

(6) ควรมอบอำนาจการอนุมัติเปลี่ยนแปลงโครงการ/คณะทำงานให้ ผู้ว่าราชการ หรือ นายอำเภอ เพื่อความสะดวก และรวดเร็วในการดำเนินโครงการ

(7) ควรจัดกลไกขับเคลื่อนโครงการ SML ในทุกระดับ โดยมีคณะกรรมการระดับจังหวัด อำเภอ ในการตรวจสอบ กลั่นกรอง ติดตาม และประเมินผลโครงการของหมู่บ้านด้วย (กรณีของยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข เป็นการจัดกลไกขับเคลื่อนที่ดี ทำให้หมู่บ้านใช้เงินอย่างมีคุณภาพ)

กลุ่มที่ 2 ประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประธานหรือรองประธาน โครงการละ 1 คน (91 โครงการ) รวม 91 คน และคณะกรรมการของโครงการ จำนวนโครงการละ 1 คน (91 โครงการ) รวมกลุ่มเป้าหมายที่ต้องตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จำนวน 182 คน ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 4 ผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของโครงการ SML

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธานโครงการ และคณะทำงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.03 เป็นเพศชาย ร้อยละ 32.97 เป็นเพศหญิง (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	122	67.03
หญิง	60	32.97
รวม	182	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธานโครงการ และคณะทำงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.46 มีอายุระหว่าง 46-50 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.42 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.42 มีอายุช่วง 41-45 ปี ร้อยละ 10.99 และร้อยละ 2.75 มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ
จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 35 ปี	5	2.79
36 – 40 ปี	20	10.99
41 – 45 ปี	28	15.38
46 – 50 ปี	70	38.46
51 ปี ขึ้นไป	59	32.42
รวม	182	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 30.22 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 24.18 มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และร้อยละ 19.23 ประถมศึกษาตอนปลายตามลำดับ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ
จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด

วุฒิการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษาตอนต้น	20	10.99
ประถมศึกษาตอนปลาย	35	19.23
มัธยมศึกษาตอนต้น	55	30.22
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	44	24.18
อนุปริญญา/ ปวส.	15	8.24
ปริญญาตรี	13	7.14
รวม	182	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธาน และคณะทำงานโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 ดำรงตำแหน่งคณะทำงานโครงการ รองลงมาร้อยละ 38.46 ดำรงตำแหน่งประธานคณะทำงานโครงการ และร้อยละ 11.54 ดำรงตำแหน่งของคณะทำงานโครงการ

สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 91 คน พบว่า ร้อยละ 60.44 เป็นกรรมการ รองลงมาร้อยละ 23.08 ดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการ และร้อยละ 13.10 ดำรงตำแหน่งเหรัญญิก และผู้ช่วยเหรัญญิก ร้อยละ 3.30 ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะกรรมการ
จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ประธานคณะกรรมการโครงการ SML	70	38.46
รองประธานคณะกรรมการโครงการ SML	21	11.54
คณะกรรมการโครงการ SML	91	50.00
กรรมการ	(55)	(60.44)
เลขานุการ	(21)	(23.08)
เหรัญญิก	(12)	(13.19)
ผู้ช่วยเหรัญญิก	(3)	(3.30)
รวม	182	100.00

จากผลการวิจัย พบว่า ประธานหรือรองประธาน และคณะกรรมการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน มีความเห็นว่า โครงการเพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เป็นคุณสมบัติที่สำคัญอันดับแรกของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน รองลงมาคุณสมบัติด้านการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุมประชาคม ด้านเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเพิ่มศักยภาพในการหารายได้ ด้านเพิ่มศักยภาพในการลดรายจ่าย ด้านสร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืน ด้านสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพเสริม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ด้านสร้างอาชีพใหม่ให้ผู้ไม่มีงานทำ/มีรายได้น้อย/ผู้ว่างงานตามฤดูกาลและด้านสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสินทรัพย์ของหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพหลัก ด้านมีงานทำและมีรายได้เพิ่มอย่างยั่งยืนและด้านมีงานทำและมีรายได้เพิ่มอย่างยั่งยืน ด้านเป็นโครงการร่วมลงทุนภายใต้โครงการเดียวกับหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน และภาคประชาชนในท้องถิ่น ตาม ลำดับ (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวน และอันดับของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ
จำแนกตามคุณสมบัติของโครงการ

คุณสมบัติของโครงการ	จำนวน	อันดับ
เพิ่มศักยภาพในการหารายได้	62	4
เพิ่มศักยภาพในการลดรายจ่าย	57	5
สร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืน	56	6
เพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก	90	1
เสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่	82	3
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน	49	8
สนับสนุนและส่งเสริมอาชีพหลัก	44	11
สนับสนุนและส่งเสริมอาชีพเสริม	50	7
สร้างอาชีพใหม่ให้ผู้ไม่มีงานทำ/ มีรายได้น้อย/ ผู้ว่างงานตามฤดูกาล	47	9
มีงานทำและมีรายได้เพิ่มอย่างยั่งยืน	35	12
สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสินทรัพย์ของหมู่บ้าน/ ชุมชน	47	9
ริเริ่มโดยชาวบ้านในหมู่บ้าน/ ชุมชน	57	5
ผ่านการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุมประชาคม	85	2
เป็นโครงการร่วมลงทุนภายใต้โครงการเดียวกันกับหมู่บ้าน/ ชุมชนใกล้เคียง	35	12
เป็นโครงการร่วมลงทุนภายใต้โครงการเดียวกับหน่วยงานภาครัฐ/ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในท้องถิ่น	22	14

จากผลการวิจัย พบว่า ประธานหรือรองประธาน และคณะทำงานโครงการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.66 ไม่ได้ใช้งบประมาณของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับหน่วยงานอื่น และมีเพียงร้อยละ 2.75 ใช้งบประมาณร่วมกับโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ
จำแนกตามการใช้งบประมาณร่วมกับหน่วยงานอื่น

การใช้งบประมาณร่วมกับหน่วยงานอื่น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ใช่	165	90.66
ใช้ร่วมกับหน่วยงาน โครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข	5	2.75
อื่น ๆ (ไม่ระบุ)	12	6.59
รวม	182	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ทำทะเบียนทรัพย์สินประเภทเงินทุนหมุนเวียน มากเป็นอันดับ 1 รองลงมา ทำทะเบียนทรัพย์สินประเภทวัสดุ ที่ดินและ/หรือสิ่งก่อสร้าง และครุภัณฑ์ ตามลำดับ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 จำนวน และอันดับของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ
จำแนกตามประเภทการทำทะเบียนทรัพย์สิน

ประเภทการทำทะเบียนทรัพย์สิน	จำนวน	อันดับ
เงินทุนหมุนเวียน	112	1
วัสดุ	92	2
ครุภัณฑ์	58	4
ที่ดินและ/หรือสิ่งก่อสร้าง	75	3

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 90.66 ทำทะเบียนบัญชีทรัพย์สินรับจ่าย ร้อยละ 65.71 และร้อยละ 2.75 ไม่ได้ทำทะเบียนบัญชีทรัพย์สินรับจ่าย (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ
จำแนกตามการทำทะเบียนบัญชีทรัพย์สินรับจ่าย

การทำทะเบียนบัญชีทรัพย์สินรับจ่าย	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	165	90.66
ไม่ทำ	5	2.75
อื่น ๆ (ไม่ระบุ)	12	6.59
รวม	182	100.00

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการ SML

สำหรับผลการวิจัยในตอนนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมายของระดับความเป็นจริงในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการดังนี้

.51 – 5.00	มีระดับความเป็นจริงมากที่สุด
.51 – 4.50	มีระดับความเป็นจริงมาก
.51 – 3.50	มีระดับความเป็นจริงปานกลาง
.51 – 2.50	มีระดับความเป็นจริงน้อย
.00 – 1.50	มีระดับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ มีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่าระดับความเป็นจริงของโครงการอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา การจัดซื้อ จัดจ้าง มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และเกณฑ์การคัดเลือกโครงการ SML มีความเหมาะสม ตามลำดับ (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย และระดับความเป็นจริงที่มีต่อโครงการ SML ของประธานหรือรองประธาน และคณะทำงานโครงการ

รายการ	$\bar{X}$	ระดับความเป็นจริง
1. โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	3.83	มาก
2. เป็นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน	4.09	มาก
3. จำนวนผู้ร่วมทำงานในโครงการ SML มีความเหมาะสมกับปริมาณงาน	3.91	มาก
4. ผู้ร่วมทำงานโครงการ SML มีความเชี่ยวชาญที่หลากหลายเอื้อประโยชน์ต่อการทำงาน	3.80	มาก
5. งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ (SML) ตามขนาดของหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม	3.87	มาก
6. ได้รับสื่อ/เครื่องมือ และสิ่งสนับสนุน เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน SML เช่น คู่มือ/ การฝึกอบรมอย่างพอเพียง	4.33	มาก
7. คู่มือในการดำเนินงานมีรายละเอียดชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	3.81	มาก
8. มีหน่วยงานราชการคอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน SML เป็นอย่างดี	3.81	มาก
9. มีการพิจารณา วิเคราะห์ปัญหาโดยใช้ข้อมูลของชุมชนเป็นพื้นฐาน	3.57	มาก
10. มีการใช้เหตุผลในการคัดเลือกปัญหาของชุมชนเพื่อดำเนินโครงการ	4.23	มาก
11. เกณฑ์การคัดเลือกโครงการ SML มีความเหมาะสม	3.97	มาก
12. มีการควบคุม กำกับการดำเนินงานโครงการอย่างเหมาะสม	3.85	มาก
13. การจัดซื้อ จัดจ้าง มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้	4.00	มาก
14. ได้รับงบประมาณในโครงการ SML อย่างรวดเร็ว ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน	4.10	มาก
15. ขั้นตอนในการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการ SML ไม่ซับซ้อน และยุ่งยากต่อการเบิกจ่าย	3.77	มาก
16. การจัดการด้านการเงินมีความถูกต้อง	3.58	มาก

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	ระดับความเป็นจริง
17. มีการจัดทำรายงานสรุปโครงการเสนอที่ประชุมสม่ำเสมอ	3.53	มาก
18. มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงาน	3.70	มาก
19. มีการประเมินผลโครงการอย่างเหมาะสม	3.87	มาก
รวม	3.98	มาก

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธาน และคณะทำงานโครงการ มีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของการบริหารจัดการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่า ระดับความเป็นจริงของการบริหารจัดการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อกำหนดนั้นอย่างเคร่งครัด มีค่าระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียนได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม และมีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงในการดำเนินงานอย่างชัดเจน และมีการให้ความเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในชุมชน ตามลำดับ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นจริงที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการ (SML) ของประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ

รายการ	$\bar{X}$	ระดับความเป็นจริง
1. มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงในการดำเนินงานอย่างชัดเจน	4.12	มาก
2. มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อกำหนดนั้นอย่างเคร่งครัด	4.13	มาก
3. มีการพิจารณาโครงการ โดยยึดหลักเกณฑ์การคัดเลือกอย่างเคร่งครัด	4.06	มาก
4. ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียนได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม	4.12	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	ระดับความเป็นจริง
5. มีการกำหนดกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินงานอย่างชัดเจน		มาก
6. มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในโครงการ	4.00	มาก
7. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ	3.96	มาก
8. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบดูแล และติดตามประเมินผลโครงการ	4.09	มาก
9. มีการให้ความเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในชุมชน	4.09	มาก
10. มีความตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ และสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม	4.00	มาก
11. มีความใส่ใจในปัญหาสาธารณะของชุมชน	3.77	มาก
12. มีการยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน	3.97	มาก
13. มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม	4.06	
13.1 โดยยึดหลักความประหยัด	3.99	มาก
13.2 ความคุ้มค่า	4.01	มาก
13.3 ยึดหลักสร้างสรรค์ และบริการที่มีคุณภาพ	4.07	มาก
13.4 ยึดหลักรักษา และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น		มาก
13.5 ยึดหลักความมีเหตุผล	3.55	มาก
13.6 ยึดหลักป้องกันความเสี่ยง	4.04	มาก
รวม	3.99	มาก

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธาน และคณะกรรมการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (SML) ร้อยละ 67.03 เข้าร่วมแสดงประชามติของสมาชิกร้อยละ 70-90 รองลงมา ร้อยละ 28.57 เข้าร่วมแสดงประชามติของสมาชิกในโครงการมากกว่าร้อยละ 90 และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 4.40 เข้าร่วมแสดงประชามติของสมาชิกในโครงการร้อยละ 50-69 ตามลำดับ (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ
จำแนกตามการเข้าร่วมแสดงประชามติของสมาชิก

การเข้าร่วมแสดงประชามติของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่าร้อยละ 90	52	28.57
ร้อยละ 70 – 90	122	67.03
ร้อยละ 50 – 69	8	4.40
รวม	182	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ระบุประเด็นปัญหาสำหรับการดำเนินโครงการพัฒนา สักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ

1. ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียนได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม (180)
2. มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงในการดำเนินงานอย่างชัดเจน (171)
3. มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในโครงการ (166)
4. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ (163)
5. มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อกำหนดนั้นอย่างเคร่งครัด (155)
6. มีการพิจารณาโครงการ โดยยึดหลักเกณฑ์การคัดเลือกอย่างเคร่งครัด (142)
7. มีการยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน (132)
8. มีการกำหนดกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินงานอย่างชัดเจน (111)
9. มีการให้ความเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในชุมชน (123)
10. มีความตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ และสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม (112)
11. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบดูแลและติดตามประเมินผลโครงการ (99)
12. มีความใส่ใจในปัญหาสาธารณะของชุมชน (89)
13. มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่

ส่วนรวม

13.5 ยึดหลักความมีเหตุผล (79)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธาน คณะกรรมการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้ให้ข้อเสนอแนะใน
การแก้ไขปัญหาในการดำเนินโครงการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบ ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง คณะกรรมการดำเนินงานต้องมีความซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ (180)

2. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อความต้องการพัฒนาของหมู่บ้าน/ชุมชน ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบควรมีการวิเคราะห์โครงการให้มีความต่อเนื่อง (176)

3. ควรให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมการประชุมให้มากกว่านี้ เพื่อร่วมกันคิดโครงการที่
ต้องการพัฒนาของหมู่บ้าน/ชุมชนตนเองจะได้ไม่เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ
(154)

3. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโครงการควรมีความยืดหยุ่นมากกว่านี้ งบประมาณควรจ่ายตรง
ให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบโครงการเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน (143)

4. ควรสร้างความเข้าใจกับปัญหาร่วมรับผิดชอบ ไว้วางใจกัน สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบ ยึด
หลักเศรษฐกิจพอเพียง คณะกรรมการดำเนินงานต้องมีความซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ (139)

5. ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อการดำเนินงานโปร่งใส หน่วยงานควร
สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และต้องมีการกำลั้ดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด (135)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ มีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่า ระดับความเป็นจริงของผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยโครงการ SML ช่วยสร้างผู้นำรุ่นใหม่ มีระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา โครงการ SML ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน โครงการ SML นี้ถือว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จ ตามลำดับ (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย และระดับความเป็นจริงที่มีต่อผลการดำเนินงาน โครงการ SML ของประธาน
หรือรองประธานและคณะทำงานโครงการ

รายการ	$\bar{X}$	ระดับความเป็นจริง
1. โครงการ SML ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน	4.13	มาก
2. โครงการ SML สามารถแก้ปัญหาคาใจ	3.84	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	ระดับความเป็นจริง
3. โครงการ SML ช่วยสร้างผู้นำรุ่นใหม่	4.14	มาก
4. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมากขึ้น	4.06	มาก
5. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีการตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	3.93	มาก
6. โครงการ SML ทำให้ชุมชนเกิดการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการประชาธิปไตย	3.99	มาก
7. โครงการ SML ทำให้รายได้ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น	3.74	มาก
8. โครงการ SML ทำให้รายจ่ายของคนในชุมชนลดลง	3.64	มาก
9. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนกินอยู่อย่างพอเพียง		มาก
10. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น	3.66	มาก
11. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีการออมเงินมากขึ้น	3.90	มาก
12. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง	3.86	มาก
13. โครงการ SML นี้ถือว่าประสบความสำเร็จ	4.09	มาก
14. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนพึ่งตนเองได้	3.78	มาก
15. โครงการ SML สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	3.54	มาก
16. โครงการ SML เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้รับรู้บัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ	3.72	มาก
17. โครงการ SML เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ตรวจสอบบัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ	3.74	มาก
รวม	4.01	มาก

ตอนที่ 2.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธาน และคณะกรรมการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำโครงการ SML ได้ เรียงลำดับความคิดเห็นที่ผู้ให้ข้อมูลให้แสดงไว้จากมากไปหาน้อย ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. เป็นโครงการที่เกิดจากความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ เพราะได้ผ่านกระบวนการประชาธิปไตย เป็นแนวทางที่จะพัฒนาหมู่บ้านให้ยั่งยืน (179 คน)
 2. สมาชิกมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการทำงานด้วยจิตสำนึกที่จะแก้ปัญหา รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีความมุ่งมั่นที่จะให้โครงการประสบผลสำเร็จ (170 คน)
 3. เป็นโครงการที่สามารถลดความเดือดร้อนของราษฎรในชุมชน และเป็นการดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (166 คน)
 4. เป็นชุมชนที่มีการดำเนินโครงการที่เป็นรูปธรรม มีความโปร่งใส มีการบริหารจัดการที่ดี มีคณะกรรมการที่ทำงานอย่างชัดเจน และประชาชนได้รับผลประโยชน์ (155 คน)
 5. มีการจัดทำโครงการอย่างต่อเนื่อง และประชาชนในหมู่บ้านได้รับรู้โครงการที่ผ่านมา (151 คน)
 6. ประชาชนในชุมชนมีความพร้อม มีความคิดริเริ่ม และมีความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น (121 คน)
 7. ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (110 คน)
- ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 109 คน ได้ระบุความคิดเห็นว่าไม่ได้ เนื่องจากการดำเนินโครงการมีบางขั้นตอนของการดำเนินโครงการ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน

2. หมู่บ้าน/ชุมชนอื่น ๆ ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำโครงการ SML คือ หมู่บ้าน/ชุมชนใด

- (1) หมู่บ้าน/ชุมชน บ้านใหม่วังผาปูน หมู่ที่ 15 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
- (2) หมู่บ้าน/ชุมชนบ้านจอมคีรี อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
- (3) หมู่บ้าน/ชุมชนบ้านม่วงโตนใต้ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

3. ท่านคิดว่ามีโครงการฝึกอบรมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนให้หมู่บ้าน/ชุมชน ได้มีการพัฒนาศักยภาพให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้

ผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธาน และคณะทำงาน

โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการวิจัย ในประเด็นควรมีโครงการฝึกอบรมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนให้หมู่บ้าน/ชุมชน ได้มีการพัฒนาศักยภาพให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในโครงการฝึกอบรมที่จะช่วยสนับสนุนให้หมู่บ้าน/ชุมชน ได้มีการพัฒนาศักยภาพให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ เรียงลำดับความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวจากมากไปหาน้อย ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. โครงการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการโครงการ (179 คน)
2. โครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน (169 คน)
3. โครงการฝึกอบรมการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง (167 คน)
4. โครงการฝึกอบรมโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (166 คน)
5. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เพื่อหารายได้เสริมจากอาชีพที่ทำอยู่ (161 คน)
6. โครงการฝึกอบรมด้านการเกษตร และผลิตผลของเกษตรกร (155 คน)
7. โครงการฝึกอบรมหลักสูตรชุมชนอินทรีย์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (120 คน)

ผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางและวิธีการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีศักยภาพเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เข้มแข็ง ของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประธานหรือรองประธาน และคณะทำงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว เรียงลำดับความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวจากมากไปหาน้อย ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรมีการฝึกอบรมการเรียนรู้ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน การสร้างความสามัคคี การยอมรับในเหตุผล ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ระบบบริหารจัดการจัดการในชุมชนของหมู่บ้าน (171 คน)
2. การจะพัฒนานั้นต้องเป็นความต้องการของชุมชน มีคณะทำงาน (คณะกรรมการของโครงการ) มีระเบียบกลุ่ม มีการจัดทำบัญชี โปร่งใส และตรวจสอบได้ (154 คน)
3. ผู้นำจะต้องเข้มแข็ง มีใจที่จะบริหาร เสียสละ มีความเป็นธรรม ทำงานแบบโปร่งใส และตรวจสอบได้ (152 คน)
4. ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานมากที่สุด (150 คน)
5. ต้องทำอย่างมีระบบ โดยแบ่งความรับผิดชอบให้แต่ละคน แต่ละพื้นที่กำหนดกิจกรรมที่จะทำ และต้องทำอยู่เสมอ (147 คน)

6. ควรมีการแนะนำให้ประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความรู้ในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง (132 คน)

7. กำหนดรูปแบบในการสร้างแนวร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน โดยการระดมความคิดของประชาคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและมีการสืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น (111 คน)

สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้เพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง การจัดการด้านการเงินมีความถูกต้อง และการจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (179)

2. การสนับสนุนงบประมาณควรมีความต่อเนื่อง เพื่อสร้างศักยภาพของชุมชนให้มีศักยภาพและความเข้มแข็งมากขึ้นอย่างยั่งยืน และสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง (175 คน)

3. ควรมีการติดตามโครงการต่าง ๆ และเมื่อประสบผลสำเร็จ ควรมีการถ่ายทอด และเป็นแบบอย่างของคนรุ่นต่อ ๆ ไป (154 คน)

4. ควรมีการฝึกอบรมคณะกรรมการ โดยชี้แจงแนวทางปฏิบัติงานที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป และอบรมประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของการว่ากลุ่มอย่างถ่องแท้ แล้วชุมชนจะเข้มแข็งได้ (151 คน)

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ควรดูแล และให้ความชัดเจนมากกว่านี้ และควรวางหลักเกณฑ์แต่ละปีให้ตรงกับความต้องการของชุมชน (144 คน)

6. การบริหารจัดการที่เป็นปัญหาสำหรับโครงการ ควรสร้างความเข้าใจกับปัญหา ร่วมรับผิดชอบ ใ้วางใจกัน สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบ ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง คณะกรรมการดำเนินการต้องมีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ (140 คน)

7. ควรส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการศึกษาดูงานจากหมู่บ้าน SML ดีเด่น เพื่อเป็นตัวอย่าง และเป็นแนวทางในการปรับปรุง ทำงาน พัฒนาหมู่บ้านของตนให้ดียิ่งขึ้น (110 คน)

ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อยู่ในเขตที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ จำนวนโครงการละ 1 คน รวม 91 คน ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไปที่อยู่ในเขตที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.14 เป็นเพศชาย และร้อยละ 42.86 เป็นเพศหญิง (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	52	57.14
หญิง	39	42.86
รวม	91	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไปที่อยู่ในเขตที่ได้รับงบประมาณโครงการ มีอายุสูงสุด 68 ปี ต่ำสุด 30 ปี และส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 51.65 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี รองลงมา มีอายุอยู่ระหว่าง 36-40 ปี และมีอายุเฉลี่ย 49 ปี (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 35 ปี	8	8.79
36 – 40 ปี	22	24.18
41 – 45 ปี	47	51.65
46 – 50 ปี	8	8.79
51 ปี ขึ้นไป	6	6.59
ต่ำสุด 30 ปี สูงสุด 68 ปี โดยเฉลี่ย 49 ปี		
รวม	91	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.16 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมา ร้อยละ 21.98 มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาตอน

ปลาย ร้อยละ 15.38 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 8.79 มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 6.59 มีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ตามลำดับ (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 จำนวน และร้อยละของข้อมูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด

วุฒิการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษาตอนต้น	8	8.79
ประถมศึกษาตอนปลาย	20	21.98
มัธยมศึกษาตอนต้น	32	35.16
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	11	12.09
อนุปริญญา/ ปวส.	6	6.59
ปริญญาตรี	14	15.38
รวม	91	100.00

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เห็นว่า ร้อยละ 87.91 ได้รับประโยชน์จากโครงการ และมีเพียงร้อยละ 12.09 เท่านั้นที่ตอบว่าไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการ (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของข้อมูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามการได้รับประโยชน์จากโครงการ

การได้รับประโยชน์จากโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการ	11	12.09
ได้รับประโยชน์จากโครงการ	80	87.91
รวม	91	100.00

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการ SML

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของโครงการ SML โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่า ระดับความเป็นจริงของโครงการ SML อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยโครงการ SML นี้ถือว่าประสบความสำเร็จ มีระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคงและโครงการ SML ทำให้คนในชุมชนไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น ตามลำดับ (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นจริงที่มีต่อโครงการ SML
ของประชาชนทั่วไป

รายการ	$\bar{X}$	ระดับความเป็นจริง
1. โครงการ SML ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน	3.89	มาก
2. โครงการ SML สามารถแก้ปัญหาคความยากจน	3.97	มาก
3. โครงการ SML ช่วยสร้างผู้นำรุ่นใหม่	3.76	มาก
4. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมากขึ้น	3.69	มาก
5. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีการตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	3.71	มาก
6. โครงการ SML ทำให้ชุมชนเกิดการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการประชาธิปไตย	3.78	มาก
7. โครงการ SML ทำให้รายได้ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น	3.91	มาก
8. โครงการ SML ทำให้รายจ่ายของคนในชุมชนลดลง	4.03	มาก
9. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนกินอยู่อย่างพอเพียง	3.94	มาก
10. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น	4.06	มาก
11. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีการออมเงินมากขึ้น	3.60	มาก
12. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง	4.06	มาก
13. โครงการ SML นี้ถือว่าประสบความสำเร็จ	4.20	มาก
14. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนพึ่งตนเองได้	3.66	มาก
15. โครงการ SML สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	3.80	มาก
16. โครงการ SML เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้รับรู้บัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ	3.77	มาก
17. โครงการ SML เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ตรวจสอบบัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ	3.66	มาก
รวม	4.01	มาก

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)
สำหรับผลการวิจัยในตอนนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ประชาชนที่อยู่ในเขตที่ได้รับ
งบประมาณสนับสนุนโครงการ โดยสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านสามารถที่จะเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำโครงการ SML

ผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางและวิธีการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีศักยภาพเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เข้มแข็ง ของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไปที่อยู่ในเขตที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อคิดเห็นว่าหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง สามารถที่จะเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นตัวอย่างที่ดีได้ในการจัดทำโครงการ SML โดยเรียงลำดับความคิดเห็นที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นในเหตุผลดังกล่าวจากมากไปหาน้อย ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. โครงการที่ได้รับงบประมาณเป็นโครงการตรงกับความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน และหมู่บ้าน/ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง และแก้ปัญหาการว่างงานของสมาชิกในชุมชนได้ (71 คน)

2. เป็นโครงการที่สามารถที่จะดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรมตามที่โครงการที่เสนอ และมาจากการทำประชาคมอย่างแท้จริง โดยประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ (69 คน)

3. เป็นโครงการที่สามารถพัฒนาให้หมู่บ้าน/ชุมชนเป็นองค์กรชุมชนเข้มแข็ง และมีการบริหารจัดการที่ดี (55 คน)

ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้ให้ข้อคิดเห็นว่าหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่สามารถเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีได้ ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินโครงการของหมู่บ้านยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง ยังรอรับการต่อยอด แต่ในอนาคตสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีได้ เพราะสามารถเพิ่มรายได้ แก้ปัญหาชุมชน และสร้างความสามัคคีในชุมชน (21 คน)

2. ท่านคิดว่าหมู่บ้าน/ชุมชนอื่น ๆ ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำโครงการ SML คือหมู่บ้าน/ชุมชนใด

1. หมู่บ้าน/ชุมชนบ้านลิ้มทอง จ.บุรีรัมย์ ชุมชนตัวอย่างจัดการน้ำแล้ง
2. หมู่บ้าน/ชุมชนบ้านภู ต.บ้านเป้า อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร
3. หมู่บ้าน/ชุมชนบ้านปากร้องห้วยจี่ หมู่ที่ 2 ตำบลตากออก อำเภอบ้าน จังหวัดตาก
4. หมู่บ้าน/ชุมชนบ้านปางจำปี ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่
5. หมู่บ้าน/ชุมชนบ้านท่าร่องจี่ควาย หมู่ที่ 3 ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลดีของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไปได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกิดผลดีต่อหมู่บ้าน/ชุมชนได้อย่างไร โดยเรียงลำดับความคิดเห็นในเหตุผลจากมากไปหาน้อย ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. โครงการนี้เป็นการฝึกให้ประชาชนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักรับผิดชอบ ร่วมกัน ทำให้หมู่บ้าน/ชุมชน เข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (77 คน)
2. เป็นโครงการที่ตอบสนองความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน ช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ลดต้นทุนการผลิต และซื้อสินค้าที่ถูกกว่า (65 คน)
3. เป็นโครงการที่หมู่บ้าน/ชุมชนรู้จักใช้ระบบประชาธิปไตย เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน (59 คน)
4. เป็นโครงการที่สร้างงานในหมู่บ้าน/ชุมชน ทำให้ชาวบ้านได้มีงานทำอย่างต่อเนื่อง เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เสริมสร้างคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (47 คน)

ผลเสียของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไปได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ต่อชุมชนอย่างไรบ้าง โดยเรียงลำดับความคิดเห็นในเหตุผลจากมากไปหาน้อย ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. เป็นโครงการที่ไม่ต่อเนื่อง (69 คน)
2. หากไม่มีการตรวจสอบงบประมาณจะตกเป็นของส่วนบุคคล (55 คน)
3. เกิดความแตกแยก มีการแบ่งพรรค แบ่งพวก เพราะทุกคนต้องการจะแก้ปัญหาลักษณะที่ตัวเองกำลังประสบอยู่ (44 คน)
4. การทำโครงการ มีราษฎรบางกลุ่มไม่ได้รับรู้ เกิดการบริหารจัดการเฉพาะกลุ่ม (21 คน)

แนวทางการปรับปรุงโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนทั่วไปได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ควรมีการปรับปรุงอะไรบ้าง และอย่างไร โดยเรียงลำดับความคิดเห็นในเหตุผลจากมากไปหาน้อย ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในการจัดทำโครงการน้อย ทำให้การแก้ปัญหาของชุมชนเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ครบวงจร ในบางครั้งทำแล้วก็เหมือนยังไม่ได้ทำ หรือทำแล้วยังแก้ปัญหาไม่สำเร็จตามเป้าหมาย ต้องรอนงบประมาณที่จะจัดสรรให้ในปีถัดไป ทำให้การพัฒนาชุมชนไม่ต่อเนื่อง (88 คน)
2. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรให้ความเอาใจใส่ ดูแล ให้ความรู้ ฯลฯ ในการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน มากกว่านี้ (75 คน)
3. ควรมีการกำกับ ดูแล ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการว่าสำเร็จหรือล้มเหลว และค้นหาสาเหตุของการล้มเหลว พร้อมแจ้งให้ประชาคมรับทราบ (67 คน)
4. ควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการให้กับคณะทำงาน ชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างแท้จริง (52)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยเรื่อง “SML กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” เพื่อศึกษาโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหางแม่แจ่ม อำเภอแม่อาว อำเภอหางดง อำเภอแม่ออน และอำเภอดอยหล่อ ในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์โดยรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่จะสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ขอบเขตของการศึกษาใช้พื้นที่ 5 อำเภอที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการ ประกอบด้วย อำเภอหางแม่แจ่ม อำเภอแม่อาว อำเภอหางดง อำเภอแม่ออน และอำเภอดอยหล่อ ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 175 โครงการ โดยทำการสุ่มตัวอย่างเพียง 91 โครงการ สำหรับกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลประกอบด้วย ข้าราชการที่รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด จำนวน 1 คน ระดับอำเภอ 5 คน ประธานหรือรองประธาน และคณะกรรมการโครงการ ๆ ละ 1 คน และประชาชนโครงการละ 1 คน สำหรับวิธีการวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS

สรุปผลการวิจัย

โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 175 โครงการ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน จำนวน 91 โครงการ จำแนกเป็นโครงการสาธิตรูปโมเดล จำนวน 34 โครงการ ด้านการเกษตร จำนวน 30 โครงการ การส่งเสริมรายได้/อาชีพ จำนวน 17 โครงการ ด้านสวัสดิการชุมชน จำนวน 8 โครงการ และด้านการอนุรักษ์และรักษาสีศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 โครงการ งบประมาณได้รับทั้งสิ้น 38.00 ล้านบาท

คุณสมบัติที่สำคัญอันดับแรกของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ในความคิดเห็นของประธานหรือรองประธาน และคณะกรรมการโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน มีความเห็นว่า โครงการเพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เป็นคุณสมบัติที่สำคัญอันดับแรกของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน รองลงมาคุณสมบัติด้านการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุมประชาคม ด้านเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเพิ่มศักยภาพ

ในการหารายได้ ด้านเพิ่มศักยภาพในการลดรายจ่าย ด้านสร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืน ด้านสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพเสริม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ด้านสร้างอาชีพใหม่ให้ผู้ไม่มีงานทำ/มีรายได้น้อย/ผู้ว่างงานตามฤดูกาลและด้านสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสินทรัพย์ของหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพหลัก ด้านมีงานทำและมีรายได้เพิ่มอย่างยั่งยืนและด้านมีงานทำและมีรายได้เพิ่มอย่างยั่งยืน ด้านเป็นโครงการร่วมลงทุนภายใต้โครงการเดียวกับหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน และภาคประชาชนในท้องถิ่น ตามลำดับ

ความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของโครงการ SML ในทัศนะของประธานหรือรองประธานและคณะกรรมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่า ระดับความเป็นจริงของโครงการอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา การจัดซื้อ จัดจ้าง มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกณฑ์การคัดเลือกโครงการ SML มีความเหมาะสม ตามลำดับ

ความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของการบริหารจัดการโครงการ SML ในทัศนะของประธานหรือรองประธานและคณะกรรมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่า ระดับความเป็นจริงของการบริหารจัดการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อกำหนดนั้นอย่างเคร่งครัด มีค่าระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียนได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม และมีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงในการดำเนินงานอย่างชัดเจน และมีการให้ความเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในชุมชน ตามลำดับ

ความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของผลการดำเนินงานโครงการ SML ในทัศนะของประธานหรือรองประธานและคณะกรรมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่า ระดับความเป็นจริงของผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยโครงการ SML ช่วยสร้างผู้นำรุ่นใหม่ มีระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา โครงการ SML ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน โครงการ SML นี้ถือว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จ ตามลำดับ

ส่วนความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของโครงการ SML ในทัศนะของประชาชนทั่วไป พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่า ระดับความเป็นจริงของโครงการ SML อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยโครงการ SML นี้ถือว่าประสบความสำเร็จ มีระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคงและโครงการ SML ทำให้คนในชุมชนไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น ตามลำดับ

ส่วนความคิดเห็นต่อระดับความเป็นจริงของโครงการ SML ในทัศนะของประชาชนทั่วไปพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พบว่า ระดับความเป็นจริงของโครงการ SML อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยโครงการ SML ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน มีระดับความเป็นจริงอันดับ 1 รองลงมา โครงการ SML ทำให้ชุมชนเกิดการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการประชาธิปไตย และโครงการ SML นี้ถือว่าประสบความสำเร็จตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

1. การจัดสรรงบประมาณโครงการ ต้องคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นหลัก
2. การกระตุ้นเศรษฐกิจแบบปูพรม จะสร้างปัญหาให้กับชุมชน เพราะบางชุมชนที่ไม่มีความพร้อม จะทำให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งกันภายในหมู่บ้าน เพราะชาวบ้านทั่วไปมองว่า เมื่อได้งบประมาณมา ต้องได้ประโยชน์แก่ทุกคนในหมู่บ้าน ซึ่งในทางปฏิบัติไม่สามารถทำได้ ทำให้เกิดข้อร้องเรียนต่าง ๆ ตามมาภายหลัง
3. การจัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณสนับสนุนควรมีเอกสารที่สามารถสื่อสารกับผู้วิเคราะห์โครงการได้อย่างครอบคลุม ไม่ควรมีเอกสารมากเกินไป และเห็นควรเปิดโอกาสให้มีการปรับปรุงโครงการให้มีความเป็นไปได้มากที่สุด
4. ควรปรับหลักเกณฑ์ผู้เข้าร่วมประชาคม เป็นตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน และสามารถเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด เพื่อสะดวกในการจัดประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสร้างความมีส่วนร่วมกันทุกครัวเรือน
5. การจัดทำคู่มือโครงการ ควรจัดทำเป็นเอกสารคู่มือดำเนินงานโครงการให้สามารถเอื้ออำนวยต่อความรู้ ความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติของผู้รับผิดชอบ และให้มีการแจกจ่ายให้กับทุกหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้ได้รับทราบโดยทั่วกัน
6. ควรมอบอำนาจการอนุมัติเปลี่ยนแปลงโครงการ/คณะทำงานให้ ผู้ว่าราชการ หรือ นายอำเภอ เพื่อความสะดวก และรวดเร็วในการดำเนินโครงการ
7. ควรจัดกลไกขับเคลื่อนโครงการ SML ในทุกระดับ โดยมีคณะกรรมการระดับจังหวัด อำเภอ ในการตรวจสอบ กลั่นกรอง ติดตาม และประเมินผลโครงการของหมู่บ้านด้วย (กรณีของยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข เป็นการจัดกลไกขับเคลื่อนที่ดี ทำให้หมู่บ้านใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ)

ประธานหรือรองประธานและคณะกรรมการ

1. โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง การจัดการด้านการเงินมีความถูกต้อง และการจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้
2. การสนับสนุนงบประมาณควรมีความต่อเนื่อง เพื่อสร้างศักยภาพของชุมชนให้มีศักยภาพและความเข้มแข็งมากขึ้นอย่างยั่งยืน และสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง
3. ควรมีการติดตามโครงการต่าง ๆ และเมื่อประสบผลสำเร็จ ควรมีการถ่ายทอด และเป็นแบบอย่างของคนรุ่นต่อ ๆ ไป
4. ควรมีการฝึกอบรมคณะกรรมการ โดยชี้แจงแนวทางปฏิบัติงานที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป และอบรมประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของการว่ากลุ่มอย่างถ่องแท้ แล้วชุมชนจะเข้มแข็งได้
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ควรดูแล และให้ความชัดเจนมากกว่านี้ และควรวางหลักเกณฑ์แต่ละปีให้ตรงกับความต้องการของชุมชน
6. การบริหารจัดการที่เป็นปัญหาสำหรับโครงการ ควรสร้างความเข้าใจกับปัญหา ร่วมรับผิดชอบ ใ้วางใจกัน สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบ ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง คณะกรรมการดำเนินการต้องมีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ
7. ควรส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการศึกษาจากหมู่บ้าน SML ดีเด่น เพื่อเป็นตัวอย่าง และเป็นแนวทางในการปรับปรุง ทำงาน พัฒนาหมู่บ้านของตนให้ดียิ่งขึ้น

ประชาชนทั่วไป

1. งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในการจัดทำโครงการน้อย ทำให้การแก้ปัญหาของชุมชนเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ครบวงจร ในบางครั้งทำแล้วก็เหมือนยังไม่ได้ทำ หรือทำแล้วยังแก้ปัญหาไม่สำเร็จตามเป้าหมาย ต้องรอนงบประมาณที่จะจัดสรรให้ในปีถัดไป ทำให้การพัฒนาชุมชนไม่ต่อเนื่อง
2. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรให้ความเอาใจใส่ ดูแล ให้ความรู้ ฯลฯ ในการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน มากกว่านี้
3. ควรมีการกำกับ ดูแล ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการว่าสำเร็จหรือล้มเหลว และค้นหาสาเหตุของการล้มเหลว พร้อมแจ้งให้ประชาคมรับทราบ
4. ควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการ ชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

1. โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับงบประมาณ ส่วนใหญ่เป็นโครงการสาธารณูปโภค และโครงการด้านการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะหมู่บ้าน/ชุมชนส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่อยู่ชนบท ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่าโครงการได้ตอบสนองความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของหมู่บ้าน/ชุมชนได้อย่างแท้จริง

2. คุณสมบัติของโครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการเพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โครงการที่ผ่านการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุมประชาคม โครงการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ โครงการที่เพิ่มศักยภาพในการหารายได้ ลดรายจ่าย โครงการที่สร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืนและสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพเสริม โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน โครงการสร้างอาชีพใหม่ให้ผู้ไม่มีงานทำมีรายได้ไม่น้อย/ผู้ว่างงานตามฤดูกาล และสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสินทรัพย์ของหมู่บ้าน/ชุมชน สนับสนุนและส่งเสริมอาชีพหลักให้หมู่บ้าน/ชุมชนมีงานทำและมีรายได้เพิ่มอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้าน/ชุมชนซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี หลายครอบครัวมีฐานะยากจน จึงสมควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการหารายได้ ให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นและสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน

3. โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับงบประมาณจัดสรรส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้งบประมาณร่วมกับโครงการอื่น ทั้งนี้เนื่องจากโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโครงการที่รัฐบาลให้เปล่า เป็นโครงการที่เป็นการวางแผนให้สามารถดำเนินการได้ภายใต้วงเงินที่ได้รับอนุมัติ จึงไม่มีความจำเป็นต้องทำร่วมกับโครงการอื่นหรือกู้ยืมเพิ่มเติม กอปรกับเป็นโครงการที่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์หนึ่งของการคัดเลือกโครงการที่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า จะต้องเป็นโครงการที่ไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการอื่นที่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนจัดให้มีขึ้น ยกเว้นเป็นโครงการที่จะจัดให้มีขึ้นสามารถดำเนินการร่วมกันได้และเป็นการเกื้อหนุนให้ดีขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่

4. โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโครงการที่ถูกคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริงของหมู่บ้าน/ชุมชนที่เสนอโครงการ เป็นโครงการที่ไม่ขัดหรือหมิ่นต่อกฎหมาย ศีลธรรม

ชนบทธรรมและจารีตประเพณีอันดีงามของหมู่บ้าน/ชุมชน และต้องไม่เป็นโครงการที่เอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องหรือเฉพาะกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

5. โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโครงการริเริ่มและการดำเนินโครงการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและหลักประชาธิปไตยในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจหมู่บ้าน/ชุมชน และผ่านการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุมของประชาคม มีการกำหนดวงเงินงบประมาณโครงการอย่างชัดเจน และเป็นโครงการที่สามารถร่วมลงทุนหรือร่วมดำเนินการกันภายใต้โครงการเดียวกันกับหมู่บ้าน/ชุมชนใกล้เคียง หรืองานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้

6. โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโครงการพัฒนาจากระดับล่างสู่ระดับบน (Bottom up Approach) ใช้หลักการจัดระเบียบชุมชนโดยกระบวนการชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นผลการใช้อำนาจประชาชนในการตัดสินใจร่วมกัน และยอมรับในสิทธิควบคุมการบริหารงานของคนในชุมชน ไม่ใช่การควบคุมด้วยกฎระเบียบจากนอกชุมชนเช่นโครงการที่ผ่านมา นอกจากนี้โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้เห็นทิศทางและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนแล้ว โครงการดังกล่าวยังเป็นรูปแบบในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในภาคประชาชน จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการเพื่อการดำรงชีพและการมีอาชีพของประชาชนส่วนรวม ซึ่งจัดเป็นการเตรียมความพร้อมของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการสร้างผู้นำในท้องถิ่นที่มาจากภาคประชาชนโดยแท้จริง เพื่อการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

5. โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโครงการที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เนื่องจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีความคล่องตัวและยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาในระดับฐานรากอย่างแท้จริง แนวความคิดการพัฒนาในแผนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความพร้อมในการกระบวนการสร้างสรรค์ความคิด และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิต และมีอาชีพอย่างมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ในหมู่บ้าน/ชุมชนย่อมรู้ปัญหาเป็นอย่างดี โดยภาพรวมนโยบายโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนระดับฐานรากเข้มแข็งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนได้รับการพัฒนาและส่งผลดีต่อเศรษฐกิจมหภาคในท้ายที่สุด

บรรณานุกรม

กฤษณา บัวเข็มทอง. 2548. [www. SML.go.th](http://www.SML.go.th).

กรมการพัฒนาชุมชน. (2541). แนวทางการพัฒนาจังหวัดประจำปี 2540. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ชนภัทร สัมปทาเสถียร. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานโครงการพัฒนา

ศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ กรณีศึกษาในกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัด

ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

บุญชิน เสาภาภรณ์. (2549). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาศักยภาพ

หมู่บ้าน (SML) ในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

สมนึก พิมลเสถียร. 2551. หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนา

ศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร.

เสรี พงศ์พิศ. 2544. เศรษฐกิจชุมชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

อรรถพล กลิวิธ. (2550). ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการโครงการพัฒนา

ศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) กรณีศึกษาชุมชนบ้านดง เทศบาลเมืองพระประแดง

อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ

จัดการโครงการและการประเมินโครงการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อำนาจ หวังสุข. (2549). ผลการประเมินพฤติกรรมและแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพ

ของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของชุมชนเจ้าแม่ศรีจันทร์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

www.sml.go.th.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม
ชุดที่ 1
สำหรับภาคประชาชน

1. เพศ.

() ชาย

() หญิง

2. อายุปี

3. ท่านดำรงตำแหน่ง.....

4. ท่านมีวุฒิการศึกษา

5. ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้อง

() โครงการกองทุนหมู่บ้าน (1 ล้านบาท)

() โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.)

() โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML)

() โครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข

ตอนที่ 1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการ SML

1. โครงการ SML ทำให้ชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างยั่งยืน หรือไม่
อย่างไร

1.1

1.2

2. โครงการ SML ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลงได้หรือไม่ อย่างไร

2.1

2.2

3. โครงการ SML มีส่วนช่วยสร้างผู้นำรุ่นใหม่ของชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร

- 3.1
 3.2
 3.3

4. โครงการ SML ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยของชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร

- 4.1
 4.2
 4.3

5. โครงการ SML ทำให้ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคงมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

- 5.1
 5.2

6. โครงการ SML ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

- 6.1
 6.2
 6.3

7. การดำเนินงานโครงการ SML เป็นไปด้วยความสุจริต ยุติธรรม โปร่งใส หรือไม่ อย่างไร

- 7.1
 7.2
 7.3

ตอนที่ 1.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการ SML

1. มีโครงการฝึกอบรมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนให้หมู่บ้าน/ชุมชน ได้มีการพัฒนาศักยภาพให้
 เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างยั่งยืน

- 1.1
 1.2

- 1.3
- 1.4
2. ในการที่จะพัฒนาหรือสร้างศักยภาพหมู่บ้าน/ ชุมชนให้เข้มแข็ง ท่านคิดว่าควรมีกระบวนการ
อย่างไร (ทำอย่างไรจึงจะทำให้หมู่บ้าน/ ชุมชน มีศักยภาพเป็นหมู่บ้าน/ ชุมชนเข้มแข็งที่ดี)
- 2.1
- 2.2
- 2.3
- 2.4
3. ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาโครงการ SML ในอนาคตควรเป็นอย่างไร
- 3.1 ประเภทโครงการที่ควรทำ
- 3.1.1
- 3.1.2
- 3.2.3
- 3.1.4
- 3.2 กระบวนการดำเนินงาน
- 3.2.1
- 3.2.2
- 3.2.3
- 3.2.4
- 3.3 กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ
- 3.3.1
- 3.3.2
- 3.3.3
- 3.3.4
- 3.4 ระบบเวลาในการดำเนินงาน
- 3.4.1
- 3.4.2
- 3.4.3

4. ความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- 4.1
- 4.2
- 4.3
- 4.4
- 4.5
- 4.6
- 4.7

ชุดที่ 2

สำหรับประธานหรือรองประธาน และคณะกรรมการ

ตอนที่ 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของโครงการ SML

1. เพศ.

☐ ชาย☐ หญิง

2. อายุปี

3. ท่านดำรงตำแหน่ง.....

4. ท่านมีวุฒิการศึกษา

☐ ประถมศึกษาตอนต้น☐ ประถมศึกษาตอนปลาย☐ มัธยมศึกษาตอนต้น☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.☐ อนุปริญญา/ ปวส.☐ ปริญญาตรี

5. ท่านดำรงตำแหน่ง

☐ ประธานคณะกรรมการโครงการ SML☐ รองประธานคณะกรรมการโครงการ SML☐ คณะทำงานโครงการ SML

หากท่านเป็นคณะทำงาน ท่านดำรงตำแหน่งใดดังต่อไปนี้

☐ กรรมการ☐ เภรัณญิก☐ ผู้ช่วยเษรัณญิก☐ ปฏิคม

6. ท่านคิดว่าโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามปณัรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณสมบัติของด้านใดบ้าง (เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย)

..... เพิ่มศักยภาพในการหารายได้

- เพิ่มศักยภาพในการลดรายจ่าย
- สร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืน
- เพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
- เสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่
- อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน
- สนับสนุนและส่งเสริมอาชีพหลัก
- สนับสนุนและส่งเสริมอาชีพเสริม
- สร้างอาชีพใหม่ให้ผู้ไม่มีงานทำ/ มีรายได้น้อย/ ผู้ว่างงานตามฤดูกาล
- มีงานทำและมีรายได้เพิ่มอย่างยั่งยืน
- สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสินทรัพย์ของหมู่บ้าน/ ชุมชน
- ริเริ่มโดยชาวบ้านในหมู่บ้าน/ ชุมชน
- ผ่านการจัดลำดับความสำคัญจากที่ประชุมประชาคม
- เป็นโครงการร่วมลงทุนภายใต้โครงการเดียวกันกับหมู่บ้าน/ ชุมชนใกล้เคียง
- เป็นโครงการร่วมลงทุนภายใต้โครงการเดียวกับหน่วยงานภาครัฐ/ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในท้องถิ่น

7. ท่านคิดว่าโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SML) มีการใช้งบประมาณร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่

- () ไม่ใช่
- () ใช่ ใช้ร่วมกับหน่วยงาน.....

8. ท่านคิดว่าโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SML) มีการทำทะเบียนทรัพย์สินดังต่อไปนี้หรือไม่

- () เงินทุนหมุนเวียน
- () วัสดุ
- () ครุภัณฑ์
- () ที่ดินและ/หรือสิ่งก่อสร้าง

9. ท่านคิดว่าโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SML) มีการทำทะเบียนบัญชีทรัพย์สินรับจ่าย หรือไม่

- () ทำ
- () ไม่ทำ

ตอนที่ 2.2 ความคิดเห็นต่อโครงการ SML

กรุณาทำเครื่องหมาย (✓) ระบุความเป็นจริงที่ท่านมีต่อโครงการพัฒนาพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ท่านคิดว่าเป็นความจริงมากที่สุด

รายการ	ระดับความเป็นจริง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
2. เป็นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน					
3. จำนวนผู้ร่วมทำงานในโครงการ SML มีความเหมาะสมกับปริมาณงาน					
4. ผู้ร่วมทำงานโครงการ SML มีความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย เอื้อประโยชน์ต่อการทำงาน					
5. งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ (SML) ตามขนาดของหมู่บ้าน/ชุมชน มีความเหมาะสม					
6. ได้รับสื่อ/เครื่องมือ และสิ่งสนับสนุน เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน SML เช่น คู่มือ/ การฝึกอบรม อย่างพอเพียง					
7. คู่มือในการดำเนินงานมีรายละเอียดชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
8. มีหน่วยงานราชการคอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน SML เป็นอย่างดี					
9. มีการพิจารณา วิเคราะห์ปัญหาโดยใช้ข้อมูลของชุมชนเป็นพื้นฐาน					
10. มีการใช้เหตุผลในการคัดเลือกปัญหาของชุมชนเพื่อดำเนินโครงการ					
11. เกณฑ์การคัดเลือกโครงการ SML มีความเหมาะสม					
12. มีการควบคุม กำกับกับการดำเนินงานโครงการอย่างเหมาะสม					
13. การจัดซื้อ จัดจ้าง มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้					

14. ได้รับงบประมาณในโครงการ SML อย่างรวดเร็ว ไม่ เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน					
15. ขั้นตอนในการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการ SML ไม่ซับซ้อน และยุ่งยากต่อการเบิกจ่าย					
16. การจัดการด้านการเงินมีความถูกต้อง					
17. มีการจัดทำรายงานสรุปโครงการเสนอที่ประชุม สม่ำเสมอ					
18. มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงาน					
19. มีการประเมินผลโครงการอย่างเหมาะสม					
รวม					

ตอนที่ 2.3 การบริหารจัดการโครงการ

กรุณาทำเครื่องหมาย (✓) ระบุความเป็นจริงด้านการบริหารจัดการโครงการที่ท่านมีต่อ
โครงการพัฒนาพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ท่านคิด
ว่าเป็นความจริงมากที่สุด

รายการ	ระดับความเป็นจริง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงในการ ดำเนินงานอย่างชัดเจน					
2. มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อกำหนดนั้นอย่าง เคร่งครัด					
3. มีการพิจารณาโครงการ โดยยึดหลักเกณฑ์การคัดเลือก อย่างเคร่งครัด					
4. ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียนได้รับการแก้ไขอย่าง เหมาะสม					
5. มีการกำหนดกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบการ ดำเนินงานอย่างชัดเจน					
6. มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นใน โครงการ					

7. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ					
8. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบดูแล และติดตามประเมินผลโครงการ					
9. มีการให้ความเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในชุมชน					
10. มีความตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ และสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม					
11. มีความใส่ใจในปัญหาสาธารณะของชุมชน					
12. มีการยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน					
13. มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม					
13.1 โดยยึดหลักความประหยัด					
13.2 ความคุ้มค่า					
13.3 ยึดหลักสร้างสรรค์ และบริการที่มีคุณภาพ					
13.4 ยึดหลักรักษา และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น					
13.5 ยึดหลักความมีเหตุผล					
13.6 ยึดหลักป้องกันความเสี่ยง					

14. ท่านเข้าร่วมแสดงประชามติของสมาชิกโครงการในระดับใด

- () มากกว่าร้อยละ 90
 () ร้อยละ 70 – 90
 () ร้อยละ 50 – 69

15. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการข้อใด ที่เป็นปัญหาสำหรับโครงการนี้

- ข้อ 1 มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงในการดำเนินงานอย่างชัดเจน
 ข้อ 2 มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อกำหนดนั้นอย่างเคร่งครัด
 ข้อ 4 ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียนได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม

..... ข้อ 5 มีการกำหนดกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินงานอย่าง
ชัดเจน

..... ข้อ 6 มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในโครงการ

..... ข้อ 9 มีการให้ความเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในชุมชน

..... ข้อ 10 มีความตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ และสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม

..... ข้อ 11 มีความใส่ใจในปัญหาสาธารณะของชุมชน

..... ข้อ 12 มีการยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน

..... ข้อ 13.5 ยึดหลักความมีเหตุผล

16. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการ โครงการ

16.1

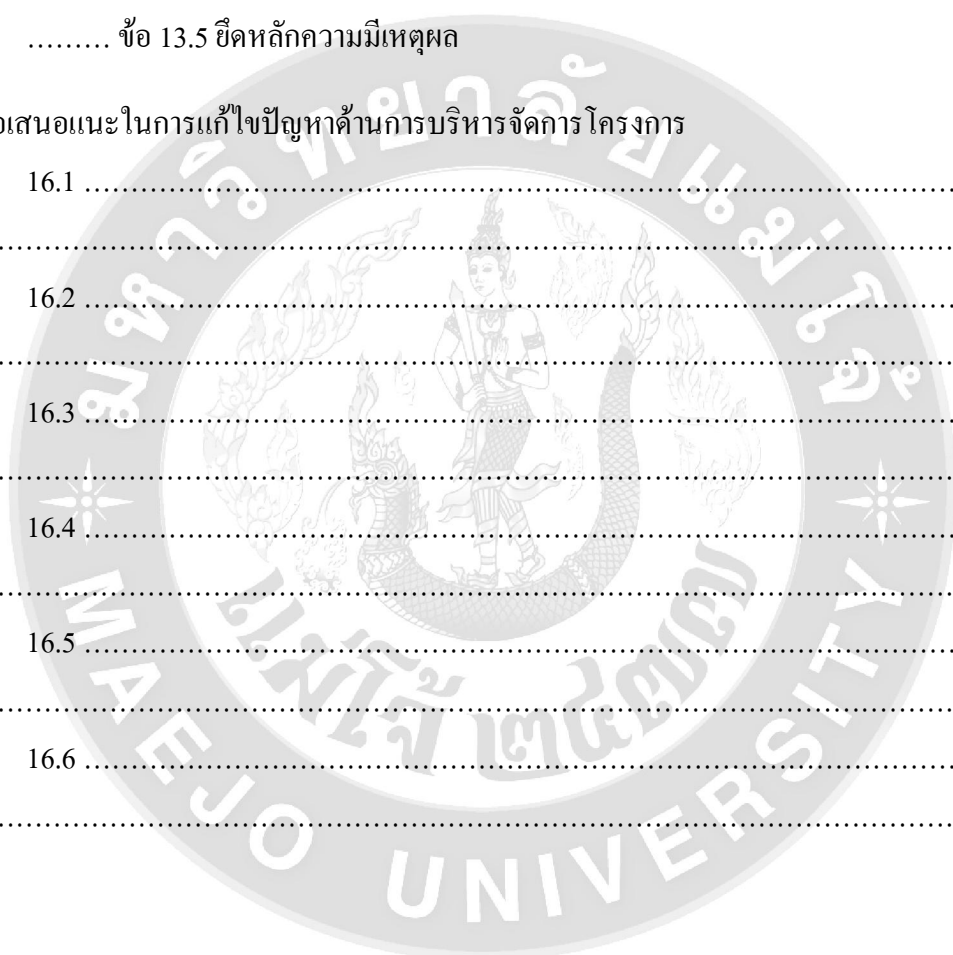
16.2

16.3

16.4

16.5

16.6

ตอนที่ 2.4 ผลการดำเนินงานโครงการ SML

กรุณาทำเครื่องหมาย (✓) ระบุความเป็นจริงด้านผลการดำเนินงานโครงการ ที่ท่านมีต่อโครงการพัฒนาพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ท่านคิดว่าเป็นความจริงมากที่สุด

รายการ	ระดับความเป็นจริง				
	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก	มากที่สุด
1. โครงการ SML ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน					
2. โครงการ SML สามารถแก้ปัญหาความยากจน					
3. โครงการ SML ช่วยสร้างผู้นำรุ่นใหม่					
4. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมากขึ้น					
5. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีการตัดสินใจโดยใช้เหตุผล					
6. โครงการ SML ทำให้ชุมชนเกิดการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการประชาธิปไตย					
7. โครงการ SML ทำให้รายได้ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น					
8. โครงการ SML ทำให้รายจ่ายของคนในชุมชนลดลง					
9. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนกินอยู่อย่างพอเพียง					
10. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น					
11. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีการออมเงินมากขึ้น					
12. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง					
13. โครงการ SML นี้ถือว่าประสบความสำเร็จ					
14. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนพึ่งตนเองได้					
15. โครงการ SML สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
16. โครงการ SML เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้รับรู้บัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ					
17. โครงการ SML เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ตรวจสอบบัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ					

ตอนที่ 2.5 ความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะในโครงการ SML

1. ท่านคิดว่าหมู่บ้าน/ ชุมชนของท่าน สามารถที่จะเป็นหมู่บ้าน/ ชุมชนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำโครงการSML ได้หรือไม่

..... ได้เพราะ

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

..... ไม่ได้ เพราะ.....

2. ท่านคิดว่าหมู่บ้าน/ ชุมชนอื่น ๆ ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำโครงการ SML คือ หมู่บ้าน/ชุมชนใด

1.

2.

3.

4.

5.

6.

3. ท่านคิดว่ามีโครงการฝึกอบรมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนให้หมู่บ้าน/ชุมชน ได้มีการพัฒนา
ศักยภาพให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

4. ในการที่จะพัฒนาหรือสร้างศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชนให้เข้มแข็ง ท่านคิดว่าควรมีกระบวนการ
อย่างไร (ทำอย่างไรจึงจะทำให้หมู่บ้าน/ชุมชน มีศักยภาพเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

5. ความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

1.
2.
3.
4.

5.
6.
7.
8.
9.
10.

ชุดที่ 3

ประชาชนทั่วไป

ตอนที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของโครงการ SML

1. เพศ.

() ชาย

() หญิง

2. อายุปี

3. ท่านดำรงตำแหน่ง.....

4. ท่านมีวุฒิการศึกษา

() ประถมศึกษาตอนต้น

() ประถมศึกษาตอนปลาย

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.

() อนุปริญญา/ ปวส.

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

5. ท่านคิดว่าท่านได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือไม่

() ไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการ

() ได้รับประโยชน์จากโครงการ

ตอนที่ 3.2 ความคิดเห็นต่อโครงการ SML

กรุณาทำเครื่องหมาย (✓) ระบุความเป็นจริงที่ท่านมีต่อโครงการพัฒนาพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ท่านคิดว่าเป็นความจริงมากที่สุด

รายการ	ระดับความเป็นจริง				
	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก	มากที่สุด
1. โครงการ SML ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน					
2. โครงการ SML สามารถแก้ปัญหาความยากจน					
3. โครงการ SML ช่วยสร้างผู้นำรุ่นใหม่					
4. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมากขึ้น					
5. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีการตัดสินใจโดยใช้เหตุผล					
6. โครงการ SML ทำให้ชุมชนเกิดการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการประชาธิปไตย					
7. โครงการ SML ทำให้รายได้ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น					
8. โครงการ SML ทำให้รายจ่ายของคนในชุมชนลดลง					
9. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนกินอยู่อย่างพอเพียง					
10. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น					
11. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีการออมเงินมากขึ้น					
12. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง					
13. โครงการ SML นี้ถือว่าประสบความสำเร็จ					
14. โครงการ SML ทำให้คนในชุมชนพึ่งตนเองได้					
15. โครงการ SML สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
16. โครงการ SML เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้รับรู้บัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ					
17. โครงการ SML เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ตรวจสอบบัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ					

ตอนที่ 3.3 ความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะในโครงการ SML

1. ท่านคิดว่าหมู่บ้าน/ ชุมชนของท่านสามารถที่จะเป็นหมู่บ้าน/ ชุมชนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำโครงการ SML

..... ได้เพราะ

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

..... ไม่ได้ เพราะ.....

2. ท่านคิดว่าหมู่บ้าน/ ชุมชนอื่น ๆ ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำโครงการ SML คือ หมู่บ้าน/ ชุมชนใด (โปรดระบุ)

1.

2.

3.

4.

5.

3. ท่านคิดว่าโครงการ SML เกิดผลดีอย่างไรบ้าง (โปรดระบุ)

1.

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

6.

.....

7.

.....

4. ท่านคิดว่าโครงการ SML เกิดผลเสียอย่างไรบ้าง

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

6.

.....

7.

.....

5. โครงการ SML ควรปรับปรุงอะไรบ้าง อย่างไร

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

6.

.....

7.

.....

ภาคผนวก ข

สรุปโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

สรุปการโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน(SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2551 ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
1	นาฮ่อง	5	แม่ศึก	แม่แจ่ม	1,063	L	จัดซื้อปุ๋ยเพื่อเกษตรกร	300,000
2	บ้านป่าแดด	4	ท่าผา	แม่แจ่ม	526	M	ซ่อมแซมถนนลูกรัง	250,000
3	ยางหลวง	6	ท่าผา	แม่แจ่ม	884	M	โครงการถนนลูกรังไปป่าช้าและกลางทุ่งนา	250,000
4	บ้านไร่	10	ท่าผา	แม่แจ่ม	744	M	ถนนลูกรังทางตัดใหม่	250,000
5	บ้านต่อเรือ	2	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	841	M	สร้างถนนคอนกรีต	250,000
6	ท้องฝาย	8	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	664	M	ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	250,000
7	แม่มิงค์	11	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	536	M	ก่อสร้างถนนคอนกรีต 2 เลน	250,000
8	ป่าตึง	13	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	828	M	จัดทำระบบประปาเพื่อทำการเกษตรในครัวเรือน	250,000
9	พุทธเอ็น	15	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	509	M	โครงการซ่อมแซมถนนและถนนลูกรัง	250,000
10	บ้านอมชูด	1	กองแขก	แม่แจ่ม	504	M	ซ่อมแซมปรับปรุงขยายเขตประปา	250,000
11	แม่หลู	2	กองแขก	แม่แจ่ม	639	M	ปรับปรุงถนน	250,000
12	อมเม็ง	8	กองแขก	แม่แจ่ม	654	M	สร้างและซ่อมแซมถนนเข้าที่ทำกิน	250,000
13	นาฮ่องใต้	10	แม่ศึก	แม่แจ่ม	669	M	ก่อสร้างถนน คสล.เข้าสู่พื้นที่การเกษตร	250,000
14	ห้วยผักกูด	12	แม่ศึก	แม่แจ่ม	574	M	ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	250,000
15	ถวน-กองกาย	10	บ้านทับ	แม่แจ่ม	513	M	สร้างถนนคอนกรีต	250,000
16	สบแม่รวม	1	แม่นาจร	แม่แจ่ม	620	M	ถนนลูกรัง	250,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
17	แม่ขอ	11	แม่นาจร	แม่แจ่ม	525	M	ปรับปรุงถนนลูกรัง	250,000
18	แม่ต๋อม	4	ปางหินฝน	แม่แจ่ม	646	M	สร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่	250,000
19	กองบอด	11	ปางหินฝน	แม่แจ่ม	697	M	ซ่อมแซมปรับปรุงถนน	250,000
20	ขุนแม่รวม	1	แจ่มหลวง	แม่แจ่ม	894	M	จัดซื้อลูกสูกร	250,000
21	แจ่มหลวง	6	แจ่มหลวง	แม่แจ่ม	603	M	เลี้ยงสุกร	250,000
22	พร้าวหนุ่ม	6	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	770	M	เลี้ยงโคเนื้อแม่พันธุ์พื้นเมือง	250,000
23	แม่ปาน	10	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	557	M	จัดซื้อปุ๋ย	250,000
24	บนนา	14	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	508	M	เลี้ยงสุกร	250,000
25	โม่หลวง	6	กองแขก	แม่แจ่ม	776	M	จัดซื้อปุ๋ย	250,000
26	แม่ตะละใต้	3	แม่แดด	แม่แจ่ม	508	M	จัดซื้อแม่โคพันธุ์พื้นเมือง	250,000
27	ห้วยปู้	5	แม่แดด	แม่แจ่ม	532	M	จัดซื้อแม่โคพันธุ์พื้นเมือง	250,000
28	พะแอดู	4	แม่ศึก	แม่แจ่ม	722	M	เลี้ยงสุกร	250,000
29	ผาละปี	8	แม่ศึก	แม่แจ่ม	725	M	จัดซื้อปุ๋ยเคมีและยาปราบวัชพืช	250,000
30	ปางเกี๊ยะ	11	แม่ศึก	แม่แจ่ม	969	M	เลี้ยงไก่กระดุกดำ	250,000
31	แม่จุมสาม	14	แม่ศึก	แม่แจ่ม	750	M	เลี้ยงวัวเพื่อพัฒนาอาชีพ	250,000
32	หนองเจ็ดหน่วย	4	บ้านจันทร์	แม่แจ่ม	717	M	เลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง	250,000
33	แม่มู	4	แม่นาจร	แม่แจ่ม	654	M	จัดตั้งกองทุนปุ๋ย-ยา	250,000
34	แม่เอาะ	10	แม่นาจร	แม่แจ่ม	656	M	เลี้ยงวัว	250,000
35	แม่นาจรเหนือ	16	แม่นาจร	แม่แจ่ม	640	M	จัดซื้อปุ๋ยร้านค้าชุมชน	250,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
36	สามสบ	1	ท่าผา	แม่แจ่ม	589	M	จัดซื้อเครื่องปั่นไฟฟ้าแก๊ส	250,000
37	สันหนอง	3	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	622	M	ซื้ออุปกรณ์ตัด	250,000
38	ห้วยผา	8	แม่นาจร	แม่แจ่ม	534	M	หัตถกรรมการทอผ้า	250,000
39	ผานัง	2	ท่าผา	แม่แจ่ม	322	S	ปรับปรุงขยายเขตปะปา	200,000
40	ห้วยไผ่	7	ท่าผา	แม่แจ่ม	474	S	สร้างถนนคอนกรีต	200,000
41	แม่ยางล้าน	8	ท่าผา	แม่แจ่ม	369	S	สร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	200,000
42	คอกสันเกี๋ย	17	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	380	S	ถนนลูกรัง	200,000
43	สบแม่สะต๊อบ	13	แม่ศึก	แม่แจ่ม	405	S	ประปาอุปโภค-บริโภค	200,000
44	แม่ครอง	16	แม่ศึก	แม่แจ่ม	271	S	ก่อสร้างสะพานข้ามห้วย 2 จุด	200,000
45	อมเรศ	8	บ้านทับ	แม่แจ่ม	430	S	โครงการปรับปรุงซ่อมแซมผิวถนนสำรอง	200,000
46	แม่ขี้มูกน้อย	13	บ้านทับ	แม่แจ่ม	312	S	ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	200,000
47	แม่แฮใน	3	ปางหินฝน	แม่แจ่ม	417	S	ซ่อมแซมถนน	200,000
48	บ้านแปะ	7	ปางหินฝน	แม่แจ่ม	408	S	ถนนลูกรัง	200,000
49	กอกน้อย	8	ปางหินฝน	แม่แจ่ม	283	S	ขุดถนนเข้าสู่พื้นที่การเกษตร	200,000
50	บ้านพุกะเหวียง	12	ปางหินฝน	แม่แจ่ม	421	S	ถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่	200,000
51	โมโลตุ๋	14	ปางหินฝน	แม่แจ่ม	296	S	ปรับปรุงซ่อมแซมถนน	200,000
52	กัวโป่ง	2	แจ่มหลวง	แม่แจ่ม	454	S	เลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง	200,000
53	แม่ละอูบ	3	แจ่มหลวง	แม่แจ่ม	499	S	สวนปลูกพืชผักสวนครัวทางการเกษตร	200,000
54	ห้วยยา	4	แจ่มหลวง	แม่แจ่ม	336	S	เลี้ยงกระบือ	200,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
55	ห้วยเจียดแห้ง	5	แจ่มหลวง	แม่แจ่ม	418	S	จัดซื้อโคแม่พันธุ์พื้นเมือง	200,000
56	เสาแดง	7	แจ่มหลวง	แม่แจ่ม	328	S	เลี้ยงสุกร	200,000
57	นาเรือน	9	ท่าผา	แม่แจ่ม	286	S	เลี้ยงสุกรในครัวเรือน	200,000
58	ทุ่งยาว	1	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	445	S	เลี้ยงโค	200,000
59	ห้วยริน	9	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	316	S	ชุดบ่อเลี้ยงปลา	200,000
60	แม่ผาปู่	1	แม่แดด	แม่แจ่ม	377	S	เลี้ยงโคแม่พันธุ์พื้นเมือง	200,000
61	บ้านแม่ตะละ	2	แม่แดด	แม่แจ่ม	422	S	จัดซื้อโคแม่พันธุ์พื้นเมือง	200,000
62	แม่แดดน้อย	4	แม่แดด	แม่แจ่ม	447	S	เลี้ยงวัว เพิ่มรายได้	200,000
63	บ้านนากลาง	2	แม่ศึก	แม่แจ่ม	436	S	เลี้ยงสุกร	200,000
64	แม่ศึก	6	แม่ศึก	แม่แจ่ม	466	S	เลี้ยงโคนเนื้อ	200,000
65	กองกาน	7	แม่ศึก	แม่แจ่ม	344	S	จัดตั้งกองทุนปุ๋ย-ยา ประจำหมู่บ้าน	200,000
66	แม่หยอด	9	แม่ศึก	แม่แจ่ม	486	S	จัดซื้อโคแม่พันธุ์พื้นเมือง	200,000
67	ห้วยขี้เปอะ	17	แม่ศึก	แม่แจ่ม	393	S	เลี้ยงวัว	200,000
68	บ้านนาขางดิน	12	กองแขก	แม่แจ่ม	293	S	ส่งเสริมกลุ่มทอผ้า	200,000
69	สบวาก	7	แม่นาจร	แม่แจ่ม	294	S	ถังกรองน้ำสะอาด	200,000
70	บ้านเกาะ	4	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	490	S	จัดร้านค้าสวัสดิการจำหน่ายสินค้าราคาถูก	200,000
71	แม่คงคา	10	กองแขก	แม่แจ่ม	300	S	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น้ำตก	200,000
72	ใหม่ปู่เลย	19	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	239	S3	กองทุนปุ๋ย,ยา ราคาถูก	150,000
73	ทัพ	5	ท่าผา	แม่แจ่ม	238	S3	จัดหาเครื่องเสียงและเครื่องปั่นไฟ	150,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
74	แม่จู้มูก	1	บ้านทับ	แม่แจ่ม	182	S3	สหกรณ์ปุ๋ยยา	150,000
75	สบลอง	5	บ้านทับ	แม่แจ่ม	157	S3	ร้านค้าสหกรณ์ชุมชน	150,000
76	ปางอู้ง	1	แม่ศึก	แม่แจ่ม	2,082	XL	ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้อัดไฟฟ้เข้าสู่บ่อขยะ	350,000
77	โป่งพัฒนา	10	บ้านหลวง	แม่เอย	1,106	L	ก่อสร้างระบบประปาภูเขา	300,000
78	ห้วยปู้	1	ท่าตอน	แม่เอย	1,108	L	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	300,000
79	ไล่ะ	1	สันตันหมื้อ	แม่เอย	724	M	ขุดเจาะน้ำบาดาล	250,000
80	ไธ้งหลวง	7	แม่เอย	แม่เอย	807	M	ส่งเสริมการตลาดและเพิ่มผลผลิต	250,000
81	สันตันคู๋	6	ท่าตอน	แม่เอย	665	M	เกษตรเลี้ยงสัตว์ (โค)	250,000
82	ท่ามะแกง	7	ท่าตอน	แม่เอย	950	M	ก่อสร้างยู่ฉางกลาง	250,000
83	สันโค้ง	6	มะลิกา	แม่เอย	513	M	เลี้ยงสัตว์ (โค - กระบือ)	250,000
84	ชัยสถาน	7	มะลิกา	แม่เอย	503	M	ก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ขุดลอกฝายในหมู่บ้าน	250,000
85	สันตันหมื้อ	4	สันตันหมื้อ	แม่เอย	583	M	กองทุนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อการเกษตร	250,000
86	สันป้อ	8	สันตันหมื้อ	แม่เอย	534	M	กองทุนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อการเกษตร	250,000
87	จะนะ	12	แม่เอย	แม่เอย	886	M	โรงสีข้าวชุมชน	250,000
88	แม่สาว	1	แม่สาว	แม่เอย	579	M	ครัวเรือนค้มน้ำสะอาด	250,000
89	ศรีดอนแก้ว	8	แม่สาว	แม่เอย	642	M	โรงสีข้าวชุมชน	250,000
90	คอยแหลม	13	แม่เอย	แม่เอย	645	M	ก่อสร้างร้านค้าสหกรณ์ชุมชน	250,000
91	ดอนชัยใต้	2	แม่เอย	แม่เอย	464	S	ปรับปรุง ซ่อมแซมประปาภูเขา	200,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
92	ป่าบง	2	มะลิกา	แม่อาย	265	S	วางท่อน้ำประปาจากแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อใช้ในหมู่บ้าน	200,000
93	ใหม่ทรายคำ	8	บ้านหลวง	แม่อาย	360	S	ผลิตน้ำดื่มชุมชน	200,000
94	สันต้นม่วง	3	มะลิกา	แม่อาย	320	S	ผลิตน้ำดื่มชุมชน	200,000
95	ใหม่พัฒนา	11	สันต้นหมื้อ	แม่อาย	399	S	โรงสีข้าวชุมชน	200,000
96	สันป่าข่า	9	แม่สาว	แม่อาย	259	S	โรงสีข้าวชุมชน	200,000
97	ใหม่โพธิ์งาม	6	บ้านหลวง	แม่อาย	241	S3	ส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์	150,000
98	เมืองหนอง	10	แม่สาว	แม่อาย	1,579	XL	ประปาภูเขา	350,000
99	ห้วยคอกหมู	7	แม่นาวาง	แม่อาย	1,928	XL	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	350,000
100	บ้านสันผักหวาน	1	สันผักหวาน	หางดง	1,181	L	ซื้อเครื่องจักรปักผ้าคอมพิวเตอร์	300,000
101	บ้านเบือ	5	สันผักหวาน	หางดง	1,434	L	ผลิตก้อนน้ำดื่มสะอาดเพื่อสุขภาพ	300,000
102	บ้านเหมืองกุง	7	หนองควาย	หางดง	1,251	L	จัดหาน้ำดื่มเพื่อชุมชน	300,000
103	บ้านวัวลาย	7	หารแก้ว	หางดง	761	M	เจาะบ่อศาลประปาประจำหมู่บ้าน	250,000
104	บ้านหนองไกร	9	หนองตอง	หางดง	962	M	ปรับปรุงระบบท่อน้ำบ่อศาล	250,000
105	บ้านกวน	6	หารแก้ว	หางดง	579	M	จัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์เพื่อจำหน่าย	250,000
106	บ้านสันผักหวานน้อย	7	สันผักหวาน	หางดง	524	M	จัดซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตร	250,000
107	บ้านป่าลาน	4	หนองตอง	หางดง	567	M	ส่งเสริมอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง	250,000
108	บ้านเกาะ	5	หนองตอง	หางดง	587	M	เลี้ยงปลาในกระชัง	250,000
109	บ้านท่าจีนาค	6	หนองตอง	หางดง	607	M	ต่อขยายเลี้ยงปลาในกระชัง	250,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
110	บ้านป่าแป๋-โรงวัว	7	หางดง	หางดง	554	M	ผลิตอิฐบล็อกประสานจากดินลูกรัง	250,000
111	บ้านดงหลวง	9	หางดง	หางดง	842	M	ส่งเสริมกลุ่มอาชีพประดิษฐ์ดอกไม้	250,000
112	บ้านไร่	5	หารแก้ว	หางดง	691	M	ผลิตน้ำดื่มหมู่ที่ 5	250,000
113	บ้านร้อยจันทร์	6	หนองควาย	หางดง	581	M	น้ำดื่มเพื่อชุมชน	250,000
114	บ้านหนองตอง	3	หนองตอง	หางดง	864	M	จัดซื้อเครื่องปั่นไฟฟ้าให้บริการ	250,000
115	บ้านต้นแก	8	หารแก้ว	หางดง	515	M	ร้านค้าชุมชน	250,000
116	บ้านต้นเกว๋น	4	หนองควาย	หางดง	809	M	ศูนย์สาธิตจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน	250,000
117	บ้านป่าเป้า	8	หนองตอง	หางดง	738	M	ศูนย์สาธิตการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน	250,000
118	บ้านขุนเส	8	หนองควาย	หางดง	475	S	ก่อสร้างฝายกั้นน้ำเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	200,000
119	บ้านทุ่งโป่ง	4	บ้านปง	หางดง	338	S	ทำถังเก็บน้ำเพื่อคัดทราย	200,000
120	บ้านแม่สะเหนือ	5	บ้านปง	หางดง	315	S	ต่อเติมซ่อมแซมปะปาภูเขาหมู่บ้าน	200,000
121	บ้านท่าควาย	12	หนองตอง	หางดง	258	S	ส่งเสริมอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง	200,000
122	บ้านต้นแก้ว	1	ขุนคอง	หางดง	294	S	ก่อสร้างโรงเรียนสวัสดิการเกษตร, หัตถกรรม	200,000
123	บ้านหนองโง	3	ขุนคอง	หางดง	374	S	จัดซื้อเครื่องเสียง, เครื่องไฟ,ดนตรี ให้บริการ	200,000
124	บ้านแม่สะ	3	บ้านปง	หางดง	352	S	ผลิตข้าวกลิ้งเพื่อสุขภาพ	200,000
125	บ้านทรายมูล	4	หางดง	หางดง	449	S	ร้านค้าวิสาหกิจชุมชนบ้านทรายมูล	200,000
126	บ้านแพะขวาง	3	น้ำแพร่	หางดง	493	S	ร้านค้าชุมชน	200,000
127	บ้านเวียงดั่ง	11	น้ำแพร่	หางดง	496	S	ร้านค้าชุมชน	200,000
128	บ้านแม่ขันใต้	8	น้ำแพร่	หางดง	180	S3	สร้างถนนคอนกรีตเพื่อวิสาหกิจชุมชน	150,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
129	บ้านแม่เลน	2	ออนกลาง	แม่ออน	612	M	สร้างแท้งค์น้ำประปาหมู่บ้าน	250,000
130	บ้านป่าคันใต้	6	ออนกลาง	แม่ออน	557	M	ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลและติดตั้งปั๊มเป็ญ	250,000
131	บ้านหนองหอย	2	ออนเหนือ	แม่ออน	541	M	สร้างแท้งค์น้ำประปาหมู่บ้าน	250,000
132	บ้านหัวฝาย	5	ออนเหนือ	แม่ออน	670	M	สร้างแท้งค์น้ำประปาหมู่บ้าน	250,000
133	บ้านดอนทราย	8	ออนเหนือ	แม่ออน	522	M	วางท่อประปาภูเขา	250,000
134	บ้านสหกรณ์ 1	1	บ้านสหกรณ์	แม่ออน	502	M	ขุดลอกสระน้ำ	250,000
135	บ้านสหกรณ์ 2	2	บ้านสหกรณ์	แม่ออน	672	M	วางท่อประปาเพื่อการอุปโภคและบริโภค	250,000
136	บ้านดอนชัย	6	แม่ทา	แม่ออน	536	M	ขยายเขตประปาภูเขา	250,000
137	บ้านใหม่ดอนชัย	7	แม่ทา	แม่ออน	584	M	ถังกักเก็บน้ำประปาหมู่บ้าน	250,000
138	บ้านห้วยแก้ว	5	ห้วยแก้ว	แม่ออน	643	M	เลี้ยงโคขุนพันธุ์พื้นเมือง	250,000
139	บ้านออนหลวย	6	ออนเหนือ	แม่ออน	753	M	ร้านค้าชุมชน	250,000
140	บ้านเปาสามขา	3	ออนกลาง	แม่ออน	346	S	วางท่อประปาภายในหมู่บ้าน	200,000
141	บ้านออนกลาง	8	ออนกลาง	แม่ออน	377	S	เจาะบ่อน้ำบาดาลเพื่อการบริโภค	200,000
142	บ้านป่าไม้	10	ออนกลาง	แม่ออน	469	S	แท้งค์น้ำประปาหมู่บ้าน	200,000
143	บ้านออนกลางเหนือ	11	ออนกลาง	แม่ออน	497	S	ขยายเขตประปาภายในหมู่บ้าน	200,000
144	บ้านแม่ป่าขาง	10	ออนเหนือ	แม่ออน	281	S	ขุดสระน้ำหมู่บ้าน	200,000
145	บ้านสหกรณ์ 3	3	บ้านสหกรณ์	แม่ออน	356	S	ปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน	200,000
146	บ้านสหกรณ์ 6	6	บ้านสหกรณ์	แม่ออน	326	S	วางท่อประปาภูเขา	200,000
147	บ้านโป่งอ่อม	7	บ้านสหกรณ์	แม่ออน	405	S	เจาะบ่อน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภค - บริโภค	200,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
148	บ้านแม่เตาดิน	4	ห้วยแก้ว	แม่ออน	499	S	ปรับปรุงประปาหมู่บ้าน	200,000
149	บ้านปางก๊อง	6	ห้วยแก้ว	แม่ออน	461	S	เครื่องผลิตน้ำดื่มเพื่อชุมชน	200,000
150	บ้านปางจำปี	7	ห้วยแก้ว	แม่ออน	295	S	วางท่อประปาภูเขา	200,000
151	บ้านออนกลางใต้	9	ออนกลาง	แม่ออน	410	S	กลุ่มเลี้ยงกบ	200,000
152	บ้านออนหลวย	7	ออนเหนือ	แม่ออน	420	S	ตลาดค้าเหมืองนาใหม่	200,000
153	บ้านทุ่งเหล่า	1	ออนกลาง	แม่ออน	435	S	ผลิตน้ำดื่มเพื่อชุมชน	200,000
154	บ้านวาก	4	ออนกลาง	แม่ออน	401	S	ส่งเสริมการเลี้ยงโคขุน	200,000
155	บ้านป่าตัน	5	ออนกลาง	แม่ออน	393	S	สร้างอาคารโรงน้ำดื่ม	200,000
156	บ้านออนกลาง	7	ออนกลาง	แม่ออน	379	S	เครื่องเสียงประจำหมู่บ้าน	200,000
157	บ้านสหกรณ์ 4	4	บ้านสหกรณ์	แม่ออน	424	S	ผลิตน้ำดื่มเพื่อชุมชน	200,000
158	บ้านแม่กำปอง	3	ห้วยแก้ว	แม่ออน	409	S	เครื่องผลิตน้ำดื่มเพื่อชุมชน	200,000
159	บ้านแม่รวม	1	ออนเหนือ	แม่ออน	67	S2	สร้างถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน	100,000
160	บ้านขุนออน	3	ออนเหนือ	แม่ออน	59	S2	ปรับปรุงถนนในหมู่บ้าน	100,000
161	บ้านขุนทา	9	ออนเหนือ	แม่ออน	106	S2	วางท่อประปาภูเขา	100,000
162	บ้านป้อก	1	ห้วยแก้ว	แม่ออน	142	S2	เครื่องกรองน้ำประปาภูเขา	100,000
163	บ้านแม่วอง	4	ออนเหนือ	แม่ออน	80	S2	ก่อสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน	100,000
164	บ้านสหกรณ์ 5	5	บ้านสหกรณ์	แม่ออน	249	S3	ต่อเติมขยายเขตประปาหมู่บ้าน	150,000
165	บ้านโป่งนก	8	บ้านสหกรณ์	แม่ออน	185	S3	ปรับปรุงชุดลอกสระน้ำ	150,000
166	บ้านแม่ลาย	2	ห้วยแก้ว	แม่ออน	164	S3	ขยายเขตประปาภูเขา	150,000

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ตำบล	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวน ประชากร	ขนาด	ชื่อโครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับ
167	บ้านธารทอง	8	ห้วยแก้ว	แม่ออน	243	S3	เครื่องกรองน้ำประปาภูเขา	150,000
168	บ้านท่ามะโอ	3	สองแคว	คอยหล่อ	736	M	ปรับปรุงท่อประปา	250,000
169	บ้านห้วยน้ำขาว	1	ยางคราม	คอยหล่อ	800	M	เจาะบ่อบาดาล	250,000
170	บ้านห้วยเปียง	15	คอยหล่อ	คอยหล่อ	371	S	เลี้ยงวัวแม่พันธุ์	200,000
171	บ้านคอยน้อย	11	คอยหล่อ	คอยหล่อ	411	S	เลี้ยงโคขุน	200,000
172	บ้านปากทางสามัคคี	9	คอยหล่อ	คอยหล่อ	423	S	เลี้ยงวัวแม่พันธุ์	200,000
173	บ้านท่าล้อ	19	คอยหล่อ	คอยหล่อ	357	S	ผลิตน้ำดื่มสะอาดด้วยเครื่องผลิตน้ำดื่มชุมชน	200,000
174	บ้านวังธารทอง	22	คอยหล่อ	คอยหล่อ	365	S	ผลิตน้ำดื่มสะอาด	200,000
175	บ้านสันนกแก้ว	5	สันติสุข	คอยหล่อ	426	S	สหกรณ์ข้าวชุมชน	200,000

50631477

50530738

50531101

50530970

50530952

50530788

50380667

50530964

50530650

50531318

50531456

50531484

50531104

50531014

50530850

50531140

50531066

50531374

50531440

50531919

50531639

50530907

50530703

50530663

50531616

50531443

50531472

50531161

50531173

50531424

50531212

50531360

50531198

50531213

50531210

50530831

50530769

50531092

50430567

50430730

50430628

50430558

50430876

50430749

50430793

50430686

50431172

50431172

50431050

50431197

50431077

50431513

50431561

50431401

50431486

50431401

50430564

50430608

50430496

50431342

50431390

50431420

50430906

50430945

50430826

50430973

50430897

50431189

50430881

50330673

50431197

50330452

50330525

50330563

50330547

50582562

50701805

50701694

50501107

50601004

50601261

50601549

50601311

50601304

50600979

50600939

50601101

50600873

50600951

50600866

50500661

50501063

50501073

50501124

50500820

50500577

50400953

50801899

50802447

50652087

50752349

50752271

50651180

50601486

50500999

50651447

50651085

50651108

50501131

50650782

50551075

50651117

50651610

50501388

50570951

50601838

50651276

50551511

50531467

50551447

50550806

50550922

50481007

50551486

50550687

50551730

50551750

50451426

50730947

50730901

50730778

50730914

50730773

50730940

50731113

50731186

50731237

50731194

50731009

50630694

50630736

50630833

50630864

50630547

50630809

50630786

50630868

50631057

50631024

50630861

50630782

50630689

50630794

50630767

50630762

50630753

50630893

50630977

50430330

50430327

50430387

50430708

50430356

50530725

50530668

50530736

50530828

50741112

50741273

50640674

50640707

50640716

50640672

50640687

50641016